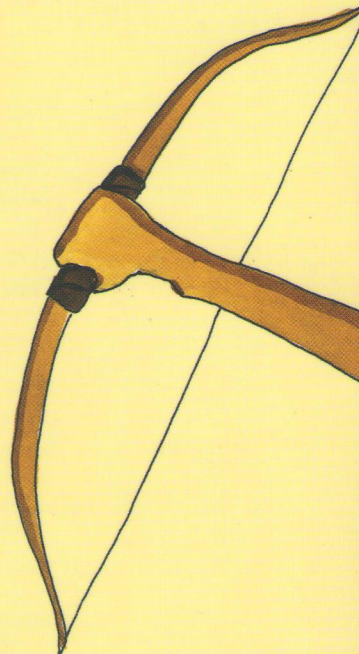
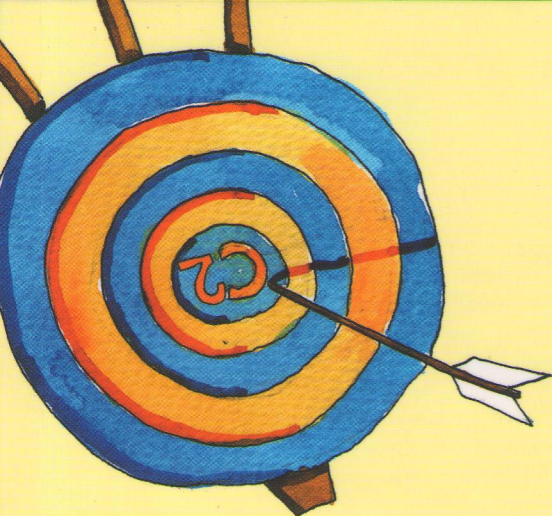
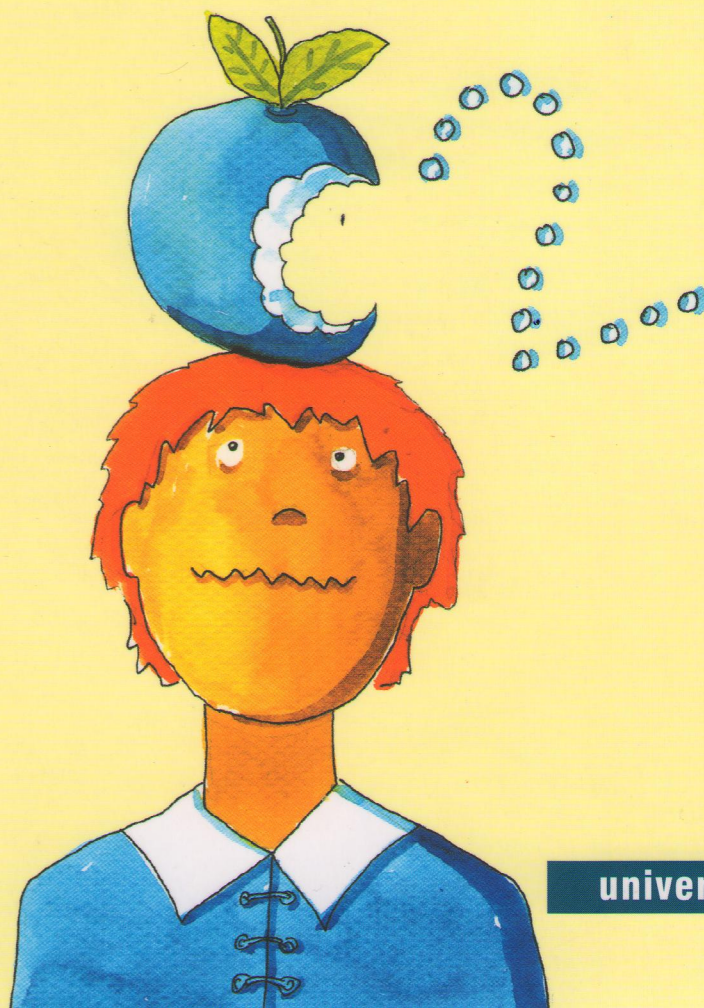

Anna Butcher, Iwona Janowska,
Grażyna Przechodzka, Grażyna Zarzycka

Celuję w C2

Zbiór zadań do egzaminu certyfikacyjnego
z języka polskiego jako obcego na poziomie C2

universitas

Certyfikacja języka polskiego jako obcego

Podstawy urzędowego poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego tworzy „Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy o języku polskim” (Dziennik Ustaw RP nr 73 z 30 kwietnia 2003 r.). Istotne uzupełnienia przynoszą dwa rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 października 2003 r. w sprawie Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego oraz w sprawie egzaminów języka polskiego jako obcego (Dziennik Ustaw RP nr 191 z 12 listopada 2003 r.). Z tych aktów prawnych wynika, iż Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego jest najwyższym ciałem przyjmującym wnioski dotyczące potrzeb w zakresie przeprowadzania egzaminów, nadzorującym ich przeprowadzanie i wydającym poświadczenia znajomości języka polskiego, zwane certyfikatami znajomości języka polskiego na trzech poziomach: podstawowym (B1), średnim (B2) i zaawansowanym (C2).

Cytowane akty prawne tworzą polski system poświadczania znajomości naszego języka. Należy jednak dodać, że od roku 2000 Polska jest członkiem Association of Language Testers in Europe [ALTE] i że testy do sprawdzania znajomości polszczyzny, stosowane przez Państwową Komisję Poświadczania, odpowiadają standardom europejskim. Działania tworzące polski system certyfikacji języka zostały podjęte z myślą o wejściu Polski do Unii Europejskiej oraz o nauczaniu i sprawdzaniu znajomości języka polskiego zgodnie ze standardami europejskimi.

Adres sekretariatu Państwowej Komisji Poświadczania:

Biurowo Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej
Sekretariat Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości
Języka Polskiego jako Obcego
ul. Ogrodowa 28/30, 00-896 Warszawa
tel. +48 22 826-74-34 fax: +48 22 826-28-23
e-mail: certyfikacja@buwiiwm.edu.pl
www.buwiiwm.pl/certyfikacja

Nauczanie języka polskiego według standardów międzynarodowych:

Poziom	Oznakowanie	Nazwa
Poziom elementarny	A1	(ALTE: Breakthrough; Council of Europe: A1, Breakthrough Level)
Poziom wstępny	A2	(ALTE: Waystage User; Council of Europe: A2, Waystage Level)
Poziom progowy	B1	(ALTE: Threshold User; Council of Europe: B1, Threshold)
Poziom średni ogólny	B2	(ALTE: Independent User; Council of Europe: B2, Vantage)
Poziom efektywnej biegłości użytkowej	C1	(ALTE: Competent User; Council of Europe: C1, Effective Operational Proficiency)
Poziom zaawansowany	C2	(ALTE: Good User; Council of Europe: C2, Mastery)

Anna Butcher, Iwona Janowska,
Grażyna Przechodzka, Grażyna Zarzycka

JĘZYK POLSKI DLA CUDZOZEMCÓW

Celuję w C2

zbiór zadań do egzaminu certyfikowanego
z języka polskiego jako obcego na poziomie C2

poziom
C2

KATEDRA JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

Kraków

Anna Butcher, Iwona Janowska,
Grażyna Przechodzka, Grażyna Zarzycka

SPIS TREŚCI

Od redaktora serii	7
1. Wstęp	9
1.1. Informacje ogólne	10
1.1.1. Ogólny opis konkursu	10
1.1.2. Regulamin przeznaczony dla uczestników z języka polskiego dla cudzoziemców	10
1.2. Struktura egzaminu	11
1.3. Katalogi	13
1.3.1. Katalog A – funkcjonalny	13
1.3.2. Katalog B – gramatyczny	13
1.3.3. Katalog C – gramatyczny	14
1.4. Regulamin dla zdających	14
1.4.1. Regulamin dla zdających pisemną część egzaminu	14
1.4.2. Regulamin dla zdających ustną część egzaminu	15
1.5. Bibliografia	15
2. Rozumienie ze słuchu	17
2.1. Standardy wymagań egzaminacyjnych	17
2.1.1. Ogólny opis umiejętności	17
2.1.2. Rodzaje zadań	17
2.2. Budowa części A egzaminu certyfikатовego	18
2.3. Typy zadań testowych	18
2.4. Wskazówki dla przygotowujących się do egzaminu certyfikатовego	18
2.5. Przykładowe zadania	19
3. Poprawność gramatyczna	29
3.1. Standardy wymagań egzaminacyjnych	29
3.1.1. Ogólny opis umiejętności	29
3.1.2. Lista zagadnień gramatyczno-syntaktycznych dla poziomu C2	29
3.2. Budowa części B egzaminu certyfikатовego – poprawność gramatyczna	31
3.3. Typy zadań testowych	32

© Copyright by Anna Butcher, Iwona Janowska, Grażyna Przechodzka,
Grażyna Zarzycka and Towarzystwo Autorów i Wydawców
Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2009

ISBN 97883-242-1208-8
TAIWPN UNIVERSITAS

Redakcja
H.A. Gruszka

Projekt okładki i stron tytułowych
Sepielak

Przy nagrywaniu płyty CD głosu użyczył *Maciej Słota*

Realizacja dźwięku
Paweł Nawrocki, Rafał Ptak

Nagrania dokonano w Studio Inigo w Krakowie

Podziękowania dla Polskiego Radia S.A. oraz Radia Lublin S.A.
za udostępnienie fragmentów audycji.

www.universitas.com.pl

SPIS TREŚCI

Od redaktora serii	7
1. Wstęp	9
1.1. Informacje ogólne	10
1.1.1. Ogólny opis kompetencji w języku polskim jako obcym na poziomie C2	10
1.1.2. Regulamin przeprowadzania państwowych egzaminów certyfikатовych z języka polskiego dla cudzoziemców	10
1.2. Struktura egzaminu	11
1.3. Katalogi	13
1.3.1. Katalog A – funkcjonalny i pojęciowy	13
1.3.2. Katalog B – tematyczny	13
1.3.3. Katalog C – gramatyczny	14
1.4. Regulamin dla zdających	14
1.4.1. Regulamin dla zdających pisemną część egzaminu	14
1.4.2. Regulamin dla zdających ustną część egzaminu	15
1.5. Bibliografia	15
2. Rozumienie ze słuchu	17
2.1. Standardy wymagań egzaminacyjnych	17
2.1.1. Ogólny opis umiejętności	17
2.1.2. Rodzaje tekstów	17
2.2. Budowa części A egzaminu certyfikатовego – rozumienie ze słuchu	18
2.3. Typy zadań testowych	18
2.4. Wskazówki dla przygotowujących się do części A egzaminu certyfikатовego	18
2.5. Przykładowe zadania	19
3. Poprawność gramatyczna	29
3.1. Standardy wymagań egzaminacyjnych	29
3.1.1. Ogólny opis umiejętności	29
3.1.2. Lista zagadnień gramatyczno-syntaktycznych dla poziomu C2	29
3.2. Budowa części B egzaminu certyfikатовego – poprawność gramatyczna	31
3.3. Typy zadań testowych	32

3.4. Zakres i układ zadań przykładowych	32
3.5. Przykładowe zadania	33
4. Rozumienie tekstu pisanego	51
4.1. Standardy wymagań egzaminacyjnych	51
4.1.1. Ogólny opis umiejętności	51
4.1.2. Rodzaje tekstów	51
4.2. Budowa części C egzaminu certyfikatowego – rozumienie tekstu pisanego	52
4.3. typy zadań testowych	52
4.4. Wskazówki dla przygotowujących się do części C egzaminu certyfikatowego	52
4.5. Przykładowe zadania	53
5. Pisanie	83
5.1. Standardy wymagań egzaminacyjnych	83
5.1.1. Ogólny opis umiejętności	83
5.1.2. Opis umiejętności formułowania wypowiedzi pisemnych	84
5.1.3. Rodzaje tekstów	85
5.2. Budowa części D egzaminu certyfikatowego – pisanie	86
5.2.1. Budowa zestawów egzaminacyjnych	86
5.2.2. Opis form wypowiedzi pisemnych dla poziomu C2	86
5.3. Wskazówki dla przygotowujących się do części D egzaminu certyfikatowego	104
5.4. Kryteria oceny wypowiedzi pisemnej	105
5.5. Przykładowe tematy prac pisemnych	105
6. Mówienie	111
6.1. Standardy wymagań egzaminacyjnych	111
6.1.1. Ogólny opis umiejętności	111
6.1.2. Rodzaje wypowiedzi	112
6.1.3. Role komunikacyjne	113
6.2. Budowa części E egzaminu certyfikatowego – mówienie	113
6.2.1. Budowa zestawów egzaminacyjnych	113
6.2.2. Opis form wypowiedzi ustnej	113
6.3. Przykładowe zadania	116
6.4. Wskazówki dla przygotowujących się do części E egzaminu certyfikatowego	134
6.5. Przykładowe zestawy zadań	136
Przykładowy test i zestawy egzaminacyjne	147
Część A – Rozumienie ze słuchu	148
Część B – Poprawność gramatyczna	153
Część C – Rozumienie tekstu pisanego	160
Część D – Pisanie	171
Część E – Mówienie	176
O autorkach	185

OD REDAKTORA SERII

Odbiorcy serii *Język polski dla cudzoziemców* otrzymują do swoich rąk kolejny tom, przeznaczony dla zaawansowanych, głównie z poziomu C2. Już ten fakt zasługuje na podkreślenie, ponieważ dotychczas było niewiele pomocy dydaktycznych dla uczących się języka polskiego na poziomie zaawansowanym. Jaskółkami zapowiadającymi zmiany były kolejno następujące publikacje: *Kiedyś wrócisz tu... Część II: By szukać swoich dróg i gwiazd* E. Lipińskiej i E. G. Dąbskiej [dla poziomu C1]; *Per aspera ad astra. Ćwiczenia rozwijające sprawność czytania* A. Seretny [dla C1], czy wreszcie *Na łamach prasy. Ćwiczenia rozwijające sprawność czytania. Część I i II* B. Kubiaka [dla C2]. Te pomoce dydaktyczne albo rozwijają znajomość systemu językowego, albo koncentrują się na jednej ze sprawności – na rozumieniu tekstów pisanych, jakkolwiek ich autorzy przy pomocy ćwiczeń zachęcają także do rozwoju innych sprawności, jak choćby pisanie lub mówienie.

Celuję w C2 to zbiór ćwiczeń mających pomóc kandydatom zainteresowanym zdawaniem egzaminów certyfikатовych z języka polskiego jako obcego w przygotowaniu się do tych egzaminów. Ponieważ w trakcie egzaminów sprawdza się opanowanie każdej z czterech sprawności, autorki przygotowały ćwiczenia do rozumienia ze słuchu, rozumienia tekstów pisanych, redagowania tekstów [pisanie] i do mówienia po polsku. W zbiorze znajdują się także ćwiczenia sprawdzające opanowanie poprawności gramatycznej na poziomie C2, gdyż poprawność ta jest konsekwentnie sprawdzana od poziomu B1. Z uwzględnienia wszystkich sprawności językowych wynika duża wartość publikowanego zbioru.

Zbiór zadań *Celuję w C2* został przygotowany przez autorki pracujące w trzech znanych ośrodkach akademickich: Anna Butcher i Grażyna Przechodzka nauczają polszczyzny w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS w Lublinie, Iwona Janowska działa w Katedrze Języka Polskiego jako Obcego UJ w Krakowie, a Grażyna Zarzycka pracuje w Uniwersytecie Łódzkim, gdzie kieruje Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców. Fakt, że reprezentantki trzech ośrodków kształcenia obcokrajowców podjęły współpracę i przygotowały ten zbiór, stanowi potwierdzenie integracji całego polskiego środowiska, biorącego udział w procesie certyfikacji języka polskiego jako obcego. Trzeba dodać,

że autorki przez wiele lat brały udział w certyfikacji jako autorki zadań, jako poprawiające zadania zdających i egzaminatorki, wyróżniając się w tej pracy.

Przez wiele lat, nauczając polszczyzny jako języka obcego, specjaliści koncentrowali się na pomocach dydaktycznych dla początkujących [poziomy A1 i A2] oraz średnio zaawansowanych [poziomy B1 i B2], przekonani, że większość cudzoziemców chętnych do uczenia się polskiego uczy się go właśnie na tych poziomach. Dopiero certyfikacja języka polskiego jako obcego dostarczyła dowodów na to, że jest wiele osób znających nasz język na poziomie zaawansowanym, zainteresowanych uzyskaniem oficjalnego potwierdzenia tej znajomości. W latach 2004 – 2008, w ciągu pięciu lat certyfikacji egzaminy na poziomie C2 zdawały 384 osoby [na 1479 zdających], co stanowi 25,96% wszystkich zdających. Spośród zdających egzaminy na poziomie C2 83,85% zdało je z oceną pozytywną. Warto podkreślić, że w tej grupie było 139 osób, które uzyskały ocenę bardzo dobrą i aż 16 zdających z oceną celującą.

To właśnie z myślą o takich kandydatach został przygotowany zbiór zadań *Celuję w C2*. Został przygotowany, by pomóc wszystkim tym, którzy w przyszłości zamierzają zdawać egzaminy na poziomie zaawansowanym, w przygotowaniu się do nich i osiągnięciu na egzaminie jak najlepszych rezultatów. Wierzę, że zbiór spełni te oczekiwania i dlatego polecam go wszystkim kandydatom do egzaminów na tym poziomie.

Władysław T. Miodunka

Profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Kraków, czerwiec 2009

1. WSTĘP

W roku 2004 po raz pierwszy odbyły się (w kraju i poza jego granicami) państwowe egzaminy certyfikacyjne z języka polskiego jako obcego, które stały się ukoronowaniem prac nad wprowadzaniem do polskiej glottodydaktyki systemu certyfikacji języka polskiego jako obcego, opartego na europejskich standardach nauczania. Dzięki temu osoby uczące się języka polskiego jako obcego, zdając pozytywnie egzamin certyfikacyjny, uzyskały możliwość otrzymania świadectwa, w którym określona jest ich biegłość językowa. Egzaminy certyfikacyjne określają poziom kompetencji zdających w języku polskim (w mowie i piśmie), niezależnie od ich wykształcenia oraz sposobu uczenia się języka (samodzielnie, na kursach itd.) na trzech poziomach zaawansowania językowego:

- podstawowym (B1)¹;
- średnim ogólnym (B2);
- zaawansowanym (C2).

Zgodnie ze standardami wymagań egzaminacyjnych testy na wszystkich poziomach mają podobną strukturę, ale różny stopień trudności zadań. Składają się z dwóch zasadniczych części: pisemnej i ustnej. Część pisemna testuje następujące umiejętności:

- rozumienie ze słuchu (słuchanie);
- poprawność gramatyczną (umiejętność używania – tworzenia bądź rozróżniania – poprawnych form gramatycznych);
- rozumienie tekstu pisanego (czytanie);
- pisanie.

Część ustna egzaminu pozwala na ocenę formułowania wypowiedzi ustnej.

Niniejszy zbiór zadań przeznaczony jest dla osób przygotowujących lub przygotowujących się do egzaminu certyfikacyjnego z języka polskiego jako obcego na poziomie C2. Pozwala bowiem na zapoznanie się z różnymi typami zadań testowych, co nie oznacza jednak,

¹ nazywanym też p r o g o w y m

że są to zadania modelowe, gdyż różnią się np. długością, punktacją czy formą. Osoby przygotowujące się do zdawania państwowego egzaminu certyfikатовego na poziomie C2 mogą w tej publikacji znaleźć istotne informacje i wskazówki dotyczące samego egzaminu, wymagań egzaminacyjnych oraz zadania, które pozwolą na powtórzenie, utrwalenie bądź skontrolowanie posiadanych umiejętności językowych (do zbioru zadań został dołączony klucz). Zbiór zadań może być także wykorzystywany przez nauczycieli języka polskiego na zajęciach lektoratowych jako podręcznik uzupełniający.

1.1. INFORMACJE OGÓLNE²

1.1.1. OGÓLNY OPIS KOMPETENCJI W JĘZYKU POLSKIM JAKO OBCYM NA POZIOMIE C2

Zdający na poziomie C2 rozumieją bez trudności wszystkie niespecjalistyczne teksty mówione i pisane, a także teksty specjalistyczne związane z ich zainteresowaniami (zob. Katalog B). Potrafią mówić płynnie i bez wysiłku oraz wypowiadać się spontanicznie we wszystkich sytuacjach komunikacyjnych (zob. Katalog A). Potrafią bez trudności prowadzić rozmowy z rodzimymi użytkownikami języka oraz brać udział w dyskusjach, zarówno o charakterze oficjalnym, jak i nieoficjalnym, odnosząc się w wyczerpujący i spójny sposób do każdego zagadnienia, wykorzystując przy tym posiadaną wiedzę. Potrafią pisać teksty na tematy ogólne oraz różnorodne teksty użytkowe. Posługują się językiem precyzyjnie, rozróżniając niuanse znaczeniowe i stosując adekwatne do kontekstu wyrażenia idiomatyczne. Mogą popełniać sporadyczne błędy w zakresie wymowy i intonacji, poprawności gramatycznej oraz ortografii. Potrafią stosować oficjalną i nieoficjalną odmianę języka polskiego odpowiednio do sytuacji. Znają konwencje socjokulturowe rządzące komunikacją w języku polskim.

1.1.2. REGULAMIN PRZEPROWADZANIA PAŃSTWOWYCH EGZAMINÓW CERTYFIKATOWYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA CUDZOZIEMCÓW

Egzaminy certyfikатовe mają za zadanie określenie poziomu kompetencji zdających w języku polskim, niezależnie od tego, gdzie pobierali naukę, jaki program nauczania realizowali, z jakich materiałów korzystali oraz jakimi metodami ich uczono.

Egzaminy przeprowadzane są na poziomach zaawansowania zgodnych z wytycznymi Rady Europy. Mają one zbliżoną strukturę, lecz różny stopień trudności zadań.

Do egzaminu mogą przystąpić wszyscy cudzoziemcy i obywatele polscy przebywający za granicą, bez względu na to gdzie, jak długo i w jaki sposób się przygotowywali. Liczba godzin zajęć, w czasie których można osiągnąć dany poziom zaawansowania, określona w standardach wymagań, ma służyć jedynie jako informacja dla uczących się i prowadzących nauczanie i nie stanowi warunku dopuszczenia do danego egzaminu.

² Na podstawie *Standardów wymagań egzaminacyjnych*, Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, 2003.

Kompetencję językową w języku polskim określa się jako umiejętność rozumienia współczesnej polszczyzny pisanej i mówionej oraz umiejętność posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie³.

Przedmiotem oceny są następujące sprawności:

- A. Rozumienie ze słuchu;
- B. Poprawność gramatyczna;
- C. Rozumienie tekstów pisanych;
- D. Pisanie;
- E. Mówienie.

Części A, B i C egzaminu są testowane za pomocą zadań, polegających na wyborze właściwej odpowiedzi, utworzeniu właściwej formy bądź sformułowaniu odpowiedzi.

Opanowanie sprawności tworzenia wypowiedzi pisemnej i ustnej (część D i E egzaminu) sprawdza się za pomocą zadań otwartych, ocenianych metodą kryteriów częściowych. Czynniki subiektywne, nieuniknione w tym wypadku, jest ograniczany poprzez standaryzację kryteriów oceny, jej podwójną weryfikację oraz organizację specjalistycznych szkoleń egzaminatorów.

Aby zdać egzamin certyfikacyjny, konieczne jest uzyskanie co najmniej 60% punktów (min. 24) z każdej z pięciu części.

Wynik egzaminu na certyfikacie jest podawany w formie słownej oceny ogólnej, według skali:

- celujący (A+);
- bardzo dobry (A);
- dobry (B);
- dostateczny (C);
- niedostateczny (F).

1.2. STRUKTURA EGZAMINU

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU

W tej części egzaminu, w ciągu 30 minut, zdający powinni rozwiązać 4–5 zadań. Zdający wysłuchują nagrań dwa razy, a podczas słuchania rozwiązują zadania. Rola egzaminatora polega tylko na włączeniu płyty CD na początku testu i jej wyłączeniu po zakończeniu nagrania. Podczas testu egzaminator nie udziela żadnych wskazówek, gdyż wszystkie niezbędne informacje, wyjaśniające przebieg egzaminu i zasady postępowania, znajdują się w nagraniu i poleceniach do zadania.

³ H. Komorowska, *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa 2005.

POPRAWNOŚĆ GRAMATYCZNA

W tej części egzaminu, w ciągu 60 minut, zdający powinni rozwiązać 8–10 zadań. Rozwiązanie zadań polega najczęściej na wpisaniu w lukę poprawnej formy gramatycznej wyrazu znajdującego się w nawiasie bądź na dokonaniu transformacji o charakterze słowotwórczym lub składniowym. Celem tej części testu jest sprawdzenie umiejętności praktycznego używania poprawnych form gramatycznych.

ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO

W tej części egzaminu, w ciągu 45 minut, zdający powinni rozwiązać 4–5 zadań. Zadanie zdających polega na uważnym przeczytaniu tekstów (są to teksty jednozdaniowe, akapity, dłuższe teksty) i zaznaczeniu, bądź udzieleniu, właściwej odpowiedzi na pytania dotyczące każdego z nich.

PISANIE

W tej, trwającej 90 minut, części egzaminu zadaniem zdających jest wybranie jednego z czterech zestawów i zredagowaniu dwóch (krótkiego i dłuższego) lub jednego tekstu (zadania z bodźcem wizualnym). Tematy poszczególnych zestawów są sformułowane w sposób niewymagający wiedzy specjalistycznej, gdyż celem testu jest sprawdzenie umiejętności pisania, a nie zbadanie wiedzy na określony temat zdających. Każda praca jest przez dwóch niezależnych egzaminatorów oceniana pod względem:

- wykonania zadania (treść, długość, forma, kompozycja);
- poprawności gramatycznej;
- słownictwa;
- stylu;
- ortografii i interpunkcji.

Każdy z egzaminatorów może przyznać zdającemu maksymalnie 20 punktów, które są następnie sumowane, a po zsumowaniu stanowią rezultat egzaminu.

MÓWIENIE

W tej części egzaminu wymaga się od zdających utworzenia dłuższej, klarownej, dobrze skonstruowanej i płynnej wypowiedzi o przejrzystej strukturze logicznej. Przystępujący do egzaminu losują jeden z trzech zestawów, z których każdy składa się z dwóch zadań. Pierwsze z nich (zadanie A) polega na tworzeniu wypowiedzi na podstawie ikonograficznego materiału stymulującego, a drugie (zadanie B) – na streszczeniu przeczytanego tekstu i wyrażeniu opinii na temat problematyki w nim zawartej.

Każda wypowiedź jest oceniana przez dwóch niezależnych egzaminatorów. Oceniają oni:

- wykonanie zadań;
- poprawność językową, która obejmuje poprawność gramatyczną, słownictwo i styl oraz wymowę i intonację.

Każdy z egzaminatorów może przyznać zdającemu maksymalnie 20 punktów, które są następnie sumowane, a po zsumowaniu stanowią rezultat egzaminu. Czas przeznaczony na tę część egzaminu wynosi ok. 15 minut (minimum). Na przygotowanie się do odpowiedzi zdający ma ok. 10 minut.

1.3. KATALOGI⁴

1.3.1. KATALOG A – FUNKCJONALNY I POJĘCIOWY

Katalog obejmuje wszystkie funkcje językowe i pojęcia zawarte w katalogach poziomu podstawowego i średniego ogólnego, ze zwróceniem szczególnej uwagi na następujące zagadnienia:

- swobodne relacjonowanie złożonych wyrażień;
- uzasadnianie tez z użyciem wielu przeciwstawnych argumentów;
- przedstawianie złożonych tematów z zakresu własnej specjalności zawodowej.

1.3.2. KATALOG B – TEMATYCZNY

Katalog obejmuje wszystkie tematy zawarte w katalogu poziomu podstawowego i średniego ogólnego, ze szczególnym naciskiem na następujące zagadnienia tematyczne:

- ludzie;
- mieszkanie;
- usługi;
- edukacja;
- praca;
- czas wolny – kultura, rozrywki, sport;
- zakupy;
- potrawy i napoje;
- ciało człowieka i jego zdrowie;
- podróże i środki transportu;
- przyroda i środowisko;
- nauka i technika;
- media;
- tradycje, zwyczaje, święta;
- „ciemne strony życia”;
- kultura;
- tematy ogólnego zainteresowania (polityka, ekonomia, religia, obyczaje, problemy dyskusyjne itp.).

⁴ Katalog to inaczej uporządkowany wykaz określonych zagadnień. Zob. też *Standardy wymagań egzaminacyjnych*: www.buwiwm.edu.pl/certyfikacja.

1.3.3. KATALOG C – GRAMATYCZNY

Katalog gramatyczny dla poziomu C2 obejmuje wszystkie formy gramatyczne i konstrukcje składniowe występujące we współczesnym języku polskim, także takie, które pojawiają się w nim rzadko. Został on w całości zamieszczony w części niniejszego opracowania poświęconej kształtowaniu kompetencji gramatycznej (zob. pkt 3.1.2., s. 29–31).

1.4. REGULAMIN DLA ZDAJĄCYCH

1.4.1. REGULAMIN DLA ZDAJĄCYCH PISEMNĄ CZĘŚĆ EGZAMINU

1. Zdający ma obowiązek zgłosić się na egzamin punktualnie, zgodnie z ogłoszonym harmonogramem egzaminów.
2. O wyznaczonej godzinie zdający wchodzi do sali pojedynczo, według kolejności na liście. Każdy zdający ma obowiązek mieć przy sobie dowód tożsamości ze zdjęciem i okazać go przy wejściu do sali.
3. Osoby, które spóźniły się na egzamin, nie będą wpuszczane do sali egzaminacyjnej.
4. Po wejściu do sali egzaminacyjnej zdający zajmuje wyznaczone miejsce. Zdający przynosi własne przybory do pisania. Papier do sporządzania notatek jest dostarczany przez organizatorów.
5. Zdający po otrzymaniu testu sprawdza, czy jest on kompletny. Jeśli tak nie jest, zgłasza to przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej (wzywa go przez podniesienie ręki).
6. Zdający podpisuje i wypełnia test w miejscu do tego przeznaczonym.
7. W czasie trwania egzaminu zdający:
 - powinien zachowywać się cicho i kulturalnie;
 - powinien pracować samodzielnie i nie zakłócać przebiegu egzaminu;
 - nie powinien opuszczać sali egzaminacyjnej ani swojego miejsca;
 - nie powinien porozumiewać się z innymi zdającymi;
 - nie powinien korzystać z żadnych pomocy (w tym ze słowników);
 - nie powinien wygłaszać głośnych uwag i komentarzy;
 - nie powinien zadawać żadnych pytań dotyczących zadań egzaminacyjnych;
 - nie powinien korzystać z żadnych środków łączności.
8. Jeśli zdający pracuje niesamodzielnie lub w jakikolwiek inny sposób zakłóca przebieg egzaminu, łamiąc regulamin, przewodniczący komisji przerywa egzamin danego zdającego, unieważnia jego pracę i nakazuje mu opuszczenie sali.
9. Jeśli zdający ukończy pracę przed czasem, zgłasza to egzaminatorom przez podniesienie ręki. Za pozwoleniem przewodniczącego komisji egzaminacyjnej może w ciszy opuścić salę, by nie zakłócić pracy innym zdającym.

1.4.2. REGULAMIN DLA ZDAJĄCYCH USTNĄ CZĘŚĆ EGZAMINU

1. Zdający ma obowiązek zgłosić się na egzamin punktualnie, zgodnie z ogłoszonym harmonogramem egzaminu.
2. Osoby spóźnione nie będą wpuszczane do sali egzaminacyjnej. Muszą poczekać na decyzję przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.
3. Każdy zdający ma obowiązek posiadania dowodu tożsamości ze zdjęciem i pokazania go sekretarzowi komisji egzaminacyjnej.
4. Część E – mówienie – zawiera:
 - materiały dla zdającego (w oddzielnej koszulce opatrzonej numerem zestawu),
 - materiały dla egzaminującego (w oddzielnej koszulce z tym samym numerem zestawu).
5. Kandydat przygotowuje się do egzaminu przy stoliku, wyznaczonym do tego celu. Czas przygotowania to ok. 10 minut. Po upływie tego czasu jeden z egzaminatorów zaprasza zdającego do stolika komisji egzaminacyjnej. Wypowiedź rozpoczyna się „rozmową wstępną”, która nie jest oceniana.

1.5. BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA OGÓLNA

- Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie, Rada Europy, Warszawa 2003.
- Jadacka H., *Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia*, Warszawa 2007.
- Kłosińska K. (red.), *Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce*, Warszawa 2001, 2004.
- Kuziak M., Rzepczyński S., *Jak pisać?*, Warszawa 2008.
- Markowski A., *Język polski. Poradnik prof. Markowskiego*, Warszawa 2007.
- Pawelec R., Zdunkiewicz-Jedynak D., *Poradnik. Jak pisać?*, Warszawa 2003.
- Polszczyzna na co dzień*, red. Mirosław Bańko, Warszawa 2006.
- Praktyczna stylistyka nie tylko dla polonistów*, red. E. Bańkowska i A. Mikołajczuk, Warszawa 2003.
- Przewodnik po egzaminach certyfikacyjnych*, red. E. Lipińska i A. Seretny, Kraków 2005.
- Przybylska R., *O języku polskim*, Kraków 2002.
- Seretny A., Lipińska E., *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*, Kraków 2005.
- Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, Warszawa 1978.
- Słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, Warszawa 2006.
- Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński, Warszawa 1988.
- Standardy wymagań egzaminacyjnych*, Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, Warszawa 2003.
- Zwolski H., *Piszemy po polsku*, Kraków 1985.

¹ Zob. ibidem oraz pkt 1.3. niniejszej publikacji.

POMOCE DYDAKTYCZNE

- Bajor E., Madej E., *Wśród ludzi i ich spraw. Język polski dla cudzoziemców* (B2–C2), Łódź 2006.
- Bartnicka B., Satkiewicz H., *Gramatyka języka polskiego. Podręcznik dla cudzoziemców*, Warszawa 1998.
- Garncarek P., *Czas na czasownik* (B1–B2), Kraków 2006.
- Kaleta Z., *Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców*, Kraków 1990.
- Kita M., *Wybieram gramatykę. Gramatyka języka polskiego w praktyce (dla cudzoziemców zaawansowanych)*, Katowice 1998.
- Lipińska E., *Jak to napisać*, Kraków 1985.
- Lipińska E., *Z polskim na ty*, Kraków 2006.
- Lipińska E., Dąmbska E.G., *Kiedyś wrócisz tu... By szukać swoich dróg i gwiazd. cz. II* (C1), Kraków 2006.
- Mędak S., *Co z czym? Ćwiczenia składniowe z języka polskiego dla obcokrajowców* (B2, C1), Kraków 2005.
- Mędak S., *Liczebnik też się liczy. Gramatyka liczebnika z ćwiczeniami*, Kraków 2006.
- Przykładowe testy dla poziomu C2*: www.buwiwm.edu.pl/certyfikacja.
- Pyzik J., *Isć czy jechać? Ćwiczenia gramatyczno-semantyczne z czasownikami ruchu*, Kraków 2003.
- Pyzik J., *Przygoda z gramatyką. Fleksja i słowotwórstwo imion. Ćwiczenia funkcjonalno-gramatyczne dla cudzoziemców* (B2, C1), Kraków 2006.
- Seretny A., *Kto czyta – nie błądzi. Ćwiczenia rozwijające sprawność czytania* (B2–C1), Kraków 2007.
- Seretny A., *Per aspera ad astra. Ćwiczenia rozwijające sprawność czytania* (C1), Kraków 2008.

2. ROZUMIENIE ZE SŁUCHU

2.1. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH¹

2.1.1. OGÓLNY OPIS UMIEJĘTNOŚCI

Zdający egzamin na poziomie zaawansowanym powinni bez trudności rozumieć treść i intencje wszystkich rodzajów wypowiedzi mówionych, także tych, które zawierają wyrażenia nacechowane stylistycznie i emocjonalnie, idiomatyczne, potoczne i regionalne. Powinni rozumieć wypowiedzi realizowane w naturalnym, indywidualnym, czasem bardzo szybkim tempie, również w niedoskonałych warunkach akustycznych, gdy przeszkadza szum, hałas w tle, jak np. w kawiarni czy na ulicy.

Powinni bez trudności rozumieć treść polskich programów radiowych, telewizyjnych i filmów. Powinni także rozumieć wykłady, odczyty i prezentacje na tematy ogólne oraz specjalistyczne, związane z ich wiedzą zawodową.

2.1.2. RODZAJE TEKSTÓW

W testach na poziomie C2 podstawę zadań stanowić będą następujące rodzaje tekstów:

- pojedyncze wypowiedzi intencjonalne i tematyczne (zob. Katalog A i Katalog B w standardach)²;
- wypowiedzi w ramach intencjonalnych oraz tematycznych dialogów i polilogów, określonych Katalogiem A i B (np. rozmowy telefoniczne, wywiady radiowe i telewizyjne, filmy fabularne, popularne programy satyryczne, programy typu *talk show*, komentarze do aktualnych wydarzeń, reportaże, dyskusje);
- krótsze wypowiedzi ciągłe (np. komunikaty radiowe, zapowiedzi, ogłoszenia podawane przez megafon, reklamy, fragmenty programów radiowych i telewizyjnych itp.);
- dłuższe teksty ciągłe (wykłady, odczyty oraz prezentacje na tematy ogólne lub popularno-naukowe, przemówienia okolicznościowe, dzienniki telewizyjne, filmy dokumentalne, sprawozdania sportowe).

¹ Zob. *Standardy wymagań egzaminacyjnych*: www.buwiwm.edu.pl/certyfikacja.

² Zob. *ibidem* oraz pkt 1.3. niniejszej publikacji.

■ 2.2. BUDOWA CZĘŚCI A EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO – ROZUMIENIE ZE SŁUCHU

Test składa się zwykle z 4 lub 5 zadań, sprawdzających rozumienie globalne, szczegółowe i selektywne wysłuchanego tekstu. Każde z zadań dotyczy jednego tekstu, którego zdający wysłuchują dwukrotnie.

Długość każdego z tekstów wynosi 300–350 słów. Maksymalna liczba punktów, które można uzyskać, wynosi 40.

■ 2.3. TYPY ZADAŃ TESTOWYCH

Na poziomie C2 zdający znajdują w testach następujące typy zadań:

- prawda/fałsz (kolejność zdań zgodna z tekstem);
- wybór wielokrotny;
- dobieranie (np. łączenie kolumn);
- pytania otwarte;
- wyszukiwanie wypowiedzi prawdziwych lub fałszywych;
- zadania z wykorzystaniem materiałów graficznych, np. dobieranie ilustracji do wysłuchanego tekstu, zaznaczanie obiektów na mapach i planach, zgodnie z usłyszaną informacją.

■ 2.4. WSKAZÓWKI DLA PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO CZĘŚCI A EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO

Przygotowujący się do egzaminu powinni oswoić się z autentycznymi tekstami w języku polskim. Służyć temu może przede wszystkim słuchanie programów radiowych po polsku i oglądanie telewizji. Jeżeli zdający nie mają takich możliwości w swoim kraju, mogą słuchać radia przez Internet. Pozwala to przyzwyczaić się do szybkiego tempa mowy, zakłóceń utrudniających rozumienie, a także do wymowy osób pochodzących z różnych regionów Polski. Oswojenie się z autentycznymi tekstami ułatwi zdającemu pokonanie stresu w sytuacji egzaminacyjnej oraz pomoże im uświadomić sobie, że niezrozumienie poszczególnych elementów tekstu nie oznacza niezrozumienia tekstu w ogóle.

Część A egzaminu przeprowadzana jest w taki sposób, że zdający mają czas na zapoznanie się z zadaniami przed wysłuchaniem nagrań. Słuchając nagrań wykonują zadania. Po dwukrotnym wysłuchaniu nagrań zdający mają czas na ewentualne ich dokończenie i sprawdzenie.

2.5. PRZYKŁADOWE ZADANIA

I. Proszę uważnie słuchać nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę zaznaczyć, które zdania są prawdziwe – P, a które fałszywe – F.
Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

Przykład:

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

		P	F
0.	Przykład: Tytuł audycji to „Tygodnik Współczesny”.		X
1.	Akcja powieści rozgrywa się w drugiej połowie XX wieku.		
2.	Główny bohater wraca do Anglii.		
3.	Bohater przyjeżdża do Ciechocinka, do sanatorium.		
4.	Siostra bohatera jest stomatologiem.		
5.	Komentatorka uważa, że powieść jest współczesną baśnią.		

II. Proszę uważnie słuchać nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę wybrać pięć zdań, które są prawdziwe. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

2.3. TYPY ZADAŃ TESTOWYCH

		Zdania prawdziwe
0.	Przykład: Tytuł audycji to „Tygodnik Literacki”.	X
1.	Akcja toczy się w pierwszej połowie XX wieku.	
2.	Powieść nosi tytuł „Archipelagi”.	
3.	Przyczyny powrotu bohatera do kraju nie są jasne.	
4.	Pasją bohatera jest muzyka.	
5.	Ciechocinek jest miejscowością uzdrowiskową.	
6.	Bohater jest jedynakiem.	
7.	Wanda jest agentką.	
8.	Recenzentce trudno jest określić typ powieści.	
9.	Postaci i wydarzenia są jednoznaczne.	
10.	Zdaniem recenzentki, powieść nie jest trudną lekturą.	

nie oznacza niezrozumienia tekstu w ogóle.

Część A egzaminu przeprowadzana jest w taki sposób, że zdający mają czas na zapoznanie się z zadaniami przed wysłuchaniem nagrań. Słuchając nagrań wykonują zadania. Po dwukrotnym wysłuchaniu nagrań zdający mają czas na ewentualne ich dokończenie i sprawdzenie.

III. Proszę uważnie słuchać nagrania i odpowiadać na pytania zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Przykład:

Przykład: Janina Ochojska?

0. Co to znaczy, że coś pisane jest tylko „do szuflady”?

To znaczy, że autor pisze tylko dla siebie.

1. W jaki sposób czytelnik może ingerować w treść blogu?

.....

.....

2. Jaki jest związek blogu z innymi stronami internetowymi?

.....

.....

3. Jakie formy może przybierać blog? Proszę wymienić co najmniej trzy.

.....

.....

4. Z czym można porównywać oddziaływanie blogów?

.....

.....

5. W jaki sposób ktoś, kto nie korzysta z Internetu, może zetknąć się z blogiem?

.....

.....

7. Czy Polacy chętniej pomagają dzieciom, czy niepełnosprawnym dorosłym?

.....

.....

IV. Proszę uważnie słuchać nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę wybrać pięć zdań, które są prawdziwe. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

		Zdania prawdziwe
0.	Przykład: Janina Ochojska nie podróżuje, żeby zwiedzać.	X
1.	Janina Ochojska pomaga głównie dzieciom.	
2.	Stosunki międzyludzkie nie polegają tylko na dawaniu siebie drugiemu człowiekowi.	
3.	Ochojska sądzi, że nie każdy z nas ma coś do dania drugiemu człowiekowi.	
4.	Ochojska przyjechała do radia, żeby zorganizować Akcję Humanitarną.	
5.	Powstanie Akcji Humanitarnej miało miejsce w studiu radiowym.	
6.	Bieda, jaką Ochojska, zobaczyła w Sarajewie, zainspirowała ją do działalności charytatywnej.	
7.	Według Ochojskiej nie potrzeba dużo wysiłku, żeby zachęcić ludzi do pomocy.	
8.	Po pierwszym programie Ochojskiej niewielu ludzi zgłosiło chęć pomocy.	
9.	Polakom chętnym do udzielania pomocy brakuje informacji.	
10.	Polacy chętniej udzielają pomocy swoim rodakom.	

V. Proszę uważnie słuchać nagrania i odpowiadać na pytania zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 7 p. (7 x 1 p.)

Przykład:

0. Kim jest Janina Ochojska?

Szefową Polskiej Akcji Humanitarnej.

1. Jaki świat wydaje się Ochojskiej straszny?

.....
.....

2. Czym jest Polska Akcja Humanitarna?

.....
.....

3. Od kiedy istnieje Polska Akcja Humanitarna?

.....
.....

4. Co zainspirowało Ochojską do zorganizowania konwoju do Bośni?

.....
.....

5. Gdzie po raz pierwszy Janina Ochojska powiedziała o zamiarze wysłania konwoju do Sarajewa?

.....
.....

6. Co jest potrzebne, aby zmobilizować Polaków do pomocy?

.....
.....

7. Czy Polacy chętniej pomagają dzieciom, czy niepełnosprawnym dorosłym?

.....
.....

VI. Proszę uważnie słuchać nagrania i odpowiadać na pytania zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Przykład:

0. Kim jest Zbigniew Wodecki?

Znakomitym wokalistą.

1. Kiedy Zbigniew Wodecki sięgnął po instrument muzyczny?

.....

.....

2. Na jakich instrumentach gra Zbigniew Wodecki oprócz trąbki? (Proszę wymienić cztery)

.....

.....

3. Dlaczego Zbigniew Wodecki sięgnął po trąbkę?

.....

.....

4. Gdzie pracował ojciec Zbigniewa Wodeckiego?

.....

.....

5. W której piosence Wodecki po raz pierwszy wykorzystał trąbkę?

.....

.....

VII. Proszę uważnie słuchać nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę wybrać pięć zdań, które są prawdziwe. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

		Zdania prawdziwe
0.	Przykład: Zbigniew Wodecki jest znakomitym wokalistą.	X
1.	Zbigniew Wodecki nie umie grać na gitarze.	
2.	Pytanie o instrumenty muzyczne zadał wokaliście słuchacz.	
3.	Wokalista potrafi grać na skrzypcach.	
4.	Gra na gitarze to dobry trening przed grą na skrzypcach.	
5.	Ojciec Z. Wodeckiego był skrzypkiem.	
6.	Wodecki gra na trąbce, bo podoba mu się jej blask.	
7.	Pierwszym utworem, w którym zagrał na trąbce, było dzieło J.S. Bacha.	
8.	Wodecki nie grał hejnału z wieży Mariackiej.	
9.	Wodecki nie używa telefonu komórkowego.	
10.	Wodecki zapomniał wyłączyć telefon komórkowy.	

VIII. Proszę uważnie słuchać nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę zaznaczyć, które zdania są prawdziwe – P, a które fałszywe – F.

Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Przykład:

0. Kim jest Zbigniew Wodecki?

Zbigniew Wodecki

		P	F
0.	Przykład: Kamienica złotników mieści się przy ul. Złotej 4.	X	
1.	Według opisującego kamienicę, wielbiciele żony złotnika śpiewali dla niej serenady.		
2.	Renesans był epoką wielkich namiętności.		
3.	Ulica Złota nosi tę nazwę od końca 18. wieku.		
4.	Poprzednia nazwa ulicy Złotej to – Dominikanów.		
5.	Ojciec Barbary nie zgodził się na jej małżeństwo, ponieważ jej ukochany nie był szlachcicem.		
6.	Barbara i Rudnicki poznali się na odpuszcę.		
7.	Barbara była w odpowiednim wieku, by wyjść za mąż.		
8.	Rudnicki miał majątek pod Lwowem.		
9.	Barbara odziedziczyła majątek matki.		
10.	Ojciec nigdy nie przebaczył Barbarze.		

IX. Proszę uważnie słuchać nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę połączyć informacje z dwóch kolumn A i B. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

A		B	
0.	kamienica przy ul. Złotej 4	a.	ślub Barbary
1.	wieża Trynitarzka	b.	fontanna
2.	kościół dominikanów	c.	niewierna żona
3.	kamienica przy Rynku 12	d.	złoty kogut
4.	Lwów	e.	porwanie Barbary
5.	Rynek	f.	siedziba rodziny Konopniców

0.	1.	2.	3.	4.	5.
c					

X. Proszę uważnie słuchać nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę połączyć informacje z dwóch kolumn A i B. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

A		B	
0.	Debiut teatralny	a.	Teatr Dramatyczny
1.	Musical „Elvis”	b.	Gdynia
2.	Teatr Muzyczny im. Baduszkowej	c.	1995 rok
3.	Musical „Metro”	d.	Odeon
4.	Teatr Rampa	e.	Studio Buffo
5.	Zbiór piosenek Elvise	f.	Targówek

0.	1.	2.	3.	4.	5.
c					

3. POPRAWNOŚĆ GRAMATYCZNA

3.1. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH¹

3.1.1. OGÓLNY OPIS UMIEJĘTNOŚCI

Zdający egzamin na poziomie zaawansowanym powinni używać poprawnych form obejmujących całą gramatykę języka polskiego. Wykaz zagadnień obejmuje wszystkie formy gramatyczne i konstrukcje składniowe występujące we współczesnym języku polskim, także formy pojawiające się w nim rzadko.

Zdający powinni umieć dokonać wyboru spośród różnych konstrukcji składniowych wyrażających tę samą informację, w zależności od stylu i typu tworzonego tekstu (mówiony – pisany; oficjalny – nieoficjalny; prywatny – urzędowy itd.).

3.1.2. LISTA ZAGADNIEŃ GRAMATYCZNO-SYNTAKTYCZNYCH DLA POZIOMU C2²

Katalog gramatyczno-syntaktyczny na poziomie C2 obejmuje wszystkie formy gramatyczne i konstrukcje składniowe występujące we współczesnym języku polskim, także takie, które pojawiają się w nim rzadko. Katalog obejmuje wszystkie zagadnienia zawarte w programach dla poziomu B1, B2 i C1 oraz zagadnienia o najwyższym stopniu trudności.

FLEKSJA IMIENNA

1. Odmiana i składnia rzeczowników:

- znajomość ograniczeń w odmianie rzeczowników zbiorowych, np.: ptactwo, listowie, oraz stanowiących tzw. *singularia tantum*, np.: żelazo, wiedza, chłopstwo, kwiecie i *pluralia tantum*, np.: drzwi, sanie, usta, oraz ich użycia w zdaniu, np.: *W tym nowym, wyremontowanym pokoju jest troje drzwi*;
- znajomość użycia przypadków po rzadko używanych czasownikach, np. narzędnika po czasownikach litować się, ubolewać, płakać w zdaniach typu: *Wszyscy litowali się*

¹ Zobacz Standardy wymagań egzaminacyjnych: www.buwiwm.edu.pl/certyfikacja.

² Ibidem.

nad ludźmi, których dotknęło to nieszczęście. Matka ubolewała nad losem syna. Płakali nad utraconymi złudzeniami;

- znajomość użycia przypadków w różnych odmianach polszczyzny, np. użycie wołacza z nazwiskami w polszczyźnie potocznej, typu: *Pani Nowakowa! Panie Kowalski!* lub wołacza nazw własnych w poezji, typu: *Litwo, ojczyzno moja!*;
- znajomość rodzaju i odmiany rzadko używanych rzeczowników, typu: *goleń, torbiel*;
- znajomość odmiany, w tym ograniczeń w odmianie rzeczowników zapożyczonych, typu: *bikini, big-band, bizneswoman / businesswoman*;
- znajomość składni rzeczowników odczasownikowych, np.: *lokomotywa gwizdże – gwizd lokomotywy; importować towary – import towarów; handlować narkotykami – handel narkotykami; młodzież pochwaliła kogoś – pochwała młodzieży / młodzież została pochwalona – pochwała młodzieży.*

2. Odmiana i składnia przymiotników:

- użycie w zdaniach przymiotników typu: *ciekaw, pełen, gotów, rad, świadom, wart, wesół, zdrów*;
- użycie imiesłów przymiotnikowych i przymiotników posiadających identyczne formy, np.: *przerażony, przerażony czym.*

3. Odmiana i składnia liczebników:

- składnia liczebników w zdaniach: w połączeniach z rzeczownikami i czasownikami;
- znajomość liczebników zbiorowych i ich składni, np.: *Pięcioro studentów już skończyło pisanie testu*;
- użycie liczebników zbiorowych w grupach liczebnikowych, np.: *Na wycieczce było aż sto trzydzieścioro pięcioro dzieci*;
- znajomość odmiany i składni liczebników *oba, obydwaj, dwaj, obaj, obydwaj; oboje, obydwaj; trzej, czterej*, np.: *Na zajęciach nie było obu studentów. Oboje państwo Malinowscy nam pomogli.*

4. Odmiana zaimków:

- użycie zaimków *żaden i każdy* w liczbie pojedynczej w zdaniach, np.: *Każdy ze studentów zgłosił się na egzamin = Wszyscy studenci zgłosili się na egzamin. Żaden ze studentów nie zgłosił się na egzamin = Nikt nie zgłosił się na egzamin*;
- użycie zaimka *się* w zdaniach, w tym w wyrażeniach frazeologicznych z wyrazem *samo*, np.: *To się rozumie samo przez się.*

FLEKSJA WERBALNA

1. Odmiana czasowników nieregularnych typu: *trzeć, drzeć, zawrzeć, dąć, ciąć, giąć, kłać, pojąć, mieć, mleć.*
2. Użycie form koniugacyjnych w różnych odmianach polszczyzny, np. form 1. osoby trybu rozkazującego w wyrażeniach potocznych, typu: *Niech skonam! Niech się tobą nacieszę! Niech cię uściskam!*

3. Użycie form trybu przypuszczającego nieosobowych form czasowników zakończonych na *-no, -to*, np.: *Gdybym tego nie zrobił, mówiono by o mnie źle.*
4. Znajomość rzadkich par aspektowych, typu: *odpisywać: poodpisywać, zapisywać: pozapisywać* i ich użycia w zdaniach.
5. Znajomość czasowników z prefiksami nadającymi im szczególne znaczenie, np. wysoki stopień intensywności akcji, np.: *napracować się, nagadać się do woli*, czy wyrażających osiągnięcie celu mimo trudności, np.: *dodzwonić się, dopłynąć do brzegu, doprać bieliznę.*
6. Znajomość czasowników dwuaspektowych, typu *kazać, ślubować*, ich odmiany i użycia w zdaniach.

SKŁADNIA

1. Znajomość budowy i funkcji semantyczno-stylistycznej zdań bezpodmiotowych dotyczących zjawisk meteorologicznych, przyrodniczych, wrażeń zmysłowych, stanów psychicznych i fizjologicznych.
2. Umiejętność posługiwania się zdaniami wielokrotnie złożonymi i ich transformacji.
3. Umiejętność budowania tekstu spójnego wewnętrznie, zawierającego wskaźniki nawiązania wewnętrznego.
4. Umiejętność rozpoznawania stylu wypowiedzi: artystycznego, naukowego, dziennikarskiego, urzędowego, potocznego.

DERYWACJA

1. Znajomość skrótowców, np.: *NBP, KUL, UJ, POLFA, POLMOS*, ich pisowni i odmiany.
2. Znajomość elementów słowotwórstwa jako zabieg pozwalający na globalne rozumienie wyrazów, grup wyrazowych i zdań, w tym rozumienie neologizmów literackich, np. takich jak *Ohydek Szalej* czy *Trupogryz Bęcwałec* u S. Lema.

■ 3.2. BUDOWA CZĘŚCI B EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO – POPRAWNOŚĆ GRAMATYCZNA

Część B egzaminu składa się z 8–11 zadań, których podstawą mogą być zarówno teksty preparowane, jak i autentyczne. Problemy gramatyczne i słownictwo dostosowane są do wymogów poziomu zaawansowania C2. Za poszczególne operacje gramatyczne można otrzymać: 0,25, 0,5, 0,75 lub 1 punkt, zależnie od stopnia trudności. Maksymalnie można uzyskać 40 punktów.

Zadania mogą być wykonywane w dowolnej kolejności.

■ 3.3. TYPY ZADAŃ TESTOWYCH

Typy zadań stosowane w części B egzaminu certyfikатовego to:

- Transformacje:
 - ▶ morfologiczne;
 - ▶ słowotwórcze;
 - ▶ składniowe.
- Zadania z lukami:
 - ▶ luki częstkowe;
 - ▶ luki całościowe.

■ 3.4. ZAKRES I UKŁAD ZADAŃ PRZYKŁADOWYCH

Zadania przykładowe znajdujące się w zeszycie odpowiadają wymogom zawartym w *Standardach wymagań egzaminacyjnych*, dotyczącym tematyki tekstów i występującego w nich słownictwa.

Zagadnienia gramatyczne zawarte w zeszycie są zawsze ukazywane w naturalnym kontekście ich językowego użycia – w ramie tekstowej bądź, rzadziej, zdaniowej.

Około 3/4 zadań (I–XVII) reprezentuje typowe formy zadań lub ich odmiany. Inne ćwiczenia (XVIII–XXIII) to zadania nowego typu, które mogą pojawić się na egzaminach certyfikатовych w najbliższej przyszłości. Każde zadanie może jednak z powodzeniem służyć wszystkim tym, którzy przygotowują się do egzaminu, gdyż rozwija zagadnienia gramatyczne, przedstawione w katalogu gramatycznym dla poziomu C2. W zadaniach pominięto zagadnienia testowane zwykle na niższych poziomach zaawansowania (np. fleksję łatwiejszych rzeczowników i czasowników, aspekt i tryb czasownika itd.).

W zadaniach dla poziomu C2 akcentowane są przede wszystkim zagadnienia słowotwórcze, fleksja trudnych form rzeczowników, przymiotników i czasowników (w tym imiesłów) i zagadnienia składniowe. Dużo miejsca poświęcono czasownikowym formom analitycznym (są to zadania nowego typu: ćw. XVIII–XXI), których opanowanie jest bardzo trudne, ale świadczy rzeczywiście o wysokim zaawansowaniu językowym cudzoziemca posługującego się językiem polskim (konstrukcje analityczne używane są często w stylu publicystycznym, popularnonaukowym i naukowym).

I tak:

- zadania I–VII dotyczą zagadnień słowotwórczych;
- w zadaniach VIII–XIII rozwijane są różnorodne zagadnienia fleksyjne, a niekiedy także słowotwórcze, jak w ćw. XII;
- zadania XIV i XV (na samodzielne uzupełnianie luk tekstowych) testują różnorodne kompetencje – przede wszystkim orientację w zakresie fleksji i składni;
- w zadaniach XVI–XXII testowane są zagadnienia składniowe (składnia zdania pojedynczego i złożonego), kolokacje, frazeologia oraz kompetencja leksykalna i stylistyczna;
- zadanie XXIII (w którym prosi się o poprawienie błędów znajdujących się w tekście) sprawdza ogólną kompetencję językową uczących się języka polskiego.

■ 3.5. PRZYKŁADOWE ZADANIA

- I. Od słów podanych w nawiasach proszę utworzyć rzeczowniki i wpisać je w miejsce luk w odpowiedniej formie zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład:

Państwo Adamieccy zaprosili do domu najbliższych członków rodziny z powodu naro-
dzin⁰ (narodzić się) ich pierwszego i długo oczekiwanego dziecka, co napełniło ich wielką
radością⁰ (radosny) i poczuciem spełnienia⁰ (spełnić się).

Ludzie odczuwają ogromną¹ (potrzebować) miłości
i² (akceptować), dlatego zwykle młodo pobierają się, wcale nie
myśląc o możliwości szybkiego³ (rozstać się). Niestety, co-
raz więcej małżeństw, również w Polsce, kończy się⁴ (rozwieść
się). Jest wiele przyczyn takiego stanu rzeczy. Najczęściej⁵ (roz-
padać się) rodziny następuje z powodu⁶ (niewierny) któregoś
z małżonków, złego⁷ (podzielić) obowiązków w rodzinie oraz
.....⁸ (wygasnąć), niepielęgowanych przez partnerów, uczuć. Może
więc media, szkoła i rodzina powinny zacząć uczyć młodych ludzi tego, jak dbać o intymne
.....⁹ (związać się) i jak przejść przez życie z innym człowiekiem, nie
tracąc własnej¹⁰ (godny) i nie odbierając jej partnerowi.

- II. Proszę zamienić wytluszczone w zdaniach przymiotniki na rzeczowniki i w miejsce luk wpisać je w odpowiedniej formie, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład:

0. Trudno powiedzieć, czy był sprytny czy głupi.

Można to było nazwać sprytem⁰, można też głupotą⁰.

1. Pokój hotelowy był ciemny, wilgotny i duszny.

W pokoju hotelowym panowała¹,²

i³.

2. Była to nadzwyczaj **urodziwa**, **dumna** i **silna** kobieta.
Cały czas rozmyślałam o⁴,⁵ i⁶
tej kobiety.
3. My – kobiety – lubimy, gdy mężczyzna jest **odważny** i **romantyczny**.
W mężczyznach pociąga nas⁷ połączona z⁸.
4. Nie cieszył się ludzką sympatią, bo był **cwany** i **obludny**.
Jego⁹ i¹⁰ robiły na wszystkich złe
wrażenie.

III. Od podanych w nawiasach słów proszę utworzyć pojedyncze słowa: rzeczowniki, przymiotniki lub liczebniki, i wpisać je w miejsce luk zgodnie z podanymi przykładami.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Mam na imię Tomek i jestem literaturoznawca⁰ (literatura / znać), specjalizującym się w średniowiecznej⁰ (średni / wiek) literaturze łacińskiej. Pasjonuje mnie naprawa i konserwacja zabytkowych czasomierzy⁰ (czas / mierzyć).

A oto krótka charakterystyka moich najlepszych przyjaciół. Andrzej jest
.....¹ (doradzać) finansowym, ale jego prawdziwym hobby jest kolekcjonowanie
.....² (stary / druk). W swoim domowym³
(księga / zbiór) ma ich już kilkadziesiąt. Gdy go odwiedzam, często przeglądamy razem
.....⁴ (szesnaście / wiek)⁵ (ręka
/ pisać). Narzeczoną Wojtką, Alina, jest jedną z najzdolniejszych⁶
(skrzypce) młodego pokolenia. Pochodzi z⁷ (wiele /
dziecko) rodziny, w której wszyscy są zawodowymi muzykami. Znużonej
.....⁸ (wielkie / miasto) stylem życia artystce sprawiają przyjemność wyprawy na
wieś. W towarzystwie⁹ (kilka / lata) siostrzenicy Alina lubi
spacerować po łące, szukając¹⁰ (cztery / liść) koniczyny.

IV. Od podanych w nawiasach przymiotników proszę utworzyć czasowniki w odpowiedniej formie i wpisać je w miejsce luk zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Gdy Krzysztof znalazł w skrzynce pocztowej list od Anny, zbladł / pobladł⁰ (błady) z wrażenia. Przecież Anna nie dawała znaku życia od kilkunastu lat! W miarę czytania listu na twarzy Krzysztofa malowały się różne odczucia. Przy pierwszym akapicie jego policzki¹ (czerwony), a oczy² (wilgotny). Później twarz mu³ (jasny) i⁴ (wesoły), a usta się⁵ (okrągły), jakby zaraz miał się uśmiechnąć. Wydawało się, że ten pięćdziesięcioletni człowiek, o którym wszyscy mówili, że zbyt szybko się⁶ (stary), nagle odzyskał radość życia i⁷ (młody) o co najmniej dwadzieścia lat! Trwało to tylko chwilę. Gdy mężczyzna zbliżał się do końca listu, jego twarz znów⁸ (smutny), a przy ostatnim fragmencie wręcz⁹ (szary). Obserwując go, mieliśmy wrażenie, że wraz z nim¹⁰ (pochmurny) naraz cały świat. Mężczyzna odłożył list i ciężko opadł na krzesło.

V. Od podanych w nawiasach liczb proszę utworzyć rzeczowniki odliczebnikowe i wpisać je w miejsce luk zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład:

Mój dziadek jest osobą po osiemdziesiątce⁰ (80). Jako były wojskowy uwielbia chodzić na defilady i przyglądać się maszerującym czwórkami⁰ (4) żołnierzom.

1. Nie tylko przed¹ (30) można być szczęśliwym!
2. Uczyłam się w² (1), najlepszym ponoć liceum w mieście.
3. Niestety, nie znam trasy³ (40), bo zwykle jeżdżę do pracy⁴ (12).

4. Po trzech⁵ (50) wiśniówki zaczęło jej się kręcić w głowie.
5. Z wyjątkiem jednej⁶ (6) z wuefu, mój syn ma na świadectwie same⁷ (3).
6. Czy może mi pani rozmienić⁸ (100) na pięć⁹ (20)?
7. Dzieci, wychodzimy z klasy! Proszę ustawić się¹⁰ (2) i chwycić się za ręce!

VI. Proszę uzupełnić tekst prefiksami i sufiksami z ramki zgodnie z podanymi przykładami. Sufiksy powinny być użyte w odpowiedniej formie gramatycznej.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

-utki, wy-, roz-, nad-, **prze-**⁰, pod-, bez, **-eńki**⁰, -usieńki, ob-, -awy, przy-

Dostałam Kajtka, kiedy był małeńkim⁰, przezabawnym⁰ szczeniakiem. Dzisiaj Kajtek jest już dorosłym psem. Ma piękny, lekko _____ kręcony¹ ogonek, biały _____² sierść w czarne łaty, _____ szarpnięte³ lewe ucho i śliczny pyszczek. Kiedy spojrzy na mnie _____ milnie⁴ swoimi _____ granicznie⁵ szczerymi, niebieści _____⁶ oczami, wybacham mu wszystkie jego psie grzeszki. Nawet wtedy, gdy po wielkim deszczu wraca do domu mokry _____⁷, bardzo _____ błocony⁸, a w dodatku czymś _____ lepiony⁹. Również wtedy, gdy _____ złoszczony¹⁰ udaje, że mnie nie zauważa.

VII. Proszę uzupełnić tekst odpowiednimi prefiksami. Uwaga! Prefiksy mogą się powtarzać!

..... / 7,5 p. (14 x 0,5 p.)

Kajtek musi się porządnie wybiegać⁰, bo to pies myśliwski. W ciągu jednego spaceru potrafi _____ biec¹ park kilka razy. Żaden pies nie potrafi go _____ gonić². Kajtek lubi też czasem trochę _____ broić³. Potrafi na przykład _____ biec⁴ tak daleko, że znika mi z pola widzenia. Ale

_____biega⁵ natychmiast, gdy go _____wołuję⁶. Gdy _____biega⁷, radośnie _____machuje⁸ ogonkiem. A później _____stawia⁹ pyszczek do pogłaskania. Zawsze mnie tym _____broi¹⁰. Zwykle jest miły i kochany, ale zdarza się, że _____warknie¹¹ coś ze złością w swoim psim języku. Po długich eskapadach lubi się trochę _____drzemać¹² na swoim kocyku w kojcu. Pracując przy komputerze słyszę, jak wtedy _____mrukuje¹³ przez sen.

Gdy patrzę na Kajtkę, ze strachem myślę, że za kilka lat się _____starzeje¹⁴, a może nawet będzie _____widział¹⁵. Na razie trudno jednak to sobie nawet wyobrazić.

VIII. Proszę przekształcić zdania, wykorzystując podane w nawiasach rzeczowniki, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład:

0. Patronem mojej szkoły jest Tadeusz Kościuszko.

(imię⁰; Tadeusz Kościuszko⁰)

Uczę się w szkole imienia⁰ Tadeusza Kościuszki⁰.

1. Zawsze mówię to, co mam na myśli.

(imię¹)

Zawsze nazywam rzeczy¹.

2. Jedno z dzieci okazało się chłopcem, a drugie dziewczynką.

(bliźnię – l.mn.²; płeć³)

Były to² odmiennej³.

3. Małe dzieci lubią, gdy matka je przytula!

(ramię – l.mn.⁴)

Małe dzieci dobrze czują się⁴.

4. Adoptowałam Antka zaraz po jego urodzeniu.

(niemowlę⁵)

Adoptowałam Antka, gdy⁵.

5. Sędzia chce, by publiczność nie miała wstępu na tę rozprawę.

(sędzia⁶; drzwi⁷)

Zdaniem⁶ ta rozprawa powinna odbywać się⁷.

6. Mój brat nie jest utalentowanym skrzypkiem, ale za to wspaniałym lyżwiarzem.

(**skrzypce**⁸; **łyżwy**⁹)

Mój brat nie ma talentu do⁸, ma za to talent do⁹.

7. Obaj byli z prawdziwych książęcych rodów.

(**książę** – l.mn.¹⁰)

Obaj byli¹⁰.

IX. Proszę uzupełnić luki w tekście słowami w nawiasach w odpowiedniej formie, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (20 x 0,25 p.)

Przykład:

Po konferencji planujemy przyjęcie na cześć księdza-rektora⁰ Jerzego⁰ Mleczy⁰ (ksiądz-rektor Jerzy Mleczo) z okazji czterdziestolecia jego pracy w naszej uczelni.

Przygotujmy się do organizacji bankietu! Pani rektor usiądzie może przy¹
.....²³⁴ (pan przewodniczący Sławo-
mir Kuryła), pan dziekan zajmie miejsce obok⁵⁶
(państwo; Zieliński) oraz przy⁷⁸⁹
.....¹⁰ (pani profesor Jadwiga Kowal-Mucha). Pan dyrektor usiądzie naprze-
ciwko¹¹¹²¹³ (sędzia Walery Marzec),
a państwo może usiądą przy naszym gościu z Rzymu –¹⁴¹⁵
.....¹⁶ (profesor Luigi Gambetta). A ja usiądę sobie blisko¹⁷
.....¹⁸¹⁹ (doktor Anna Cichy), bo musimy trochę poplotko-
wać o naszych²⁰ (przyjaciół) z czasów studenckich.

X. Proszę uzupełnić luki w tekście słowami podanymi w nawiasach w odpowiedniej formie gramatycznej, zgodnie z podanym przykładem. Uwaga! Czasowniki powinny mieć formę czasu przeszłego.

..... / 5 p. (20 x 0,25 p.)

Podczas pobytu na wczasach agroturystycznych nasz synek uczył się liczyć. Wyspecjalizował się szczególnie w liczeniu zwierząt. Po dłuższych wyliczeniach stwierdził, że po naszym podwórku chodziło⁰ pięć⁰ gęsi⁰ (chodzić; 5; gęś) oraz¹²³ (biegać; 6; koza), a na pastwisku codziennie⁴⁵⁶ (paść się; 10; źrebię).

Później zabrał się za liczenie przedmiotów, które znajdowały się w tym gospodarstwie. Doliczył się na przykład:⁷⁸ (4; drzwi) oraz⁹¹⁰ (13; okno). Nie mógł również oderwać oczu od¹¹¹²¹³ (2; zardzewiałe; sanki), które znalazł w kącie stodoły.

Najwięcej kłopotów sprawiło mu policzenie ludzi. Doszedł w końcu do wniosku, że: w naszym domu¹⁴¹⁵¹⁶ (mieszkać; 8; dziecko) i¹⁷¹⁸ (7; dorosły). Wśród nich cztery kobiety i¹⁹²⁰ (3; mężczyzna).

XI. Podane niżej zdania proszę napisać w formie negacji, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Przykład:

0. Wszyscy Teresę lubili.

Nikt Teresy nie lubił.

1. Teresa była wszędzie przez wszystkich zapraszana.

2. Każdemu powiedziała zawsze coś miłego.

3. Wszyscy zawsze mogli liczyć na jej pomoc.

4. Dzięki Teresie każdy zdał dobrze maturę.

5. Wszędzie na świecie są takie dziewczyny jak Teresa.

XII. Proszę utworzyć formy imiesłowowe od czasowników podanych w nawiasach, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład:

Będąc⁰ (Być) entuzjastką nowinek edukacyjnych, zapisałam się na oferowany⁰ (oferować) w pobliskiej szkole językowej kurs hiszpańskiego, polegający⁰ (polegać) na uczeniu się w stanie głębokiego relaksu. Spróbowawszy⁰ (Spróbować) tej metody, mogę z czystym sumieniem polecić ją podobnym do mnie poszukiwaczom przygód.

Wśród szkół¹ (oferować) różnorodne kursy języków obcych znajdziemy z pewnością taką, której oferta, z powodu² (przyjąć) przez nas celu nauki, wyda nam się ciekawsza od innych.

.....³ (Wybierać) kurs językowy, bierze się zwykle pod uwagę jego intensywność i długość. Będąc⁴ (zdecydować) na udział w zajęciach ekspresowych, trzeba pamiętać, że program takich zajęć jest zwykle⁵ (oprzeć) na mówieniu⁶ (Podjąć) już decyzję o typie kursu, warto też pomyśleć, czy chcemy, by zajęcia były⁷ (prowadzić) przez rodzimego użytkownika języka. Osobom szczególnie⁸ (umotywić) do szybkiego nauczania się języka obcego poleca się często zajęcia w systemie wyjazdowym na kursach⁹ (zamknąć). Niektórzy klienci szkół językowych zostaną z pewnością¹⁰ (uwieść) metodami relaksacyjnymi nauczania języków obcych.

XIII. Proszę uzupełnić tekst czasownikami i imiesłowami utworzonymi od czasowników z ramki zgodnie z podanymi przykładami. Uwaga! Jednego z czasowników należy użyć dwukrotnie.

..... / 7,5 p. (15 x 0,5 p.)

dotrzeć, odnaleźć, **przemoczyć**⁰, potknąć się, dojść, przywieźć, tknąć, wetknąć, wytknąć, **wsiaść**⁰, wpaść, wyrzucić, **zagadać się**⁰, zanościć się, zetrzeć, zmiąć, znieść

To był dzień pełen dziwnych znaków i wielu wylanych łez! Po pierwsze: (my) **wsiedliśmy**⁰ do taksówki **przemoczeni**⁰ do suchej nitki, gdyż nagle zaczęło lać jak z cebra. Po drugie: taksówkarz, **zagadawszy się**⁰ z moim małżonkiem, pomylił drogę.

W rezultacie (on)¹ nas na lotnisko w ostatniej chwili. Później okazało się, że mój mąż² gdzieś nasze bilety i przez chwilę wydawało się, że już ich nie³. Na dokładkę, tuż przed wejściem do samolotu (ja)⁴ o jakiś sterczący drut, a po chwili mój mąż się przewrócił i⁵ sobie kolano. (My)⁶ złym przeczuciem, postanowiliśmy zrezygnować z podróży.

Gdy córka ujrzała nas na progu domu,⁷ w histerię⁸ nam, że wierzymy w zabobony i że wróciliśmy tylko po to, by ją kontrolować. Nasze tłumaczenia nie⁹ na niej żadnego wrażenia. Nasłuchaliśmy się, że dłużej nie¹⁰ mieszkania z nami. Przykro było patrzeć, jak nasza Zosia przez długi czas¹¹ płaczem, a¹² i mokre od jej płaczu chusteczki lądują co chwila w koszu.

Po kilku godzinach¹³ do nas wiadomość o tragicznym w skutkach rejsie „naszego” samolotu. Gdy¹⁴ do siebie, Zośka – ciągle szlochając – wyszeptała: „Nie.....¹⁵, gdyby coś wam się stało”.

XIV. Proszę uzupełnić fragmenty tekstu pojedynczymi słowami – spójnikami, zaimkami, przyimkami oraz modulantem – zgodnie z podanymi przykładami.

..... / 7,5 p. (15 x 0,5 p.)

Zdarza się, że zawiniliśmy *wobec*⁰ kogoś, na *kim*⁰ nam zależy.

.....¹ obraziliśmy² nam głupio wyszło, powiedziało się, zdarzyło.
Albo nawet nic³ się nie wydarzyło. W każdym razie zdaje⁴
się, że nie ma o⁵ się obrażać albo gniewać. Ale⁶
wolelibyśmy,⁷ ten ktoś nie był obrażony lub zagniewany,⁸
trzeba go przeprosić.⁹ rozważać zaczęliśmy słowa przeprosin, za-
stanówmy się¹⁰ chwilę¹¹ samymi przeprosinami
.....¹² one są?¹³ wszystkim prośbą skierowaną do
.....¹⁴,¹⁵ czuje się obrażony, zagniewany na przepraszającego.

Na podst.: H. i K. Zgólkowie, *Językowy savoir-vivre*, Warszawa 2004

XV. Proszę uzupełnić tekst pojedynczymi słowami tak, by był logiczny i poprawny pod względem gramatycznym.

..... / 6 p. (12 x 0,5 p.)

Matki pracujące zaakceptowano w krajach skandynawskich wcześniej *niż*⁰ w pozostałych krajach Europy.

Teraz,¹ dorosły już dwa pokolenia wykształconych ko-
biet, jest to zjawisko bardzo rozpowszechnione. W latach sześćdziesiątych we Włoszech
.....² nie spodziewał się znaleźć kobiety w pracy – powinna raczej stać
.....³ garnkach. Obecnie, w⁴ z innymi krajami eu-
ropejskimi, Włochy mają najwyższy procent matek pracujących na całym etacie i jedno
z⁵ atrakcyjnych na świecie praw macierzyńskich: dwa płatne mie-
siące⁶ urodzeniem dziecka i trzy⁷
rodzeniu oraz wiele dodatkowych ułatwień w miejscu pracy,⁸ dla
matki, jak i dla ojca. Jednakże myliłby się⁹, kto¹⁰

twierdził, że w społeczeństwie zachodnioeuropejskim nie¹¹
konserwatystów, opowiadających się za starym modelem rodziny. Komentarze utrzymane w tym
duchu stanowią przeciwwagę dla eksperymentów społecznych,¹²
celem jest osiągnięcie jeszcze większej wolności jednostki.

Na podst.: Ch. Hardyment, *Rodzina*, Warszawa 1999

XVI. Wykorzystując podane słowa i wyrażenia, proszę przekształcić zdania tak, by nie zmieniły sensu.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Przykład:

0. Wyjechaliśmy z Polski trzy lata temu.

od momentu

Minęły trzy lata od momentu naszego wyjazdu z Polski.

1. Choć na początku mieliśmy wiele trudności, powiodło nam się w Irlandii.

Mimo... / sukces

2. Niepotrzebnie obawialiśmy się, że nie będziemy w stanie nauczyć się angielskiego.

Wbrew

3. Nasze poczucie osamotnienia malało wraz z długością pobytu w Irlandii.

Im... tym

4. Dzięki naszemu pobytowi w Irlandii nabraliśmy wiary we własne możliwości.

Efektem

5. Życzymy wam równie udanego pobytu w Irlandii!

Oby

XVII. Proszę przekształcić zdania złożone w zdania pojedyncze za pomocą podanych w ramce fraz i przyimków zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** W ramce znajdują się trzy zbędne frazy / przyimki.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

w przeciwieństwie, przed, **zdaniem**⁰, w miarę, mimo, niezgodnie,
pod wpływem, dzięki, zgodnie

Przykład:

0. Znaczący twierdzą, że Roman Polański należy do czołówki światowych reżyserów.

Zdaniem znaczących Roman Polański należy do czołówki światowych reżyserów.

1. Choć Polański pochodził z Europy Wschodniej, szybko zdobył międzynarodowe uznanie.

.....

.....

2. Roman Polański osiągnął sukces dlatego, że był utalentowany, samodzielny i uparty.

.....

.....

3. Zanim reżyser podjął pracę w Europie i wyjechał do USA, nakręcił w Polsce „Dwóch ludzi z szafą” oraz „Nóż w wodzie”.

.....

.....

4. Uznanie dla Polańskiego wzrastało, gdyż krytycy świetnie oceniali jego filmy.

.....

.....

5. Wiele osób przewidywało w latach siedemdziesiątych koniec kariery Polańskiego, wcale tak się jednak nie stało.

.....

.....

XVIII. Proszę uzupełnić tekst czasownikami z ramki zgodnie z podanym przykładem.

Uwaga! Jednego z czasowników należy użyć dwukrotnie.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

odnieść, ogarnąć, ponieść, ulec, **przeprowadzić**⁰, wyrzucić, wprawić,
wyprowadzić, sprawić, wyjść

A: Halo? Hanka? Jeśli masz parę minut, to opowiem Ci o pewnym pisarzu, z którym przeprowadziłam⁰ wczoraj mój najciekawszy chyba wywiad w życiu. Wiesz, że rzadko zdarza mi się czymś naprawdę zachwycić, ale tym razem muszę się przyznać, że całkiem¹ urokowi mojego rozmówcy!

B: A czym² cię w taki zachwyt?

A: Najbardziej zaimponował mi jego spokój wewnętrzny. To, że choć³ wiele klęsk osobistych, nigdy nie⁴ go zwątpienie w sens życia i słuszność tego, co robi. Nie⁵ go z równowagi nawet ohydny proces, w czasie którego próbowano go ośmieszyć i poniżyć. To działo się kilkadziesiąt lat temu, w bardzo trudnych czasach, w chwili gdy⁶ największy sukces literacki i powinien być raczej noszony na rękach! Najciekawsze, że nawet wtedy nie⁷ pokusie dostatniego życia, choć wiele krajów⁸ z propozycją azylu politycznego. A mógłby sobie spokojnie nauczać literatury na jakimś amerykańskim uniwersytecie i czekać na nagrodę Nobla!

B: Siostrzyczko,⁹ mi ogromną niespodziankę tą opowieścią. Jak mi się wydaje, nikt dotąd nie¹⁰ na tobie takiego piorunującego wrażenia! A rozmawiałaś przecież z wieloma intelektualistami. I, cóż, kiedy planujesz drugą część wywiadu?

XIX. Proszę przekształcić zdania, wykorzystując czasowniki z ramki zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** Niektóre zdania można przekształcić z użyciem więcej niż jednego czasownika.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

wybrać się, **sprawić**⁰, ogarnąć, ulec, nastąpić, złożyć

Przykład:

0. To mnie bardzo zabolęło!

To mi sprawiło wielki ból!

1. W lipcu stan zdrowia mojego ojca pogorszył się.

2. Wiele osób odwiedziło go w szpitalu.

3. Wszyscy mi współczuli.

4. Aż tu nagle we wrześniu stan ojca poprawił się.

5. Wszyscy byliśmy tym bardzo uradowani.

XX. Proszę zastąpić podkreślone w zdaniach słowa wyrazami podanymi w nawiasie, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Przykład:

0. Ekonomisci zanalizowali sytuację na giełdzie. (analiza)

Ekonomisci przeprowadzili analizę sytuacji na giełdzie.

1. Premier polskiego rządu odwiedził ostatnio Brukselę. (wizyta)

2. Długo rozmawiał z przewodniczącym Parlamentu Europejskiego. (**rozmowa**)
.....
3. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego pogratulował premierowi, że został wybrany na stanowisko szefa rządu polskiego. (**gratulacje**)
.....
.....
4. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego interesował się tym, ile kobiet jest w składzie rządu polskiego. (**zainteresowanie; liczba**)
.....
.....
5. Premier odpowiedział szczerze na pytania przewodniczącego. (**odpowiedź**)
.....
.....

XXI. Proszę uzupełnić luki w tekście wybranymi czasownikami z ramki w odpowiedniej formie. Uwaga! W ramce znajdują się 3 zbędne czasowniki.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

dochodzić, zwrócić, kłaść, położyć, dojsć, zwracać, wykazywać, wydawać,
głosić⁰, tkwić, wskazywać, występować, udawać się, następować

Znany polski reporter Ryszard Kapuściński w jednym z wywiadów **głosi**⁰ pogląd, że jednym z wielkich niebezpieczeństw końca XX wieku jest irracjonalizm.

Z podanych przez Kapuścińskiego statystyk wynika, że choć¹ stały wzrost liczby ludności świata, ciągle maleje liczba osób wykształconych. Tym samym powiększa się grono potencjalnych głosicieli postaw irracjonalnych, emocjonalnych. Żeby² temu kres, coraz więcej rządów³ nacisk na edukację.

Kapuściński podaje przykład labourzystów, którzy w Wielkiej Brytanii⁴ do władzy, głosząc hasło „education”. Posługuje się także przykładem prezydenta Clintona, który co tydzień⁵ w odwiedziny do jakiejś amerykańskiej szkoły.

Kapuściński uważa, że jest to dość znamieny gest. Coraz częściej bowiem we współczesnym świecie⁶ do wniosku, że o wszystkim rozstrzyga kultura. Pierwsi⁷ na to uwagę Amerykanie. Zaczęli się zastanawiać, dlaczego w ich kraju ludzie żyją na tak różnych poziomach cywilizacyjnych. [...] Stwierdzono, że klucz⁸ w kulturze: różnych tradycjach i nawykach poszczególnych społeczności. Że są kultury sprzyjające lepszej organizacji społecznej oraz kultury, które temu nie sprzyjają. Dziś⁹ na to ogromną uwagę.

Według Kapuścińskiego nie ma już złudzeń: społeczeństwa, które¹⁰ troskę o naukę, tradycję i wychowanie, mają większą szansę we współczesnym świecie niż te, dla których kultura jest czymś drugorzędnym.

Na podst.: W. Bereś, K. Brunetko, *Kapuściński: Nie ogarniam świata*, Warszawa 2007

XXII. Proszę uzupełnić podane zdania słowami lub wyrażeniami, które stanowią przeciwieństwo podkreślonych fragmentów zdań.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład:

0. Jeden kolega bez przerwy gadał, a drugi był niepoprawnym milczkiem / ciągle milczał.
(lub inne zakończenia pasujące do kontekstu)

1. Nie ulega wątpliwości, że instytucje charytatywne kwitną dzięki hojności ludzi, a upadają ich
2. Teraz jestem z niego bardzo dumny, choć kiedyś nieraz
3. Jeden z braci był w czepku urodzony, a drugi
4. Zwykle zwycięzał, ale miał też na koncie kilka
5. Wolę ludzi, którzy niż tych, którzy wszystko owijają w bawełnę.
6. Przed wakacjami ważyłam zbyt dużo, ale po tej drakońskiej diecie mam parę kilo
7. Aśka, a Baśka chwyta wszystko w lot.
8. Następcą prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego jest prezydent Lech Kaczyński, a jego był Lech Wałęsa.
9. Moi rodzice idą z duchem czasu, podczas gdy twój
10. Na tej imprezie byłem całkiem wyluzowany, a ona

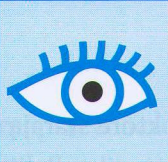
XXIII. W niektórych liniijkach poniższego tekstu znajdują się błędy gramatyczne lub leksykalne. Proszę znaleźć je i poprawić zgodnie z podanymi przykładami. Jeśli w danej liniijce nie ma błędu, proszę postawić przy niej znak „✓”. Uwaga! W jednej liniijce może się znajdować tylko jeden błąd.

..... / 10 p. (20 x 0,5 p.)

Niedawno spacerowałem po warszawskiej dzielnicy Pradze Północ.	0.	Praga
W pewnej chwili zobaczyłem schylającą się przez okno młodą kobietę.	0.	wychylającą
Spojrzała w stronę placu zabaw i krzyknęła: – „Asiu, obiad!” Bez reakcji. Dziecko nie zerwało się od zabawy, nawet nie spojrzało w stronę okna. Matka zmieniła więc ton na bardziej poważnego: – „Aśka, obiad!”	0.	✓
A kiedy nawet to nie pomogło, zawołała surowo: – „Joanno, chodź!”	1.	
Dopiero wtedy dziewczynka posłuchała i pobiegła do domu. W Niemczech nie mamy takiego stopniowania jednego imieniem. Z bardzo ma- tymi wyjątkami każdy obywatel ma tylko jedno imię i koniec. Tuż po przyjeździe do Warszawy znalazłem pracę jako nauczycielem języka niemieckiego w Liceum im. Królowej Jadwigi. Już na pierwszej lekcji doszedłem do małej katastrofy. Poprosiłem uczniów, żeby napisali swoje imiona i nazwiska na kartkach. Potem zebrałem karteczki i przeczytałem na głośno imiona, żeby szybciej poznać uczniów. Jednocześnie porów- nywałem zapisy na karteczkach z listem obecności w dzienniku. Okazało się, że nie wszystko się zgadza. W klasie siedziała Ola Kowalska, a tymczasem w dzienniku znalazłem tylko Aleksandrę Kowalską. Spisałem więc długopisem w dzienniku: Ola Kowalska. Dopiero na przerwie, kiedy blada jak śmierć wychowawczyni spadła do pokoju nauczycielskiego, pytające koleżanki, czy mają korektor, zacząłem się domyślać, o co chodzi. Oczywiście, byłem mi szalenie głupio. Dzisiaj mogę się chwalić, że nawet dla Steffena znalazły się wersje bardziej pieszczotliwsze, np. Stefek czy Stefuś. Bardzo mi się to podoba.	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
	9.	
	10.	
	11.	
	12.	
	13.	
	14.	
	15.	
	16.	
	17.	
	18.	
	19.	
	20.	

Na podst.: Steffen Möller, *Polska da się lubić*, Warszawa 2006

4. ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO

4.1. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH¹

4.1.1. OGÓLNY OPIS UMIEJĘTNOŚCI

Zdający powinni rozumieć globalnie i szczegółowo wszystkie rodzaje tekstów (z wyłączeniem tekstów wysoko specjalistycznych) z zakresu określonego w katalogu funkcjonalnym, pojęciowym i tematycznym (zob. Katalog A i B w *Standardach wymagań egzaminacyjnych*).

Osoby zamierzające zdawać egzamin z języka polskiego jako obcego na poziomie C2 powinny rozumieć treść i intencje wyrażane także w sposób pośredni, aluzyjny i ironiczny oraz biegle stosować strategie ułatwiające rozumienie tekstów, takie jak rozumienie kontekstowe, czytanie pobieżne, szybkie wyszukiwanie ważnej informacji itp. Ćwiczenia zawarte w tej części *Zbioru zadań* pozwalają na zapoznanie się z typami zadań, które występują w polskich testach certyfikacyjnych, gdyż korelują z wymaganiami egzaminacyjnymi.

4.1.2. RODZAJE TEKSTÓW

W testach dla poziomu C2 podstawę zadań stanowią następujące rodzaje tekstów autentycznych:

- krótkie (pojedyncze) wypowiedzi pisemne intencjonalne i tematyczne (ostrzeżenia, slogany, szyldy, ogłoszenia, reklamy itp.);
- teksty jednoakapitowe (informacje, ogłoszenia, reklamy, instrukcje, opisy, notatki prasowe, notatki i ogłoszenia pisane ręcznie itp.);
- teksty (lub ich fragmenty) prasowe, użytkowe i literackie, takie jak np.: opowiadanie, relacja, opis, reportaż, felieton, wywiad, esej, recenzja filmowa, instrukcja obsługi, informacja o towarze, tekst reklamowy, tekst wykładu popularnonaukowego, tekst przemówienia okolicznościowego, komentarz redakcyjny, wiadomości bieżące, informacje kulturalne i popularnonaukowe, pisma i formularze urzędowe.

¹ Zob. *Standardy wymagań egzaminacyjnych*: www.buwiwm.edu.pl/certyfikacja.

Teksty, będące podstawą zadań, pochodzą z gazet, czasopism i magazynów, które starają się dbać o poziom współczesnego języka polskiego (np. z *Gazety Wyborczej*, *Dziennika*, *Polityki*, *Wprost*, *Newsweeka* itp.), ukazując jednocześnie jego aktualny stan; mogą być to także fragmenty literatury pięknej lub publikacji popularnonaukowych, dostosowane pod względem leksykalnym i strukturalnym do wymagań poziomu C2. Mają one charakter poznawczy, dotyczą zjawisk i problemów z różnych dziedzin nauki, kultury czy życia społecznego. Są one też neutralne, co nie znaczy, że pomija się w nich istotne zagadnienia społeczne.

■ 4.2. BUDOWA CZĘŚCI C EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO – ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO

W tej części egzaminu pisemnego znajduje się nie więcej niż 5 zadań (4–5), które pozwalają testować rozumienie globalne, szczegółowe i selektywne. Każde z nich wymaga innej techniki rozwiązywania, w niektórych typach zadań wystarczy tylko zaznaczyć poprawną odpowiedź, w innych – odpowiedzieć na pytania lub połączyć kolumny zgodnie z podanymi przykładami.

■ 4.3. TYPY ZADAŃ TESTOWYCH

W testach dla poziomu C2 mogą wystąpić następujące typy zadań:

- zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego:
 - ▶ wybór leksykalny (jedno z czterech słów),
 - ▶ wybór informacyjny (na tzw. rozumienie globalne lub selektywne);
- zadania z jednostkami na dobieranie informacji (w tym: na dobieranie o charakterze wielokrotnym);
- zadania na ustalanie kolejności:
 - ▶ porządkowanie pojedynczych, rozsypanych zdań tekstu (lub akapitu),
 - ▶ porządkowanie tekstu;
- zadania z lukami:
 - ▶ uzupełnianie luk w tekście usuniętymi z niego fragmentami,
 - ▶ uzupełnianie luk w tekście usuniętymi z niego zdaniami.

■ 4.4. WSKAZÓWKI DLA PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO CZĘŚCI C EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO

Przed przystąpieniem do rozwiązywania zadań zdający powinien uważnie obejrzeć wszystkie zadania testowe i zacząć rozwiązywanie od tych, które technicznie i merytorycznie są dla niego najłatwiejsze. Takie postępowanie pozwala bowiem na rozsądne gospodarowanie cza-

sem, przeznaczonym na tę część egzaminu. Zdający może w ten sposób przeznaczyć więcej czasu na rozwiązywanie zadań dla niego trudniejszych.

Przed przystąpieniem do rozwiązania konkretnego zadania zdający powinien:

- uważnie przeczytać instrukcję do zadania;
- uważnie przeczytać ilustrujący dane zadanie przykład, według którego należy je rozwiązać;
- uważnie przeczytać tekst lub jego fragment, na podstawie którego zadanie należy wykonać.

Szczególnie uważnie należy wykonywać zadania na segmentację tekstu (układanie fragmentów zgodnie z logiczną kolejnością) oraz uzupełnianie luk w tekście usuniętymi zdaniem i bądź fragmentami. Zadania te, po wykonaniu, zdający powinien dokładnie sprawdzić i przeanalizować pod kątem ich spójności.

4.5. PRZYKŁADOWE ZADANIA

I. Proszę przeczytać poniższe fragmenty tekstu i zaznaczyć właściwą odpowiedź.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

- 0.** W centrum Szczecina znaleziono ostatnio półtonową bombę. Trzeba było ewakuować 1000 osób. W innych dużych miastach bywa podobnie. Ślady wojny są niemal wszędzie, a na ich usuwaniu można nawet zarobić.

„Polityka”, nr 22/2003

0. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) półtonowa bomba pozostawiła ślady w centrum Szczecina.
- b) w dużych miastach można znaleźć półtonowe bomby.
- c) **do dziś odczuwamy skutki wojny.**

- 1.** Biznes to wojna, a na froncie najważniejsza jest informacja, którą zdobywają zwiadowcy, czyli firmy monitorujące tradycyjne media i Internet. Handel informacją kwitnie.

„GazetaPraca.pl”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, nr 26/2007

1. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) w handlu trwa wojna.
- b) handel informacją to dobry interes.
- c) **tradycyjne media zdobywają zwiadowców.**

2. Chtód jest o wiele groźniejszym zabójcą niż upał. Według Thomasa Gale'a Moore'a z Uniwersytetu Stanforda w Kalifornii wzrost średniej temperatury o 2,5 stopnia Celsjusza mógłby zmniejszyć liczbę zgonów w Stanach Zjednoczonych aż o 40 tys. rocznie. Z kolei kraje, położone wokół kręgu polarnego, mają nadzieję, że w końcu będą mogły się dobrać do bogactw naturalnych leżących dziś pod lodową czapą.

„Newsweek”, 2007

2. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) wiele osób umiera z powodu wychłodzenia organizmu.
- b) państwa podbiegunowe nie mają bogactw naturalnych.
- c) ocieplenie klimatu może być korzystne.

3. Świat rozbrzmiewa dziś 6912 językami (przynajmniej o tylu wiedzą etnolodzy). Jednak tylko około 300 jest używanych przez więcej niż milion osób. W przypadku połowy języków na świecie włada nimi nie więcej niż 6000 ludzi, a 450 języków jest na skraju wymarcia: każdym z nich mówi zaledwie kilku sędziwych starców.

„Przekrój”, nr 5/2006

3. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) językowa mapa świata może zubożeć.
- b) dominująca pozycja należy do ok. 6000 języków.
- c) 450 osób znajduje się w sędziwym wieku.

4. Hiszpańska minister zdrowia porozumiała się z największymi sieciami odzieżowymi, że z wystaw sklepowych wkrótce znikną manekiny o rozmiarze „skóra i kości”. Minimum tolerancji to europejski rozmiar 38. Za to na wieszakach pojawi się rozmiar 46, do tej pory wstydliwie upychany po stoiskach dla puszystych. Cel tej kampanii jest oczywisty: walka z anoreksją, która wśród młodych Europejek, zapatrzonych w wybiegi mody i obowiązujące tam standardy, wymknęła się spod kontroli. Mają przytyć też modelki.

„Przekrój”, nr 5/2006

4. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) młode Europejki mają problemy z nadwagą.
- b) pokazy mody nie powodują wzrostu zachorowań na anoreksję.
- c) wypowiedziano wojnę anoreksji.

5. Amerykańska Agencja Żywności i Leków (FDA), zajmująca się dopuszczaniem leków na rynek, zarejestrowała w USA preparat do odchudzania... psów. Zdaniem ekspertów aż 30% amerykańskich czworonogów cierpi na nadwagę, a znaczna otyłość u 5 proc. zagraża ich życiu.

„Polityka”, nr 5/2007

5. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) na rynku farmaceutycznym pojawiły się tabletki odchudzające dla psów.
- b) 30% Amerykanów choruje na nadwagę.
- c) skutki nadwagi mogą być groźne nie tylko dla ludzi.

6. Od stycznia 2007 r. r. niemal czterystutysięczna Konstanca, drugie co do wielkości miasto Rumunii, jest największym unijnym portem nad Morzem Czarnym. Być tu, to znaczy stanąć pod pomnikiem Owidiusza. To tutaj spędził on na wygnaniu ostatnie dziesięć lat życia. Tu napisał „Ars amandi” oraz „Żale”. Legenda głosi, że wzniesiony w 1887 r. r. pomnik, dłuta Ettore Ferrariego, stoi na grobie poety.

„Polityka”, nr 5/2007

6. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) Rumuni postawili Owidiuszowi pomnik.
- b) Owidiusz znalazł schronienie w Rumunii.
- c) Konstanca jest drugim co do wielkości portem unijnym nad Morzem Czarnym.

7. Tego w polskiej piłce nie było od 33 lat! W inauguracyjnym meczu mistrzostw świata U-20 w Kanadzie młode pokolenie polskich piłkarzy rozprawiło się z reprezentacją Brazylii 1:0.

„Gazeta Wyborcza”, nr 2/2007

7. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) polscy piłkarze przegrali z Brazylijczykami 33 lata temu.
- b) Brazylijczycy wygrali z Kanadyjczykami.
- c) polscy piłkarze kolejny raz pokonali Brazylijczyków.

8. Najstarszym piastowskim grodem był Giecz, a nie Gniezno. A pierwszym budowniczym państwa Polan był nie Mieszko I, ale jego ojciec Siemomysł – dowodzą najnowsze badania poznańskich archeologów. To sensacja. Historycy jeszcze nie zdają sobie w pełni sprawy ze znaczenia tych badań – komentuje prof. Tomasz Jasiński z poznańskiego uniwersytetu. – Odkrycia dużo zmieniają. Podręczniki się zdezaktualizowały – podkreśla prof. Andrzej Buko z Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

„Gazeta Wyborcza”, nr 2/2007

8. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) odkrycie wprowadzi wiele zamieszania.
- b) odkrycia archeologiczne zmuszają do weryfikacji podręczników historii.
- c) Mieszko I zbudował Gniezno.

9. Największa skuteczność reklam jest w miejscach, w których robimy zakupy. W sieciach hipermarketów wyciągnięto z tego wnioski uruchamiając tzw. POS TV (Point of Sales TV). W angielskim Tesco, po obejrzeniu w sklepie telewizyjnej reklamy, klienci kupowali o ok. 10 proc. więcej towarów. Gdy towarzyszyła jej promocja, sprzedaż rosła o ponad 20 proc. W Polsce POS TV jako pierwsza wykorzystana Żabka i nie żałuje.

„Polityka”, nr 47/2006

9. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) sklepowe reklamy telewizyjne są najefektywniejsze.
- b) dzięki sklepowej reklamie telewizyjnej sprzedaż w Żabce wzrosła o 20%.
- c) Tesco jako pierwsze najskuteczniej wykorzystało sklepową reklamę telewizyjną.

10. Linie lotnicze gubią coraz więcej bagaży. Najczęściej zdarza się to British Airways. Na każdy tysiąc pasażerów prawie 31 wychodzi z lotniska bez swoich rzeczy, w Lufthansie – prawie 21. Lot zostawia bez waliz prawie 20 pasażerów na tysiąc. Od stycznia do września 2006 roku zgubiło bagaże 44 tys. pasażerów. Ponadto z danych Association of European Airlines (Stowarzyszenie Europejskich Linii Lotniczych) wynika, że spośród 27 przewoźników nasz jest na 21 pozycji pod względem punktualności.

„Polityka”, nr 47/2006

10. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) od 20 do 30 na każdy 1000 pasażerów linii lotniczych traci swój bagaż.
- b) linie lotnicze poprawiły jakość swoich usług.
- c) polskie linie lotnicze nie należą do najpункtualniejszych.

II. Proszę przeczytać poniższe fragmenty tekstu i zaznaczyć właściwą odpowiedź.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

0. Firmy farmaceutyczne prześcigają się w poszukiwaniu syntetycznych afrodyzjaków, oficjalnie przeznaczonych do leczenia zaburzeń seksualnych. Bez wątpienia nauka wkrótce nie tylko zgłębi tajniki romantyczno-erotycznych pasji, ale również opracuje metody ich symulacji. W przyszłości prawdopodobnie seks przestanie służyć rozmnażaniu, które – w celu zapewnienia idealnego potomstwa – zostanie poddane ścisłej naukowo-medycznej kontroli. Jak zmieni to stosunki między ludźmi? Czy świat sztucznego romansu i seksu, tak jak świat sztucznej inteligencji, będzie jeszcze nasz?

„Polityka”, nr 22/2003

0. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) ludzie dążą do posiadania idealnego potomstwa.
- b) badania naukowe zrewolucjonizowały świat sztucznej inteligencji.
- c) **naukowo-medyczna kontrola wkracza w kolejne sfery ludzkiego życia.**

1. Unia Europejska od lat prowadzi walkę z efektem cieplarnianym, m.in. zmniejszając limity emisji dwutlenku węgla przez samochody osobowe. Średnia emisja w starych krajach Unii nieustannie spada i obecnie wynosi 163 gramy CO₂ na przejechany kilometr. O dziwo, największymi trucicielami są Szwedzi. Ich auta emitują średnio aż 196 g CO₂/km. Dane te szokują w kontekście dbałości o środowisko w tym kraju, jednak Szwedzi kochają duże samochody, posiadanie dużego kombi, w którym zmieści się cała rodzina z psem, jest standardem. Szwedzkie marki Volvo i Saab specjalizują się w produkcji dużych, luksusowych i paliwożernych samochodów.

„Polityka”, nr 28/2007

1. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) Szwedom nie będzie łatwo zrezygnować z samochodowych przyzwyczajeń nawet z powodów ekologicznych.
- b) w Unii Europejskiej zostaną zmniejszone limity samochodów osobowych posiadanych przez Szwedów.
- c) **wszyscy Szwedzi posiadają duże i paliwożerne samochody.**

2. Już 39,2 proc. Polaków korzysta z Internetu. To więcej niż na Węgrzech (35 proc.), ale daleko mniej niż wynosi średnia unijna (ponad 50 proc.). Najwięcej internautów jest w Szwecji – 92 proc. Sporo osób surfuje też w Wielkiej Brytanii (67 proc.) oraz w Niemczech (55 proc.). Natomiast w Rosji w wirtualnej przestrzeni porusza się zaledwie 17 proc. obywateli tego kraju.

„Polityka”, nr 26/2007

2. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) w krajach w Unii Europejskiej z Internetu najrzadziej korzystają Węgrzy.
- b) 17 proc. Rosjan ma dostęp do Internetu.
- c) ponad połowa mieszkańców Unii Europejskiej korzysta z Internetu.

3. Kot przywiązuje się bardziej do miejsca niż do opiekuna. Kiedy zostaje sam, tęskni za swoim panem, ale mając duszę samotnika, lepiej niż pies znosi czas rozłąki. Przesypia 15 godzin dziennie, a pozostały czas przeznaczą na toaletę, jedzenie i zabawę. Dlatego każda zmiana miejsca pobytu to dla niego stresujące przeżycie.

„Dobre Rady”, lipiec 2007

3. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) psy przywiązują się do miejsca pobytu bardziej niż koty.
- b) rozłąkę z opiekunem koty skracają sobie spaniem.
- c) koty nie lubią zmieniać otoczenia.

4. Rozpoczyna się Taboriada, czyli niepowtarzalne spotkania z kulturą romską. Będą filmy, koncerty, wystawy, a nawet kiermasz strojów cygańskich. Przez trzy dni będziemy mogli przenieść się w zupełnie inny świat – w barwną, taneczną i nieznaną krainę. Wszystko za sprawą Taboriady 2007. To już druga edycja festiwalu prezentującego kulturę romską. Jest to jedyna taka impreza na Lubelszczyźnie i jedna z nielicznych w naszym kraju.

„Gazeta Wyborcza. Lublin”, 3 sierpnia 2007

4. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) organizatorzy Taboriady 2007 przygotowali bogatą ofertę dla osób, które chcą bliżej poznać kulturę Romów.
- b) Taboriada 2007 została zorganizowana na Lubelszczyźnie już po raz drugi.
- c) Taboriada 2007 to festiwal tańców romskich.

5. W Słowenii obowiązuje zakaz palenia w miejscach publicznych. Za złamanie zakazu grozi kara 150 euro. Zakaz dotyczy wszystkich miejsc publicznych, m.in. hoteli, pubów i restauracji. Jedyną szansą dla palacza będą specjalne, izolowane od reszty budynku pomieszczenia. Od 19 sierpnia jedzenie i picie wolno podawać tylko w salach dla niepalących. Także w miejscach pracy będzie można palić wyłącznie w palarniach.

„Gazeta Wyborcza”, 7 sierpnia 2007

5. Ten tekst informuje o tym, że:
- a) w Słowenii nie wolno palić.
 - b) Słowenia dba o zdrowie niepalących.
 - c) słoweńscy palacze wszędzie będą izolowani od osób niepalących.

6. Coraz więcej pieniędzy będziemy wydawać na rozrywkę i media elektroniczne. Już teraz na całym świecie konsumenci wydają na ten cel 1,4 bln dol. rocznie. Do 2011 r. r. – według najnowszego raportu PricewaterhouseCoopers – suma ta urośnie do 2 bln dol. Lawinowy wzrost popytu nastąpi na aparaty i odtwarzacze cyfrowe, różne przenośne urządzenia, a także na Internet i gry wideo. Zainteresowanie tego typu ofertą najszybciej rośnie w Brazylii, Rosji, Indiach i Chinach.

„Polityka”, nr 28/2007

6. Ten tekst informuje o tym, że:
- a) rynek mediów elektronicznych i rozrywki ma ogromne perspektywy finansowe.
 - b) popyt na urządzenia elektroniczne przewyższy podaż.
 - c) do 2011 r. w Brazylii, Rosji, Indiach i Chinach nastąpi lawinowy wzrost popytu na urządzenia elektroniczne.

7. Co czwarty Polak w ciągu najbliższych dwóch lat planuje urlop za granicą. Z raportu firmy On Board wynika, że nasze apetyty wyjazdowe rosną. Najmłodszy, w wieku 15–17 lat, wyjeżdżają czterokrotnie częściej niż ich rodzice. Ponad połowa wybierających się za granicę (53 proc.) spędzi wakacje we Włoszech, a prawie 46 proc. wybierze się do Grecji lub Hiszpanii. Polaków ciekawi też Francja i Cypr.

„Polityka”, nr 26/2007

7. Ten tekst informuje o tym, że:
- a) Polacy preferują Włochy jako miejsce urlopu.
 - b) 25 proc. Polaków zamierza spędzić urlop poza granicami kraju.
 - c) Polacy najrzadziej odwiedzają Francję i Cypr.

8. Wbrew powszechnej opinii nowalijki nie są źródłem minerałów i witamin, gdyż pochodzą głównie ze szklarni i są mocno nawożone związkami azotowymi, które drażnią nabłonek jelit i żołądka. Jedyną zdrową jarzyną szklarniową jest pomidor, gdyż nawozy kumulują się w liściach, dzięki czemu owoce pozostają chemicznie czyste.

„Wróżka”, nr 4/2006

8. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) pomidory szklarniowe drażnią przewód pokarmowy, gdyż zawierają związki azotu.
- b) większość ludzi uważa, że nowalijki to kopalnia witamin i minerałów.
- c) większość ludzi uważa, że należy jeść nowalijki bez względu na zawarte w nich związki azotu.

9. Średniowieczny folwark w Kraśniku. To nie jedyne w ostatnich miesiącach ciekawe odkrycie archeologiczne w Kraśniku. W trakcie budowy parkingu przy kraśnickim zalewie zostały odstonięte na początku lipca pozostałości średniowiecznych zabudowań z gotyckiej cegły. Mogą pochodzić z przetomu XV i XVI w. W tym miejscu stał kiedyś średniowieczny dwór należący do marszałka koronnego Dymitra z Goraja.

„Gazeta Wyborcza. Lublin”, 3 sierpnia 2007

9. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) Dymitr z Goraja wybudował swój dwór przy zalewie kraśnickim.
- b) kraśniccy archeolodzy dokonali kolejnego odkrycia.
- c) ziemia wciąż kryje tajemnice o naszej przeszłości.

10. Rekordzista świata Jamajczyk Asafa Powell wystartuje w warszawskim mityngu Pedro's Cup. Czy wystąpi też drugi z najszybszych ludzi świata Tyson Gay?

Na mistrzostwa świata do Osaki, które zaczynają się eliminacjami sprintu, dotarł dziś agent sportowy Czesław Zapata. – *Jego zadaniem jest namówić Gaya na start w Warszawie. Wiadomo, że Powell i Gay nie chcą startować w jednym biegu, stąd pomysł na dwa biegi jeden po drugim* – mówi sponsor mityngu Jacek Kazimierski. – *Powell już jako jeden z pierwszych potwierdził start w Warszawie. Gdyby pomysł wypalił, byłby to światowy hit.*

Na podst.: „Gazeta Wyborcza”, 24 sierpnia 2007

10. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) w Warszawie odbędą się mistrzostwa świata z udziałem dwóch wybitnych sprinterów.
- b) Tyson Gay startuje w mityngu w Osace.
- c) warszawskie biegi staną się ważnym wydarzeniem sportowym.

III. Proszę dopasować tytuły do odpowiednich fragmentów tekstów zgodnie z podanym przykładem.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Tytuły		Fragmenty tekstów	
0.	Zastrzyk na astmę	A	Reumatyzm – choroba, która wielu kojarzy się z jesienią życia, może zacząć się w wieku 30 lub 40 lat. Dlatego trzeba ją od początku leczyć, by nie dopuścić do inwalidztwa.
1.	Zaczarowany pędzelek	B	Wydawałoby się, że Internet jest idealnym pośrednikiem między obywatelem a organami administracyjnymi. Nie u nas. Administracja woli, by obywatel stał pokornie w kolejce przed okienkiem, niż żeby siedział wygodnie w fotelu przed komputerem.
2.	Państwo to media	C	Excuse Box to niewielki breloczek, który pomaga przekonująco zakończyć rozmowę telefoniczną. Dzięki niemu możemy w każdej chwili odtworzyć realistyczne efekty (np. płacz dziecka, syrenę policyjną), by posłużyć za pretekst do natychmiastowego przerwania połączenia.
3.	Postawmy na stawy	D	Monteskiusz nie przewidział, że narodzi się czwarta władza. W warunkach monarchii stworzył system trójpodziału władzy, z których każda miała być równoważona przez dwie pozostałe. Tymczasem na tronie zaszła zmiana – zamiast Burbonów zasiadają na nim środki masowego przekazu.
4.	Namierzona kryjówka	E	W Narodowym Instytucie Chorób Serca i Płuc w Londynie testowana jest szczepionka, która może łagodzić objawy tej choroby u osób uczulonych na kurz lub sierść zwierząt.
5.	Usprawiedliwicz	F	Winnice w Polsce – krainie kwaśnego bełtu wydają się pomysłem dość karkotomnym. Mimo to kilkadziesiąt osób z powodzeniem zajęło się uprawą winorośli. Jedni uważają, że to hobby, inni, że początek prawdziwych interesów.

6.	Twój szef pilot	G	Nauczyciele alarmują, że licea profilowane – które miały zastąpić technika – będą dawały gorsze świadectwa i produkowały zastępy bezrobotnych: bez zawodu i bez szans na studia.
7.	Zdradzą usta	H	Jeśli malarz chce być dziś w Polsce kochany przez naród, powinien wymyślić i przedstawić własny tajemniczy świat. Jego sztuka otrzyma wówczas etykietę realizmu magicznego.
8.	Urząd lubi papier	I	Obserwując reakcję człowieka na zadawane pytania możemy z dużym prawdopodobieństwem określić, czy mówi prawdę, czy kłamie. W ostatnich latach pojawiły się metody pozwalające dokładnie mierzyć stan naszych emocji i wnioskować na tej podstawie o prawdomówności.
9.	Matura z przymrużeniem oka	J	Każde odkrycie dotyczące AIDS wzbudza nadzieje na opracowanie skutecznej metody leczenia tej choroby. Tak jest właśnie w przypadku opublikowanych w „American Journal of Pathology” wyników badań dotyczących obecności wirusa HIV w jądrach.
10.	Krajowe gronowe	K	Długie godziny spędzane przed telewizorem to nie norma, ale forma uzależnienia. Nikt nie wie, ilu widzów stało się teleholikami, ale bardzo wielu ma na nich zadatki.

Na podst. tekstów z: „Polityka”, nr 17/2003 i 22/2003

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
E										

IV. Proszę dopasować tytuły do odpowiednich podtytułów zgodnie z podanym przykładem.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Tytuły		Podtytuły	
0.	Ekran to symbol naszych czasów	A	Stworzyliśmy obraz równy naturze
1.	W Internecie nie ma wszystkiego	B	Zmieniają się czasy i gusta, ale festiwal w Opolu trwa
2.	•Donos na Kraków	C	Saperskie wykopki
3.	Listy na noszach	D	Reklama musi być inteligentna, zaskakująca, pełna emocji
4.	Drogie tanie budowanie	E	Wiek XXI będzie jego wiekiem
5.	Nowe próby kindersztuby	F	Mieszkanie na kredyt. Mieszkanie z TBS
6.	Kamerą malowane	G	Groźba strajku generalnego na poczcie
7.	Sojusz mikrobów	H	Dziś staje się symbolem straconej szansy i upadku obyczajów
8.	Apostoł marek	I	I całe szczęście
9.	Zakończenia się nie przewiduje	J	Gruźlica przeżywa renesans
10.	Polska na minach	K	Dobre maniery w dobrym domu

Na podst. tekstów z: „Polityka”, nr 17/2003, 49/2006 i 25/2003

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
E										

V. Proszę dopasować tytuły do odpowiednich podtytułów zgodnie z podanym przykładem.

..... / 7 p. (7 x 1 p.)

Tytuły		Podtytuły	
0.	Dziewczyny chcą się bić	A	Dopłacamy nie tylko do górnictwa, ale i do tych, którym górnictwo płaci
1.	Do głowy przez plecy	B	Natarcie cyfrowych tubylców
2.	Romeo, pigułka miłości i Julia	C	Nie daj się oszukać biurom podróży
3.	Fedrowanie kieszeni	D	Kobiety boks to polska specjalność
4.	Pokolenie sieci	E	Ludzkimi uczuciami rządzi zwykła chemia
5.	Przyszywane siostry	F	Przez stulecia dzieci wychowywano surowo: bito je i straszono. To silna tradycja
6.	Sezon na leszcze	G	Jak śpiewak operowy trafił z teatru na boisko piłkarskie
7.	Tenor stadionowy	H	Zawsze kochaliśmy Francję, ale rzadko z wzajemnością

Na podst. tekstów z: „Polityka”, nr 22(2403) z 31.05.2003; nr 17(2398) z 26.04.2003

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
D							

VI. Poniższe fragmenty proszę ponumerować – zgodnie z podanym przykładem – w takiej kolejności, aby utworzyły logiczną całość.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Nr kolejny	Fragmenty tekstu
1	Czterdzieści kilometrów na południowy zachód od Wrocławia koło miasteczka Sobótka, wśród bezkresnych równin usianych uprawnymi polami wznosi się
	Skąd wzięta się ta ostatnia nazwa, dokładnie nie wiadomo. Jedna z hipotez głosi, że Kupała to imię bogini płodności, inna mówi, że to rodzaj zawołania. Najprawdopodobniej
	Nie wiadomo dokładnie, skąd wzięta się jej nazwa – etymolodzy wywodzą ją np. od słowiańskiego słowa „ślęga” (czyli mokra pogoda, błoto)
	Góra wyrastająca pośrodku równiny sama w sobie jest zagadką. Nic więc dziwnego, że było to miejsce magiczne – odprawiano tu pogańskie rytuały związane z cyklem wegetacyjnym.
	Jednym z najważniejszych świąt była sobótka, zwana też nocą świętojańską lub świętem kupały, obchodzona podczas czerwcowego przesilenia.
	na wysokość 500 m Masyw Ślęzy. Właściwie w ogóle nie pasuje do okolicy – wygląda jak wielopoziomowy tort na środku pustego stołu. Od
	jest to określenie kąpieli, której nie wolno było nikomu zażywać do świątecznej nocy (stąd też mówi się o święcie lub nocy kupalnej, czyli po prostu kąpielnej). A sobótka
	zarania dziejów intrygował ludzi, a mity i legendy, które narosły przez wieki, do dziś przyciągają tysiące turystów.
	być może znaczy „mały sabat”, czyli zlot czarownic. Ślęza zajmuje szczególne miejsce w historii i kulturze Śląska – nieprzypadkowo nazywa się ją Śląskim Olimpem.
	Ich uczestnicy, stosując najrozmaitsze zabiegi magiczne, próbowali zapewnić sobie w ten sposób powodzenie.
	lub od germańskiej nazwy plemienia Silingów. Pewne jest natomiast, że od góry i przepływającej w pobliżu rzeki o tej samej nazwie, powstało określenie plemienia Ślęzan, a później samego Śląska.

Na podstawie: „Gazeta Wyborcza”, dodatek *Turystyka*, 23–24 czerwca 2007

VII. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – uzupełnić luki w tekście, wybierając najlepszą spośród podanych możliwości.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

W XX stuleciu Polska dwukrotnie odzyskiwała niepodległość i w obu wypadkach dokładna data budzi spory.

Utrata niepodległości, a mamy w tej [**d**]⁰ liczące się doświadczenia, nigdy nie [.....]¹ sporów o datę. Wiadomo, kiedy był III rozbiór, wiadomo, kiedy przegraliśmy kampanię wrześniową. Spierano się z dużą]² o przyczyny narodowej tragedii, o to, kto ponosi za nią odpowiedzialność, chętnie obciążając [.....]³ politycznych lub ich ideowych [.....]⁴.

Zacznijmy od wydarzeń, które stanowią fragmenty [.....]⁵ wszystkich Polaków powyżej 25 roku życia. Na ich oczach po prawie pół wieku zależności od Związku Radzieckiego Polska odzyskała [.....]⁶. W pamięci zbiorowej nie zakodowała się jednak żadna konkretna data przypisana do tego]⁷ wydarzenia.

W kalendarzu oficjalnych świąt dokonano zmian, przywracając święta 3 maja i 11 listopada, [.....]⁸ 22 lipca, przenosząc Dzień Wojska Polskiego z 12 października (bitwa pod Lenino) na 15 sierpnia (bitwa warszawska 1922 r.), ale nie ma i zapewne nie będzie konkretnego dnia symbolizującego narodziny III Rzeczypospolitej.

Są fotografie,]⁹ ikony, symbolizujące przemianę. Co najmniej trzy: Okrągły Stół z lotu ptaka, Tadeusz Mazowiecki w Sejmie po powołaniu na stanowisko prezesa Rady Ministrów pozdrawiający zebranych znakiem Solidarności oraz kadłub Feliksa Dzierżyńskiego niesiony przez dźwig w czasie demontażu pomnika na dzisiejszym placu Bankowym w Warszawie.]¹⁰ również do symbolicznego skrótu fotografia Lecha Wałęsy, unoszącego w górę przed pałacem Mysłewickim ręce prezesa ZSL^a Romana Malinowskiego i przewodniczącego SD^b Jerzego Józwiaka, po zawarciu porozumienia drastycznie ograniczającego pozycję polityczną PZPR^c. Porozumienie jednak rychło się rozleciało, a jego uczestnicy, poza Wałęsą, odeszli w mrok zapomnienia.

Na podst.: „Polityka”, nr 45/2003

^a ZSL – Zjednoczone Stronnictwo Ludowe; ^b SD – Stronnictwo Demokratyczne; ^c PZPR – Polska Zjednoczona Partia Robotnicza

0. a) branży	b) części	c) gałęzi	d) dziedzinie
1. a) rozstrzygała	b) budziła	c) podsycala	d) prowadziła
2. a) zajądłością	b) złością	c) wściekłością	d) kłótnością
3. a) konkurentów	b) opozycjonistów	c) przeciwników	d) współzawodników
4. a) protoplastów	b) prototypów	c) protagonistów	d) założycieli
5. a) życia	b) cv	c) żywota	d) życiorysu
6. a) wolność	b) suwerenność	c) zwierzchnictwo	d) stanowisko
7. a) niezwykłego	b) przełomowego	c) głównego	d) ciekawego
8. a) kasując	b) wycierając	c) wymazując	d) niszcząc
9. a) swoiste	b) typowe	c) swojskie	d) specjalne
10. a) Starala się	b) Ubiegała	c) Dążyła	d) Aspirowała

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
d										

VIII. Z poniższego artykułu usunięto kilka akapitów. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – wstawić je w miejsce luk tak, aby powstał spójny tekst.

..... / 6 p. (6 x 1 p.)

Te, co leczą i kochają

W jaki sposób najlepiej zadbać o zdrowie? Rzucić palenie, zmienić dietę, a przede wszystkim jak najszybciej kupić sobie psa. Obcowanie ze zwierzętami pomaga walczyć z nadciśnieniem i bezsennością. [...D...] ⁰ Trenerami mogą być też inne zwierzęta. Nikt tak dobrze nie ćwiczy stretchingu jak przeciągający się kot. Podpatrując go, nauczymy się również, jak balansować ciałem, by utrzymać równowagę. [.....] ¹

Kontakt ze zwierzętami poprawia humor i pozwala łatwiej rozładować napięcie. Podczas zabawy z nimi w naszym organizmie wytwarzają się endorfiny, czyli substancje przeciwbólowe. [.....] ² To on potrafi najlepiej podnieść naszą samoocenę, bo akceptuje nas takimi, jakimi jesteśmy, nieważne, czy w życiu odnosimy sukcesy, czy ponosimy porażki. Dzięki zwierzętom czujemy się też mniej samotni. Psy zawsze pracowały z człowiekiem, od kilkudziesięciu lat również się nim opiekują, od niedawna potrafią także leczyć.

[.....] ³ Specjalnie szkolone potrafią przynosić różne przedmioty, otworzyć i zamknąć drzwi, pchać wózek czy zrobić zakupy. Coraz częściej psy pojawiają się w szpitalach, domach dziecka i ośrodkach opieki społecznej, czyli tam, gdzie można spotkać

osoby chore lub samotne. W takich miejscach wraz ze swoimi właścicielami prowadzą dogoterapię. [.....]⁴

Terapeutą może być nie tylko pies. Zwiększyć sprawność fizyczną i otworzyć się na emocje pomagają również konie. Podczas hipoterapii ruch zwierzęcia oddziałuje na ciało jeźdźcy, pobudza do pracy jego mięśnie i stawy. Oprócz gimnastyki to także kontakt z koniem, głaskanie, dotykanie, przytulanie. Na takie zajęcia czeka się z utęsknieniem.

[.....]⁵ Ptaki z kolei pomagają logopedom. Najłatwiej namówić dziecko do wielokrotnego powtarzania trudnego wyrazu powoli i wyraźnie, jeśli w ten sposób nauczy nowego słowa papugę czy gwarka. Terapeutą może być także kot.]⁶

Zwierzęta potrafią nawet nauczyć miłości do drugiego człowieka. W wielu krajach uczestniczą w procesie resocjalizacji przestępców, których zadaniem jest często wyszkolenie psów przewodników dla osób niepełnosprawnych. To czasami wystarcza, by poczuli się komuś potrzebni. Opieka nad nimi to lekcja odpowiedzialności i empatii.

Na podst.: „Pani”, nr 10, kwiecień 2005

- A. Niektóre psy potrafią wyczuć zbliżający się atak padaczki, śpiączki u osoby chorej na cukrzycę, a nawet czerniaka, złośliwego raka skóry, którego wczesne wykrycie pozwala na całkowite uleczenie.
- B. Ta wiedza przyda nam się podczas zajęć z jogi. Chcąc się skoncentrować i wyciszyć, najlepiej obserwować rybki w akwarium, które nakłaniają do rozmyślań i medytacji. Zaś kanarek zachęca do gwizdania i ćwiczenia mięśni twarzy.
- C. Dowiedziono naukowo, że jego mruczenie działa niczym muzykoterapia i pomaga w leczeniu nerwicy. Kontakt z kotem, czyli fellinoterapia, wycisza i uspokaja często lepiej niż leki.
- D. **Psy dbają o nasze zdrowie, bo nakłaniają do ruchu i zmuszają do znalezienia czasu na relaks. Codzienna półgodzinna przechadzka to, jak podkreślają lekarze, najzdrowsza dla naszego organizmu forma aktywności fizycznej.**
- E. Kiedyś były przede wszystkim przewodnikami osób niewidzących. Dziś ułatwiają życie niesłyszącym, informując ich o tym, że ktoś puka do drzwi lub dzwoni telefon. Coraz częściej pomagają także ludziom niepełnosprawnym ruchowo.
- F. Leczą również delfiny. Pływają razem z chorymi dziećmi, które niepostrzeżenie w trakcie zabawy wykonują ćwiczenia i uczą się mówić. Delfiny uspokajają i prawdopodobnie leczą ultradźwiękami.

G. Głaskanie psa, podziwianie papużek, a nawet karmienie królika obniża poziom hormonów stresu. Nasz zwierzak to często najlepszy psychoterapeuta. Przed nim możemy się wygadać, wyżalić i wypłakać.

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
D						

IX. Z poniższego artykułu usunięto kilka akapitów. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – wstawić je w miejsce luk tak, aby powstał spójny tekst. **Uwaga!** Jeden akapit jest zbędny.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Przyjaciół stres

Stres zwykle jawi się jako wroga siła, która zatruwa i niszczy nam życie. Nauka odkryła również jego pozytywne cechy, które sprzyjają zdrowiu i są motorem ewolucji.

[D.]⁰ Wszyscy znamy te uczucia. W biologii stres rozumiany jest jako przeciwna organizmowi siła, która zaburza jego równowagę biologiczną, oraz jako zespół psychofizjologicznych reakcji na tę siłę.

Biochemiczne zmiany w mózgu wywołane stresem pod pewnym względem przypominają efekty działania uzależniających substancji psychotropowych, takich jak kokaina i amfetamina, więc nic dziwnego, że niektóre osoby uzależniają się od stresów i celowo prowokują sytuacje stresujące. [.....]¹ Są w tej grupie amatorzy tzw. sportów ekstremalnych – spadochroniarze, lotniarze, alpinieści, samotni żeglarze, ale także kaskaderzy, szpiedzy, strażacy i inni poszukiwacze mocnych wrażeń. [.....]²

Przedłużająca się sytuacja kryzysowa działa jednak niszczycielsko i hormony, które przy krótkotrwałym stresie były zbawienne, stają się zabójcze. [.....]³ Chroniczny stres pojawia się zazwyczaj w sytuacjach odbieranych jako niekontrolowane.

Chroniczne działanie stresu i hormonów stresowych wyniszcza i postarza organizm i może być przyczyną wielu schorzeń, m.in. bezpłodności, miażdżycy, zawałów serca, nowotworów, osteoporozy, podatności na infekcje, a także depresji i bezsenności. [.....]⁴

Reakcje stresowe nie ograniczają się tylko do pogorszenia samopoczucia i zmian hormonalnych. Każda komórka reaguje na stres, który zagraża jej przetrwaniu. [.....]⁵

Zestresowane komórki uruchamiają pierwotną reakcję obronną produkując ratunkowe białka szoku cieplnego (*heat shock proteins*, czyli HSP), które albo trawią i usuwają uszkodzone białka, albo reperują je, przywracając im prawidłowe funkcje. A więc, jak wyjaśniły badania, umiarkowany stres, połączony z ruchem i wysiłkiem fizycznym, jest skuteczną metodą zapobiegania wielu chorobom starości.

Na podst.: „Polityka”, nr 47/2002

- A. Rozregulowują się systemy biologiczne, które utrzymywały reakcje stresowe pod kontrolą, a kortyzol i inne hormony stresowe wydzielają się w nadmiarze.
- B. Ludzie lubiący stres zwykle cierpią na niedobór stymulacji i wymagają silnych bodźców zewnętrznych, by czuć się normalnie.
- C. Uszkodzone stresem białka nie są w stanie wykonywać normalnych funkcji i ich nagromadzenie się w komórkach może prowadzić do ich degeneracji i ostatecznie śmierci.
- D. **Jak zatem uczynić stres swym sojusznikiem? Stres jest nieodłącznym kompanem wszystkich istot, których egzystencja polega na ciągłym zdobywaniu środków do życia, odpieraniu ataków i walce z żywiołami.**
- E. „Kochankami” stresów byli i są wywrotowcy, rewolucjoniści, terroryści i wszyscy ci, dla których burze społeczne są ich żywiołem.
- F. Badania pokazały, że osoby narażone na chroniczne niekontrolowane stresy żyją krócej od osób niezestresowanych.

0.	1.	2.	3.	4.	5.
D					

X. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – uzupełnić luki w tekście, wybierając najlepszą spośród podanych możliwości.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Program na hit

Komputery potrafią już identyfikować ludzi na podstawie [.....]⁰ ich pracy intelektualnej, np. charakterystycznych cech stylu pisarstwa czy malarstwa. Co więcej, są dziś w stanie przewidzieć, czy skomponowany właśnie utwór ma szansę stać się światowym [.....]¹.

Pierwsze próby określania [.....]² cech stylu pisarskiego sięgają jeszcze XIX wieku. Polegały one na pracochłonnym [.....]³ częstotliwości występowania w tekście wszystkich par liter (ab, ac, bc... itd.), które miały stanowić wzorec stylu pisarskiego autora. Owe wzorce obliczano na podstawie dzieł konkretnych twórców. Następnie brano utwory o [.....]⁴ autorstwie i wykonywano analogiczne obliczenia. Kolejnym [.....]⁵ było porównanie wyliczonych wzorców obu tekstów. Gdy różnica była dostatecznie mała, przyjmowano, że autorem analizowanych materiałów jest ta sama osoba.

Inne sposoby znajdowania „DNA stylu [.....]⁶” zostały opracowane w drugiej dekadzie XX wieku przez dwóch Rosjan: Nikołaja Morozowa i Andrieja Markowa. Dzięki stworzonej przez nich metodzie statystycznej analizy języka udało się potwierdzić autorstwo jednego z największych dzieł romantyzmu – „Eugeniusza Oniegina” Aleksandra Puszkina.

Przełom w stosowaniu [.....]⁷ metod analizy statystycznej tekstów przyniosły komputery. Dzięki ich ogromnej mocy obliczeniowej i szybkości działania zaczęto stosować jeszcze bardziej [.....]⁸ metody – m.in. oceniać gramatykę, długość zdań i wyrazów oraz częstotliwość występowania charakterystycznych słów i zwrotów. Użyto je z powodzeniem do porównań twórczości dwóch dziewiętnastowiecznych pisarzy – Charlesa Dickensa i Lewisa Carrolla. Identyfikując dzieła tych autorów, komputer nie pomylił się ani razu.

Komputerowa analiza tekstu to nie tylko szansa na wskazanie jego autora, to także wiarogodne [.....]⁹ do oceny jakości, np. czytelności i zrozumiałości. Maszyny robią to, badając cztery najistotniejsze czynniki: średnią liczbę wyrazów w zdaniu, liczbę zdań w tekście, średnią długość zdania oraz liczbę słów znajdujących się wśród tysiąca najbardziej powszechnych w danym języku. Działający na tej zasadzie program komputerowy wykorzystano w Polsce, w warszawskiej Akademii Pedagogiki Specjalnej do oceny zrozumiałości tekstów w materiałach dydaktycznych. Okazało się, że średnia ocen [.....]¹⁰ tekstów wystawionych przez ludzi i komputer była identyczna do drugiego miejsca po przecinku! Co więcej, autorzy tekstów nanieśli nawet sugerowane przez maszynę poprawki.

Na podst.: „Polityka”, nr 45/2006

0. a) **wytworów** b) produktów c) towarów d) artykułów
 1. a) utworem b) tworem c) przebojem d) dorobkiem
 2. a) uniwersalnych b) poprawnych c) prostych d) unikatowych
 3. a) obliczaniu b) przeliczaniu c) odliczaniu d) wyliczaniu
 4. a) wyjątkowym b) niespotykanym c) wątpliwym d) trudnym
 5. a) krokiem b) czynem c) działaniem d) zwrotem
 6. a) publicystycznego b) pisarskiego c) zwięzłego d) własnego
 7. a) żmudnych b) indukcyjnych c) ciężkich d) bezpośrednich
 8. a) wykwintne b) wybredne c) wytworne d) wyrafinowane
 9. a) urządzenie b) przybory c) narzędzie d) aparaty
 10. a) klarowności b) wyrazistości c) wymyślności d) dokładności

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
a										

XI. Proszę dopasować – zgodnie z przykładem – podane niżej zdania do wypowiedzi (A–H), które się z nimi logicznie łączą. Uwaga! Jeden fragment jest zbędny!

..... / 6 p. (6 x 1 p.)

0. **Ćwierć wieku temu zaczęła się wojna Polska – Polska Solidarności. A w 1989 r. ostatecznie zwyciężyła, obalając komunizm. Co pan uznaje za najważniejsze w minionych 16 latach?**

0. G

1. Czy nie jest przesadą porównywanie nędzy Trzeciego Świata z biedą w Polsce – owszem, czasem dotkliwą, ale przecież nie tak tragiczną? Pisał pan kiedyś o demoralizującej roli nędzy, podając przykład Meksyku. Ale czy można to odnieść także do Polski?

1.....

2. Czy demagogie, umownie mówiąc: prawicowa i lewicowa, czymś się między sobą różnią?

2.....

3. Czy w pana ocenie gleba dla fundamentalizmu i ksenofobii w Polsce jest dziś żyźniejsza niż we Francji czy w Austrii?

3.....

4. Jak można wytłumaczyć wspaniałe zachowania Polaków, choćby w okresie Solidarności? Czy to był wyjątek?

4.....

5. Wierzył pan wtedy, że się uda?

5.....

6. Nie wydaje się panu, że nieszczęściem bogacącego się świata, choć bardziej dotyczy to naszego świata, jest również i to, że kultura została odsunięta na drugi plan? Dzisiaj ludzie bogaci nie budują kościołów czy bibliotek, tylko stawiają sobie wille w rozmaitych częściach globu...

6.....

- A.** Nasze społeczeństwo jest pełne sprzeczności. W człowieku są rzeczy dobre i złe. W społeczeństwie też. Zależy, co wydobędą z nas okoliczności – czy sprzyjać będą cechom pozytywnym, czy negatywnym. Wtedy kontekst był sprzyjający. Z jednej strony ludzie mieli już dosyć tak w sensie ekonomicznym, jak i politycznym.
- B.** Straszny jest egoizm. Ale to dlatego, że nasz polski majątek jest jeszcze bardzo młody. A młoda klasa kapitalizmu zawsze będzie egoistyczna. Młoda burżuazja Francji czy Stanów Zjednoczonych też taka była. I to jest jeden oczywisty powód. Ale jest i drugi, który jest już winą Polski. To fakt, że u nas mechanizmy państwa i jego budżetu są ustawione przeciw kulturze, przeciwko wzbogacaniu się społeczeństwa o wartości niematerialne.
- C.** To jest teza uniwersalna. Fakt istnienia i u nas sporego rozwarstwienia jest silnym czynnikiem demoralizującym i dezintegrującym społeczeństwo. Pokazują to wybory. Dowiodły one przecież postępującego podziału społeczeństwa.

- D. To się zmienia na lepsze. Widać już choćby wyraźną różnicę pokoleniową w tej dziedzinie. Mnóstwo młodych Polaków otarło się o świat – można nawet powiedzieć, że staliśmy się już narodem rozproszonym, a to sprzyja otwartości. Generalnie u Polaków istnieje jednak pewna skłonność do rezerwy wobec innych.
- E. Padały głosy o interwencji siłowej, ale właściwie czuło się głównie nieudolność władzy.
- F. To jest fałszywy trop. Świat myśli o wiele bardziej do przodu, i choć wszędzie historia jest ważna jako element własnej tożsamości, nikt nie proponuje wracania w kółko do tego, co było. To musi być demobilizujące, wytrącające ład społeczny.
- G. Kluczowe jest to, że Polska może wreszcie uczestniczyć w ogólnych przemianach, jakie zachodzą w świecie. To skutek końca zimnej wojny i związanego z tym ogólnego otwarcia się świata. Wcześniej świat był szczelnie podzielony, a więc zamknięty. I co ważne: żelazna kurtyna oddziaływała w obu kierunkach.**
- H. Zwykle nie. Podziały mają najczęściej wyłącznie personalny charakter. Natomiast znaleźć merytoryczną zależność jest trudno.

Na podst.: „Polityka”, nr 5/2007

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
G						

Fragment zbędny:

XII. Na podstawie tekstu proszę ocenić prawdziwość podanych niżej zdań (P – prawda, F – fałsz, BI – brak informacji).

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Bursztynowe eldorado na Żuławach

Bursztynowy Szlak rozpoczął się w Niedźwiedziówce, niewielkiej wiosce na Żuławach. To właśnie tutaj istniał najstarszy na świecie ośrodek przetwórstwa bursztynu.

Bursztyn przez starożytnych Greków i Rzymian ceniony był na równi ze złotem. Miejsce, z którego „bałtyckie złoto” rozpoczęło swoją światową karierę, to czarnobrunatne pola, które mijają każdy kierowca podróżujący trasą Warszawa–Gdańsk. Tutaj przez cały neolit i dalej – przez kolejne kilka tysięcy lat – ówczesni bursztynnicy rozbijali sezonowo swoje warsztaty, aby na miejscu produkować jantrowe ozdoby i ich półprodukty.

– Pola dzisiejszej Niedźwiedziówki były wówczas ujściem jednej z odnóg Wisły. Na regularnie zalewanych przez morze brzegach osadzały się bryły bursztynu, które wykorzystywali rzemieślnicy. Pracowali tu od wiosny do jesieni. Potem wracali do zimowych siedzib, które najprawdopodobniej mieściły się na Wysoczyźnie Elbląskiej – mówi „Gazecie” profesor Ryszard Mazurowski z Zakładu Archeologii Pradziejowej Uniwersytetu Warszawskiego.

Pierwsi z neolitycznych rzemieślników pojawili się w Niedźwiedziówce około 4,5 tys. lat temu. To oznacza, że mamy tu do czynienia z najstarszym i największym znanym nauce ośrodkiem przetwórstwa bursztynu.

Profesor Mazurowski swoje przekonanie opiera na badaniach, które w Niedźwiedziówce prowadzi od ponad 25 lat. Przez ten czas wydobył z ziemi 17,5 tys. ozdób z bursztynu. Część z nich to gotowe paciorki i figurki. Znajdowano je pojedynczo, rozproszone na niewielkiej powierzchni, lub też jako całe skarby.

Jednym z najciekawszych był „skarb oszusta”, który przemyślnie ukrył swoje imponujące wyroby. Wśród nich znajdował się piękny naszyjnik. Podczas badań okazało się, że rzadki biały bursztyn, który trudno było zdobyć nawet wtedy, zastąpiono w naszyjniku specjalnie spreparowaną kością idealnie udającą szlachetny surowiec.

Obok ozdób archeolodzy wykopali też całe zestawy kamiennych narzędzi [...] oraz przedmioty codziennego użytku. [...] Najbogatszy i najciekawszy zbiór znalezisk to jednak bursztynowe półprodukty.

– Wygląda na to, że neolityczni rzemieślnicy z Niedźwiedziówki wyspecjalizowali się w produkcji przedmiotów przeznaczonych do dalszego przetworzenia. To zaś pozwalało znacznie swobodniej handlować jantrowymi precjozami – mówi Mazurowski.

[...] Bursztyn z Niedźwiedziówki docierał najpierw w okolice Sandomierza. Stamtąd wędrował dalej – do środkowej i południowej Europy. Dokładnie takie same ozdoby jak

w Niedźwiedziówce odnaleziono w grobach królewskich kultury mykeńskiej (1600–1100 p.n.e. lub 1400–1200 p.n.e.), której najsłynniejszym władcą był Agamemnon – legendarny uczestnik wojny trojańskiej.

Tegoroczny sezon wykopaliskowy w mateczniku światowego bursztynnictwa trwa dopiero miesiąc. Mimo to w ręce naukowców trafiło już ponad 250 nowych okazów biżuterii i jej półproduktów.

Na podst.: „Gazeta Wyborcza”, 7 sierpnia 2007

		P	F	BI
0.	Przykład: Bursztynowy Szlak zaczynał się na Żuławach.	X		
1.	Złóża bursztynu w Niedźwiedziówce znali już starożytni Grecy i Rzymianie.			
2.	Bursztynnicy zajmowali się przetwórstwem bursztynu.			
3.	Rzemieślnicy wydobywali bursztyn z dna morza.			
4.	Praca bursztynników miała charakter sezonowy.			
5.	Niedźwiedziówka istniała już 4,5 tys. lat temu.			
6.	Profesor Mazurowski ponad 25 lat zajmuje się obróbką bursztynu.			
7.	Przypadki fałszowania biżuterii to proceder znany już w neolicie.			
8.	Dzięki wykopaliskom archeolodzy uzyskali wiedzę o ówczesnych narzędziach obróbki bursztynu.			
9.	Neolityczni rzemieślnicy zajmowali się produkcją gotowych wyrobów z bursztynu.			
10.	W grobie Agamemnona odkryto bursztynową biżuterię.			

XIII. Proszę uważnie przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć właściwe znaczenie wyrażenia, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Docień, zanim stracisz

Bardzo często w codziennym życiu nie potrafimy dostrzec tego, co posiadamy. A potem z żalem oglądamy się za **przegapionymi szansami**⁰...

Masz kogoś, kto świata poza tobą nie widzi, i przyjaciół, z którymi **możesz konie kraść**¹. Na konto jak w zegarku wpływa całkiem **pokaźna pensja**². Udało ci się także za **okazyjne pieniądze**³ wynająć przestronne mieszkanie, a przed blokiem stoją srebrzyste cztery kółka. Wydawać by się mogło, że **brakuje ci tylko ptasiego mleka**⁴. Jednak daleko ci do zadowolenia. Ciągłe narzekasz, że partner(ka) jest za mało ambitny(a), znajomi traktują życie zbyt lekko, w pracy za bardzo cię wykorzystują, lokum jest zbyt głośnie, auto ma już 6 lat.

[...] odnosisz wrażenie, że dostajesz od życia **towar wybrakowany**⁵. Stąd wiecznie **kręcisz nosem**⁶. Doceniasz coś dopiero, gdy to stracisz [...]. Właściciel wymówi ci mieszkanie – zatęsknisz wtedy za malowniczym widokiem z okna i wygodną lokalizacją. Zwolnią cię z pracy – zrozumiesz, co to znaczy **zaciskanie pasa**⁷. Tak samo, gdy ukradną ci samochód: natychmiast z rozrzewnieniem przechrzczisz „stary złom” na „pocziwe autko”. [...] Zawsze jest tak samo: zostając z niczym, uświadamiasz sobie, jak wiele miałeś(łaś) (i co najgorsze, straciłeś(łaś) to na własne życzenie!). Wtedy stwierdzasz, że **lepszy wróbel w garści niż kanarek na dachu**⁸.

[...] Poza tym narzekanie to nasz narodowy spadek. W Polsce od zawsze cnotą było zmagać się i walczyć, a nie być szczęśliwym. Typowe jest też powiedzenie: „Mądry Polak po szkodzi”. Panuje u nas zwyczaj doceniania i ratowania sytuacji dopiero [...], **gdy mleko już się rozleje**⁹. Połączenie tych dwóch typowo polskich cech daje ci „predyspozycję” do zapadania na **syndrom uciekającego pociągu**¹⁰.

Na podst.: „Claudia”, nr 1/2006

0. „Przegapione szanse” w tekście oznacza:

- a) brak powodzenia.
- b) przekreślone widoki na przyszłość.
- c) niewykorzystane możliwości.

1. „Możesz z przyjaciółmi konie kraść” oznacza:

- a) nasi przyjaciele znajdują się na koniach.
- b) można mieć do nich pełne zaufanie.
- c) nasi przyjaciele mogą postawić nas w trudnej sytuacji.

2. „Pokaźna pensja” oznacza:
 - a) wysokie wynagrodzenie za pracę.
 - b) okazały majątek, którym można się chwalić.
 - c) systematycznie otrzymywane pieniądze.
3. „Wynając za okazjne pieniądze” oznacza:
 - a) skorzystać z okazji i wynając za niewielkie pieniądze.
 - b) wynając za pieniądze, otrzymane dzięki okazji.
 - c) wynając dzięki odpowiednim pieniądzą.
4. „Brakuje ci tylko ptasiego mleka” oznacza:
 - a) brakuje nam wyszukanego jedzenia, frykasów.
 - b) mamy wszystko, o czym marzyliśmy.
 - c) powodzi nam się dobrze, nie mamy powodów do narzekań.
5. „Dostajesz od życia towar wybrakowany” oznacza:
 - a) niczego w życiu nie udało ci się osiągnąć.
 - b) życie przynosi same rozczarowania.
 - c) wszystko, co masz, ma braki.
6. „Kręcisz nosem” oznacza:
 - a) wyrażasz dezaprobatę lub podziw.
 - b) okazujesz niezadowolenie z czegoś, grymasisz.
 - c) nie masz humoru.
7. „Zaciskanie pasa” oznacza:
 - a) ograniczanie wydatków, oszczędzanie.
 - b) odchudzanie w celu zmniejszenia obwodu w pasie.
 - c) ściśnięcie pasa w celu jego zapięcia.
8. „Lepszy wróbel w garści niż kanarek na dachu” oznacza:
 - a) lepiej hodować wróble niż kanarki.
 - b) lepiej mieć więcej niż mniej.
 - c) lepiej zadowolić się małym, ale pewnym.
9. „Mleko się rozleje” oznacza:
 - a) stracić wszystko.
 - b) jest już za późno.
 - c) po fakcie.
10. „Syndrom uciekającego pociągu” oznacza:
 - a) żal za zmarnowanymi szansami.
 - b) chorobliwy strach przed odjeżdżającym pociągiem.
 - c) chęć ucieczki od problemów.

XIV. Proszę przeczytać tekst i odpowiedzieć na pytania zgodnie z podanym przykładem. Proszę nie używać w odpowiedziach sformułowań z tekstu.

..... / 10 p. (5 x 2 p.)

Komórki smutne i szare

Długo czas sądzono, że główną przyczyną depresji jest niedobór substancji umożliwiających komunikowanie się komórek nerwowych w mózgu. Chodziło o tzw. neuroprzekaźniki, a przede wszystkim jeden spośród nich – serotoninę. Dlatego też, gdy na rynku pojawiły się leki podnoszące poziom tych neuroprzekaźników (w ten właśnie sposób działa słynny Prozac), szybko zastąpiły one wcześniejsze metody leczenia, czasami dość brutalne, jak np. terapia elektrowstrząsami. Rzeczywiście, medykamenty te przynoszą ulgę wielu cierpiącym na depresję. Ale pozytywne skutki ich działania odczuwane są dopiero po około trzech tygodniach. To dziwne, gdyż poziom serotoniny wraca do normy tuż po przyjęciu pierwszej dawki leku. Dlaczego poprawa nie następuje od razu?

W latach 90. XX w. jak błuźnierstwo zabrzmiała hipoteza sformułowana przez dr Yvette Sheline, psychiatrę z Washington University, która twierdziła, że depresja może być związana nie tylko ze zmianą poziomu neuroprzekaźników, ale także z nieprawidłowościami w budowie anatomicznej mózgu. Brzmiało to tak niewiarygodnie w czasach zachwytów nad skutecznością farmakologicznego leczenia zaburzeń psychicznych, że Sheline nie mogła zdobyć pieniędzy na badania. Na szczęście, dzięki swojemu uporowi uzyskała w końcu niezbędne fundusze. Gdy porównała za pomocą rezonansu magnetycznego mózgi dziesięciu kobiet cierpiących na ciężką depresję oraz dziesięciu zdrowych, okazało się, że chore miały aż o 15% zmniejszoną pewną strukturę mózgu – znajdujący się w płatach skroniowych hipokamp. Jest on zaangażowany przede wszystkim w procesy pamięci i uczenia się. Co więcej, im dłużej dana kobieta chorowała, tym ubytki komórek nerwowych w hipokampie były wyraźniejsze.

Dane te jednoznacznie wskazywały, że dominujący wówczas pogląd o zaburzeniach równowagi neurochemicznej w depresji nie do końca jest zgodny z prawdą. Okazało się bowiem, że choroba ta prowadzi do zauważalnych zmian anatomicznych w mózgu, które na szczęście wycofują się wraz z poprawą stanu chorych. Zakrawało to niemal na cud, do 1998 r. bowiem – kiedy odkryto zjawisko tzw. neurogenezy – uważano, że w mózgu nie powstają nowe neurony, więc odbudowa zniszczonego hipokampu wydawała się niemożliwa.

Skoro mózgi osób cierpiących na depresję ulegają uszkodzeniu, jakiś czynnik musi to powodować. Do jego zidentyfikowania przyczyniły się badania przeprowadzone w latach 80. nad szczurami, poddanymi długotrwałemu stresowi. Zwierzęta te miały mniejsze hipokampy i umierały szybciej niż ich niezestresowani towarzysze. Prawdliwość tę zaobserwowano również u ludzi cierpiących na depresję. Umierają oni średnio o 8 lat wcześniej niż reszta populacji i wcale nie wynika to z większej liczby samobójstw w grupie chorych.

Na podst.: „Przekrój”, nr 12/2005

Przykład:

0. Co uważano za główną przyczynę depresji?

Zbyt małą ilość serotoniny.

1. Czym zastąpiono wcześniejsze sposoby leczenia depresji?

.....
.....

2. Który aspekt zastosowania Prozacu i podobnych leków wzbudził wątpliwości naukowców?

.....
.....

3. Dlaczego dr Sheline nie mogła zdobyć pieniędzy na badania?

.....
.....

4. Co wykazały badania kobiet cierpiących na depresję?

.....
.....

5. Na jaką przyczynę depresji wskazały badania nad szczurami?

.....
.....

XV. Proszę przeczytać tekst i odpowiedzieć na pytania zgodnie z podanym przykładem.

Proszę nie używać w odpowiedziach sformułowań z tekstu.

..... / 10 p. (5 x 2 p.)

Nawróceni na Bramę

Wszystko, co robimy, to próba dotknięcia Wielkiej Pustki – mówi Tomasz Pietrasiewicz, szef ośrodka Brama Grodzka – Teatr NN. Brama Grodzka w Lublinie oddzielała przed wojną miasto chrześcijańskie od żydowskiego. To drugie znikło jak Atlantyda.

– Tu wszędzie były ulice: Krawiecka, Jateczna, Szeroka – pokazuje Pietrasiewicz, stając po żydowskiej stronie Bramy z widokiem na Zamek, który dziś otacza park i wybrukowany pusty plac. – Gdzieś tam – wskazuje na zaparkowane na placu samochody – była ulica Szeroka numer 28, dom Widzącego z Lublina, cadyka znanego w całej Europie. Droga szybkiego

ruchu przecina dziś przestrzeń nieistniejącej Wielkiej Synagogi Maharszalema. Brama, miejsce gdzie stykało się chrześcijańskie miasto górne z żydowskim miastem dolnym, mieści się w polu sił dwóch źródeł duchowej energii. To miejsce w sposób nieodwracalny prowadziło do spotkania z kulturą żydowską.

– Ktoregoś dnia, patrząc na Podzamcze, zrozumiałem, że patrzę na pustkę po mieście, o którym zapomniano. Zrozumiałem, że jestem za tę pustkę i pamięć odpowiedzialny. To był moment przełomowy. Wtedy nawróciłem się na Bramę – wspomina Pietrasiewicz.

Żydów lubelskich już nie ma. Ostatni mówiący w jidysz mieszkaniowie zmarli kilka lat temu.

Żydzi mieszkali w Lublinie od 600 lat. Był czas, kiedy miasto nazywano Jerozolimą Królestwa Polskiego albo Żydowskim Oksfordem. Ale przedwojenny żydowski Lublin był miastem biednym, w większości złożonym z lichych drewnianych domków. Dlatego zniknął tak łatwo. Synagogi wysadzono w powietrze, a domy rozebrali więźniowie. Wszystko pochłonął ogień. Z całej dzielnicy została tylko kończąca kiedyś ulicę Szeroką studnia, która dziś, stojąc na środku placu manewrowego dworca autobusowego, wygląda obco i absurdalnie.

Tomasz Pietrasiewicz wraz z innymi członkami Teatru NN zaczął szukać przedwojennych fotografii, dokumentów, map, planów, ludzi, którzy jeszcze pamiętają. Postanowili zrobić makietę przedwojennego Lublina. Makieta jest dziś fragmentem stałej ekspozycji żydowskiego Lublina, mieszczącej się we wnętrzach Bramy Grodzkiej. Ze zdjęć i słów odtworzono tkankę nieistniejącego miasta.

Na fotografiach widać drewniane krzywe domki, ludzi, którzy gdzieś się spieszą albo wygrzewają na słońcu przed drzwiami domów. Ze starych radioodbiorników słychać odgłosy miasta, krzyki dzieci, nawoływania handlarzy i wspomnienia o mieście, którego nie ma. [...]

– Niemcy odebrali Żydom tożsamość, zamienili ją na obozowe numery. Masowość tej zagłady sprawiła, że zwykliśmy myśleć: zabito sześć milionów albo zginęło 34 proc. mieszkańców Lublina, a nie że zamordowano Ryfkę Bojm z ulicy Szerokiej albo Maszę Waltera z Krawieckiej 2 – mówi Witold Dąbrowski, aktor Teatru NN. – Nasza działalność polega między innymi na tym, by oddać tym ludziom imię, nazwisko, indywidualność. Nazwa NN zmieniła swoje znaczenie. [...]

Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN przekroczył już nie tylko przestrzeń teatru i Bramy, ale także Lublina. Jego członkowie zaczęli archiwizować relacje, zdjęcia i dokumenty na temat żydowskich społeczności w miasteczkach Lubelszczyzny. Opracowują dokumentację na temat wszystkich cmentarzy na tym obszarze: żydowskich, prawosławnych, unickich.

– Mamy ogromny, choć zapomniany kapitał wielokulturowej przeszłości – mówi Pietrasiewicz. – Przecież ideą zjednoczonej Europy jest pozostać sobą i umieć współżyć z innymi. Przez setki lat tutaj było to możliwe.

Jednak, żeby ten kapitał zaczął pracować, nie wystarczy go zgromadzić i zarchiwizować. Trzeba się nim podzielić. Ośrodek stworzył programy dla nauczycieli, udostępnił na swoich stronach internetowych wszystkie zgromadzone materiały.

– Któregoś dnia spacerowałem po Podzamczu. Przede mną szła para nastolatków – opowiada Witold Dąbrowski. – I w pewnym momencie chłopak mówi do dziewczyny: „Wiesz, że tu przed wojną było żydowskie miasto? Tędy szła główna ulica. Byliśmy na lekcji w Bramie Grodzkiej i tam o tym mówili”. W takich momentach czuję, że to, co robimy, ma sens – deklaruje Witold Dąbrowski.

Na podst.: „Polityka”, nr 47/2003

Przykład:

0. Jak Tomasz Pietrasiewicz określa cel działalności ośrodka Brama Grodzka?

Jako próbę przedstawienia czegoś, o czym do tej pory nic się nie wiedziało.

1. Jaką odpowiedzialność przyjął na siebie Pietrasiewicz?

.....

.....

2. Jaką rangę miał żydowski Lublin?

.....

.....

3. Z czego składa się wystawa w Bramie Grodzkiej? (Proszę wymienić 2 elementy)

.....

.....

4. Na jaki aspekt zagłady Żydów zwrócono uwagę dzięki wystawie?

.....

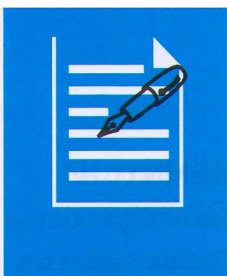
.....

5. Jaką rolę pełni wystawa w Bramie Grodzkiej? (Proszę podać 3 przykłady)

.....

.....

5. PISANIE

■ 5.1. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH¹

5.1.1. OGÓLNY OPIS UMIEJĘTNOŚCI

Zdający rozumieją bez trudności wszystkie niespecjalistyczne teksty mówione i pisane, a także teksty specjalistyczne związane z ich zainteresowaniami. Potrafią mówić płynnie i bez wysiłku oraz wypowiadać się spontanicznie we wszystkich sytuacjach komunikacyjnych. Potrafią bez trudności prowadzić rozmowy z rodzimymi użytkownikami języka oraz brać udział w dyskusjach, zarówno o charakterze oficjalnym, jak i nieoficjalnym, odnosząc się w wyczerpujący i spójny sposób do każdego zagadnienia, wykorzystując przy tym posiadaną wiedzę. Potrafią pisać teksty na tematy ogólne oraz różnorodne teksty użytkowe. Mogą popełniać sporadyczne błędy w zakresie wymowy i intonacji, poprawności gramatycznej oraz ortografii. Potrafią stosować oficjalną i nieoficjalną odmianę języka polskiego odpowiednio do sytuacji. Znają konwencje socjokulturowe rządzące komunikacją w języku polskim.

Zdający egzamin na poziomie zaawansowanym powinni umieć poprawnie planować, komponować i redagować różne rodzaje tekstów (zob. „Rodzaje tekstów” zamieszczone poniżej), a także znać wszystkie zasady ortografii. Zdający powinni umieć wypowiadać się na tematy zamieszczone w wykazie tematycznym oraz stosować konwencje stylistyczne odpowiednio do sytuacji, jak również wyrażać intencje określone w *Katalogu funkcji i pojęć językowych*.

Powinni posługiwać się językiem precyzyjnie, stosując niuanse znaczeniowe, a także idiomy, wyrażenia aluzyjne, ironiczne, żartobliwe (adekwatnie do gatunku tekstu i jego adresata).

¹ Zobacz Standardy wymagań egzaminacyjnych: www.buwiwm.edu.pl/certyfikacja.

5.1.2. OPIS UMIEJĘTNOŚCI FORMUŁOWANIA WYPOWIEDZI PISEMNYCH²

Na poziomie C2 zdający powinni wykazać się rzetelnym opanowaniem szerokiego zakresu środków językowych, koniecznych do precyzyjnego formułowania myśli, akcentowania i różnicowania wypowiedzi oraz eliminacji dwuznaczności. Nie muszą językowo ograniczać tego, co pragną wyrazić. Powinni umieć pisać złożone teksty w sposób przejrzysty i sprawny, stosując odpowiedni dla przyjętego rodzaju tekstu styl, poprawną redakcję i logiczną kompozycję, ułatwiające czytelnikowi odnajdywanie istotnych treści.

Zdający powinni umieć:

- poprawnie planować, komponować i redagować różne rodzaje tekstów, które powinny spełniać gatunkowe wymagania formalne (zob. rodzaje tekstów),
- występować w różnych rolach komunikacyjnych (zob. role komunikacyjne),
- wypowiadać się na tematy zamieszczone w wykazie tematycznym (zob. katalog tematyczny),
- wyrażać intencje określone przez wykaz funkcji i pojęć językowych (zob. katalog funkcji i pojęć),
- poprawnie stosować podane poniżej środki stylistyczne:
 - ▶ elipsy;
 - ▶ synonimy;
 - ▶ wyrazy bliskoznaczne;
 - ▶ antonimy;
 - ▶ homonimy;
 - ▶ epitety;
 - ▶ deminutiva;
 - ▶ augmentativa;
 - ▶ hypocoristica;
 - ▶ composita neutralne;
 - ▶ porównania;
 - ▶ onomatopeje (w ograniczonym zakresie).

Zdający na C2 powinni poprawnie i swobodnie różnicować warianty języka w określonych kontekstach³.

Słownictwo zdających powinno być bogate, zróżnicowane, urozmaicone i odpowiednio dobrane do tematu oraz roli komunikacyjnej.

² Vademecum egzaminatora. Materiały wewnętrzne Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego.

³ Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie, Rada Europy, Warszawa 2003, s. 107–108.

Na poziomie C2 zdający powinni:

- umieć właściwie dobierać wyrazy bliskoznaczne, np. *wyczyny* – *działania*;
- używać wyrazów we właściwym znaczeniu (bez interferencji leksykalnych), np. *dywagacje* w znaczeniu *rozważania*, a także unikać wyrazów modnych, np. *lider*, *kreować*, *opcja*, *pakiet*;
- unikać pleonazmów, np. *cofać się do tyłu*;
- umieć używać we właściwym kontekście wyrazów podobnych brzmieniowo lub morfologicznie, np. *polny* – *polowy*, *kulturalny* – *kulturowy*.

Na poziomie C2 pisownia i interpunkcja powinny być poprawne; pismo ręczne zdających powinno być czytelne i odpowiadać polskim normom. Wymagania w zakresie ortografii na tym poziomie obejmują znajomość wszystkich zagadnień z poziomu niższego.

5.1.3. RODZAJE TEKSTÓW

Zdający przystępujący do egzaminu certyfikatowego na poziomie C2 powinni umieć komponować następujące formy wypowiedzi pisemnej:

- list prywatny formalny;
- list prywatny nieformalny;
- list urzędowy;
- list motywacyjny;
- opis osoby;
- opis przedmiotu;
- opis miejsca;
- opis krajobrazu;
- opis sytuacji;
- charakterystyka⁴;
- opowiadanie;
- relacja;
- recenzja;
- reklama;
- rozprawka;
- esej;
- tekst przemówienia okolicznościowego;
- streszczenie;
- autobiografia.

Osoby przygotowujące się do części D egzaminu pisemnego powinny pamiętać o tym, że w zestawach egzaminacyjnych mogą znaleźć się rodzaje tekstów z niższych poziomów zaawansowania językowego.

⁴ Pod tą formą rozumie się zarówno charakterystykę osoby, jak i środowiska (np. młodzieży) lub elementów rzeczywistości.

■ 5.2. BUDOWA CZĘŚCI D EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO – PISANIE

5.2.1. BUDOWA ZESTAWÓW EGZAMINACYJNYCH

W skład części D (pisanie) wchodzi cztery zestawy, z których zwykle w trzech znajdują się po dwa zadania do wykonania (3×2 zadania – zdający musi napisać obowiązkowo dwa teksty, znajdujące się w danym zestawie):

- **Zadanie a.** danego zestawu to krótsza forma, typu *reklama, przemówienie, podanie*;
- **Zadanie b.** danego zestawu to forma dłuższa, typu *rozprawka lub recenzja*.

Zestaw czwarty to jedno zadanie (na 400 słów) z ikonograficznym materiałem wyjściowym, bez określania formy (tę piszący wybiera sam) lub jedno pojedyncze zadanie (na 400 słów) np. typu *esej*; można także zestawzić 2×2 zadania oraz dwa pojedyncze.

W testach certyfikatowych układ zestawów może wyglądać różnie, np.: trzy zestawy po dwa zadania (3×2) i jeden zestaw z jednym zadaniem lub dwa zestawy po dwa zadania (2×2) i dwa zestawy z pojedynczymi zadaniami. Zdający wybiera jeden z zestawów.

Wymagana długość zadań w zestawie (liczona łącznie) dla poziomu C2 wynosi 400 słów. Informacje o wymaganej liczbie słów znajdują się w zestawie obok każdej formy.

5.2.2. OPIS FORM WYPOWIEDZI PISEMNYCH DLA POZIOMU C2⁵

LIST

To jedna z najczęściej wykorzystywanych form wypowiedzi użytkowych, skierowana do określonego adresata. Może być faktem jednorazowym lub częścią powtarzającej się korespondencji (wówczas piszący nawiązuje do poprzednich listów). List charakteryzuje się znacznym stopniem konwencjonalizacji języka. Dobór konwencji stylistycznej, długość tekstu, temat listu zależy od relacji łączącej nadawcę i adresata.

Najogólniej listy dzielimy na:

- prywatne (nieformalne i formalne);
- oficjalne (urzędowe);
- motywacyjne.

Każdy list powinien zawierać:

- w prawym górnym rogu: miejsce i datę (w listach formalnych i urzędowych brak daty to poważne uchybienie, gdyż bez niej taki list jako dokument nie jest ważny);
- zwroty grzecznościowe do adresata (wyrażone formą wołacza z wykrzyknikiem, np.: „Szanowny Panie Dyrektorze!”, „Kochana Babciu!”, „Moi Drodzy!” itd.);
- treść właściwą, mającą trójczołową kompozycję:

⁵ Zobacz też Bibliografia, s. 15–16.

- wstęp (w którym jest określony cel listu);
- rozwinięcie (omówiony jest temat, każdy nowy aspekt w oddzielnym akapicie);
- zakończenie (podsumowanie, może zawierać np. prośby lub życzenia);
- formuły grzecznościowe kończące list.

Po zwrocie kończącym list może zawierać krótki dopisek *postscriptum* (tzn. *po piśmie*), służący do przekazywania informacji, które pojawiły się lub przypomniały nadawcy już po zakończeniu listu. Oznaczamy to skrótem *PS* bez znaków interpunkcyjnych i piszemy treść dopisku, którą można podpisać inicjałami.

Uwaga!

- Zgodnie z polską tradycją epistolarną we wszystkich typach listów zwroty do adresata należy zawsze pisać wielką literą. Jest to brane pod uwagę przez egzaminatorów przy ocenianiu pracy.
- Zwroty do adresata zależą od charakteru listu:
 - ▶ w listach nieformalnych są nieoficjalne, serdeczne (mogą to być, na przykład, zdrobnienia),
 - ▶ w listach formalnych są oficjalne, imię i nazwisko poprzedzone jest tytułem naukowym, stanowiskiem adresata.

A. List prywatny formalny – adresowany jest do osób publicznych (nieznanych) lub do osób, z którymi łączą piszącego stosunki służbowe. Może pełnić różne funkcje (np. zawierać podziękowania, gratulacje, relacje, recenzje, zawiadomienia itd.) i wyrażać różne intencje (prośby, skargi, oferty itd.). Zawiera słownictwo bardziej sformalizowane niż list nieformalny, neutralne stylistycznie (bez słownictwa potocznego). Pisany jest stylem formalnym – przeważają zdania złożone.

SCHEMAT OGÓLNY

Miejscowość, data	
Imię i nazwisko odbiorcy	
Zwrot grzecznościowy do adresata	
Właściwa treść listu	
Formuła grzecznościowa kończąca list	
Podpis (pełne imię i nazwisko)	

SCHEMAT PRZYKŁADOWY

Kołobrzeg, dnia 23 sierpnia 2008 roku

Szanowna Pani
Doktor Anna Kowalska
Dyrektor Instytutu Stomatologii
Akademii Medycznej
w Warszawie

Szanowna i Droga Pani Dyrektor!

W imieniu studentów naszego roku pragnę gorąco zaprosić Panią na

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Z wyrazami szacunku
Ewa Nowak

B. List prywatny nieformalny – adresowany jest do osób bliskich. Zawiera różnego rodzaju informacje o nadawcy, komentarze, opinie, elementy opowiadania, opisu, charakterystyki, pytania o zdrowie, o informacje o adresacie. Może dotyczyć życia codziennego lub różnego rodzaju wydarzeń. List nieformalny może zawierać słownictwo emocjonalne, stylistycznie nacechowane, idiomy itp. Pisany jest stylem nieformalnym (zdania pojedyncze, równoważniki zdań).

Miejscowość, data (dzień, miesiąc, rok)	
Grzecznościowy zwrot do adresata	
Właściwa treść listu	
Formuła grzecznościowa kończąca list	
Podpis (imię lub stopień pokrewieństwa + imię, np.: <i>ciocia Ewa, Dziadkowie</i>)	
PŚ	

Miejscowość, data

Kochana Babciu!

Przepraszam, że piszę do Ciebie dopiero teraz, ale po powrocie z wakacji musiałam nadrobić zaległości w pracy. Wracałam więc do domu późno i to bardzo zmęczona. Czekałam też na zdjęcia, bo chciałam wysłać Ci kilka. Prawda, że są ładne?

Babciu kochana, urlop był wspaniały. Zobaczyłam piękne miejsca, poznałam bardzo sympatycznych ludzi i to w niezwykłych okolicznościach. Wyobraź sobie, że

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Babciu, a co u Ciebie? Jak się czujesz? Czy noga już mniej boli? Napisz mi o wszystkim, bo wiem, jak się o Ciebie martwię.

Ściskam Cię mocno,
Kochająca Ania

PS Zostały mi jeszcze 2 dni urlopu, więc mogłabym Cię odwiedzić. Co o tym myślisz?

Uwaga!

Zestawy egzaminacyjne zawierają często formy mieszane. Przykładem takiej właśnie formy jest poniższy temat:

W liście do babci/dziadka proszę scharakteryzować swojego najbliższego przyjaciela/ przyjaciółkę (list z charakterystyką postaci).

PISZĄCY	
LIST	1. zachowuje charakter listu prywatnego nieformalnego (podaje argumenty związane z celem listu)
	2. zachowuje charakterystyczne cechy listu jako formy wypowiedzi (układ graficzny, zwroty do adresata, formuły grzecznościowe, podpis)
	3. zachowuje trójdzielną kompozycję tekstu
CHARAKTERYSTYKA POSTACI	1. zachowuje charakterystyczne cechy charakterystyki jako formy wypowiedzi: • przedstawia postać • opisuje jej wygląd zewnętrzny • opisuje cechy jej osobowości, charakteru, umysłu • ocenia postać
	2. zachowuje trójdzielną kompozycję charakterystyki (list z charakterystyką to „tekst w tekście”)
UWAGA!	kompozycja i układ listu stanowią „zewnętrzną” część wypowiedzi; charakterystyka jest jej „wewnętrzna” częścią, dlatego akapit kończący list oraz podpis znajdują się już po zakończeniu charakterystyki

CHEMAT PRZYKŁADOWY		Miejscowość, data
Zwrot grzecznościowy do adresata		23 sierpnia 2007 roku
Początek listu (wstęp)		
Charakterystyka stanowiąca właściwą treść listu		
Akapit kończący list (zakończenie listu)		
Formuła grzecznościowa kończąca list		
Podpis		

C. List urzędowy – odmiana listu formalnego; adresowany jest do osób publicznych (nieznanych) lub instytucji. Odbiorcą listu urzędowego może być także określona zbiorowość. Może pełnić różne funkcje (np. zawierać zawiadomienia, wezwania do stawienia się w urzędzie w określonej sprawie, podziękowania itd.) i wyrażać różne intencje (prośby, skargi, oferty, protest, oburzenie itd.). List urzędowy dotyczy konkretnej sprawy lub zjawiska, jest rzeczowy i zwięzły. Zawiera słownictwo bardzo sformalizowane, neutralne stylistycznie (bez słownictwa potocznego), wyróżnia się specyficzną leksyką (dużą liczbą terminów specjalistycznych) i frazeologią, ma charakterystyczny układ graficzny. Pisany jest stylem urzędowym – przeważają zdania złożone, strona bierna, formy bezosobowe, pojęcia abstrakcyjne, rzeczowniki odczasownikowe itd.

List urzędowy powinien zawierać następujące elementy:

- w prawym górnym rogu – miejscowość i datę (bez daty list urzędowy jest w zasadzie nieważny);
- w lewym górnym rogu – niżej niż miejscowość i data – dane nadawcy;
- w prawym górnym rogu – niżej niż dane nadawcy – dane odbiorcy; (dane odbiorcy i nadawcy muszą znajdować się nie tylko na kopercie, ale obowiązkowo w samym liście);
- treść właściwą (wyraźnie podzieloną na akapity i części);
- końcowy zwrot grzecznościowy (np.: *Z poważaniem*, *Łączę wyrazy szacunku*, *Z wyrazami szacunku*);
- czytelny podpis nadawcy (imię i nazwisko / imienną pieczętkę nadawcy + podpis);
- ewentualne załączniki.

Miejscowość, data	
Dane nadawcy (imię nazwisko / nazwa instytucji, adres)	
Dane odbiorcy (imię, nazwisko / nazwa instytucji, adres)	
Właściwa treść listu	
Akapit kończący list (zakończenie listu)	
Formuła grzecznościowa kończąca list	
Podpis (pieczętka + podpis)	
Załączniki:	

Koszalin, dnia 23 sierpnia 2007 roku

Ewa Nowak
ul. Zielona 5
75-361 Koszalin

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zalesie”
ul. Brzozowa 71
75-364 Koszalin

Uprzejmie informuję, że nie wyrażam zgody na wybudowanie obok mojego domu placu zabaw dla dzieci.

.....
.....
.....
.....
.....

Z wyrazami szacunku
Ewa Nowak

D. List motywacyjny, nazywany także podaniem o pracę, jest rozwinięciem życiorysu zawodowego, świadczącym o przydatności danej osoby na stanowisko, o które się ubiega. List motywacyjny ma na celu prezentację najlepszych stron kandydata i daje pracodawcy znak, iż kandydat naprawdę jest zainteresowany daną posadą oraz dysponuje niezbędnymi predyspozycjami. W liście motywacyjnym należy uzasadnić, dlaczego ubiegamy się o zatrudnienie właśnie w tej firmie i dlaczego chcemy pracować na określonym stanowisku. Dobrze jest, aby z listu wynikało, że znamy firmę oraz wiemy, czym ona się zajmuje. Należy powołać się na przydatne w danym miejscu pracy doświadczenia: wcześniejsze miejsca pracy, praktyki wakacyjne, rozwijane zainteresowania.

Struktura listu motywacyjnego

List motywacyjny powinien w nagłówku zawierać informacje o nadawcy, tj. imię i nazwisko, adres, numer telefonu, ewentualnie e-mail. Obowiązkowym elementem jest również data, np. *Warszawa, dnia 15 października 2008 roku*. Oprócz tego, w liście pisanym w odpowiedzi na ogłoszenie należy podać dane firmy, do której jest kierowany nasz list, tj. nazwę pracodawcy i jego adres.

Nagłówek

- Szanowni Państwo – jeśli nie wiemy do kogo konkretnie piszemy.
- Szanowna Pani – jeśli wiemy, że odbiorcą będzie kobieta.
- Szanowny Panie – jeśli wiemy, że odbiorcą będzie mężczyzna.

Pierwszy akapit

- Informujemy o tym, dlaczego przesyłamy swoją aplikację.
- Podajemy nazwę stanowiska, o które się ubiegamy.
- Bardzo krótko wyjaśniamy, dlaczego nasz potencjalny pracodawca miałby czytać dalej.
- Zachęcamy do zapoznania się z przesłanymi dokumentami.

Drugi akapit

W drugim akapicie naszym celem jest takie przedstawienie swoich kwalifikacji, zalet, umiejętności, doświadczeń, certyfikatów, wykształcenia i dokonań, które przekona pracodawcę, że jesteśmy odpowiednią osobą na dane stanowisko. Musi tu się znaleźć odniesienie do wymagań, które zostały zawarte w ogłoszeniu. Nasze deklaracje powinny być jednocześnie poparte przykładami oraz wiarygodne.

Zakończenie

W tym akapicie przedstawiamy formę i propozycję kontaktu oraz deklarujemy chęć współpracy i spotkania, która pomoże pracodawcy w dokonaniu dobrego wyboru. Zakończenie powinno składać się z 3–4 zdań. List kończymy zwrotem: *Z wyrazami szacunku* lub *Z poważaniem* oraz podpisujemy imieniem i nazwiskiem.

Warszawa, dnia 20.03.2008 roku

Zofia Skrzypczyk
ul. Rzęciowa 2/7, 00-810 Warszawa
tel. +48 604 983 738
e-mail: zofia.skrzypczyk@onet.pl

Firma Doradztwa Personalnego „XYZ”
ul. Pułaskiego 5/3
00-810 Warszawa

Szanowni Państwo!

Jestem studentką IV roku psychologii społecznej Uniwersytetu Warszawskiego (specjalizacja – zarządzanie zasobami ludzkimi). Ponieważ swoją przyszłość zawodową chciałabym związać z branżą doradztwa personalnego, jestem zainteresowana odbyciem praktyki w Państwa firmie.

Dotychczas byłam zatrudniona jako asystentka w dziale personalnym firmy ABC, gdzie uczestniczyłam w przygotowaniu rekrutacji, systemu ocen okresowych oraz szkoleń. Pracowałam także jako telemarketer w firmie szkoleniowej Max, gdzie zajmowałam się telefonicznymi kontaktami z klientami w celu pozyskiwania informacji związanych z ich potrzebami szkoleniowymi.

Dzięki odbytym praktykom posiadam wiedzę, dotyczącą organizacji szkoleń oraz identyfikowania potrzeb szkoleniowych. Nie są mi także obce kwestie związane z rekrutacją oraz oceną okresową pracowników. Podczas studiów uczestniczyłam w dodatkowych zajęciach związanych z psychologią pracy, m.in.: zarządzaniem zasobami ludzkimi, analizą stanowiska pracy, wstępem do psychologii pracy. Znam biegle język angielski i niemiecki.

Jestem młodą, ambitną i pełną zapału osobą, chętnie i szybko uczę się nowych rzeczy. Jestem komunikatywna. Sądzę, że możliwość odbycia praktyk w Państwa firmie pozwoli mi nie tylko zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe, ale umożliwi także wykorzystanie moich umiejętności dla realizowania Państwa potrzeb. Jeśli będą Państwo zainteresowani moją kandydaturą, proszę o kontakt telefoniczny lub mailowy.

Z poważaniem,
Zofia Skrzypczyk

OPIS

To dokładne ukazanie (zobrazowanie) przedmiotu, postaci, sytuacji, zjawiska. Opis jest próbą znalezienia słownych odpowiedników dla prezentacji wrażeń wizualnych, słuchowych, zapachowych, smakowych czy dotykowych. Źródłem do sporządzenia opisu jest zawsze obserwacja.

Opis powinien:

- być zgodny z rzeczywistością (realistyczny);
- informować o cechach i właściwościach opisywanego obiektu.

Elementami struktury opisu są motywy statyczne powiązane:

- na zasadzie przestrzennej (kolejne części obiektu)
- lub na zasadzie logicznej (omówienie cech ogólnych, szczegółów, uwzględnienie różnych punktów widzenia itp.).

Odmiany opisu ze względu na temat:

- opis przedmiotu;
- opis osoby;
- opis miejsca;
- opis sytuacji;
- opis przeżyć wewnętrznych;
- opis krajobrazu.

Uwaga!

Od opisu wymaga się, aby:

- był obiektywny (subiektywne odczucia opisującego nie mogą przesłonić tego, co jest opisywane);
- ukazywał opisywany element rzeczywistości jako całość, ale jednocześnie zawierał informacje o elementach, które się na tę całość składają.

Formę i środki językowe narzuca zwykle cel opisu.

A. Opis przedmiotu – jest podstawową formą opisu. Umiejętność opisywania przedmiotów pomaga w dokonywaniu pozostałych odmian opisu.

Opis przedmiotu powinien zawierać:

- wstęp: przedstawienie przedmiotu – jego nazwa, przeznaczenie, położenie w przestrzeni; sytuacja, w której autor zetknął się z przedmiotem;
- rozwinięcie: cechy przedmiotu – wielkość, kształt, kolor itd.;
- zakończenie: tu do wyboru:
- ocena, wyrażenie emocjonalnego stosunku autora do przedmiotu;
- opis wrażenia, jakie wywiera przedmiot;
- uwagi na temat zastosowania, przydatności przedmiotu.

Uwaga!

Opis przedmiotu powinien:

- mieć trójdzielną kompozycję, z zachowaniem właściwych proporcji i logiki;
- wskazywać charakterystyczne elementy przedmiotu i jego usytuowanie przestrzenne;
- określać kształt, wielkość, barwę, materiał, przeznaczenie przedmiotu;
- zawierać odpowiednio dobrane środki językowe: przymiotniki, rzeczowniki, wyrazy nazywające stosunki przestrzenne.

B. Opis osoby – dotyczy osoby, której autor się przyjrzał lub bohatera przeczytanego utworu literackiego/filmowego. Celem opisu jest przedstawienie informacji o wyglądzie danej osoby, co pozwoli odróżnić ją od innych. Opis osoby nie zajmuje się jej charakterem, osobowością, sposobem myślenia itp.

Opis osoby powinien zawierać:

- wstęp: ogólne informacje na temat danej osoby – imię, nazwisko, wiek oraz okoliczności, w których autor się z nią spotkał;
- rozwinięcie: opis wyglądu zewnętrznego;
- zakończenie: komentarz, odczucia autora na temat opisywanej osoby.

Uwaga!

Przy opisywaniu postaci należy zachować porządek kompozycyjny: od ogólnej prezentacji po informacje bardziej szczegółowe.

W opisie osoby należy uwzględnić:

- sylwetkę, budowę ciała;
- głowę: twarz, oczy, oprawę oczu, włosy, uczesanie, nos, usta, czoło;
- sposób poruszania się i mówienia;
- sposób ubierania się.

C. Opis miejsca – jego przedmiotem może być wnętrze, budynek, okolica itp. Opis miejsca wykorzystuje elementy opisu przedmiotu. Może być suchy, neutralny lub bogaty w określenia, plastyczny.

Opis miejsca powinien zawierać:

- wstęp: nazwa miejsca, jego usytuowanie, powód, dla którego jest opisywany;
- rozwinięcie: szczegółowy opis głównych aspektów miejsca;
- refleksje autora związane z opisywanym miejscem lub jego rekomendacje.

Uwaga!

W celu uniknięcia chaosu należy opisywać miejsce:

- od prawej do lewej lub od lewej do prawej;
- od góry do dołu lub od dołu do góry;
- od miejsca centralnego do obrzeży lub odwrotnie.

W opisie miejsca należy zwrócić szczególną uwagę na określenia stosunków przestrzennych.

D. Opis krajobrazu, zjawiska przyrody – opisując krajobraz lub określone zjawisko przyrody należy zwrócić uwagę na:

- relacje przestrzenne;
- informacje o wyglądzie elementów, które się na nim znajdują;
- słownictwo, opisujące cechy wizualne (barwa, kształt wielkość, tło) i stosunki przestrzenne; w opisie poetyckim należy stosować porównania, epitety, metafory itp.

E. Opis sytuacji – opisując sytuację należy zwrócić uwagę na wszystkie okoliczności, położenie, ogół warunków, w których ktoś się znajduje, coś się dzieje, przebiega. Jest to forma pośrednia między opisem a opowiadaniem; zawiera elementy językowe typowe dla opisu statycznego i dynamizującego opisywaną sytuację, a także leksykę nacechowaną emocjonalnie.

Struktura opisu sytuacji:

- wprowadzenie (opis okoliczności towarzyszących zdarzeniu – statyczny);
- opis zdarzenia głównego (dynamiczny);
- opis zdarzeń towarzyszących (dynamiczny);
- zakończenie.

Opis sytuacji przebiega według schematu:

- co było wcześniej?
- co jest teraz?
- co będzie potem?

Najważniejszym elementem opisu sytuacji jest przedstawienie zdarzenia głównego, a następnie zdarzeń towarzyszących, które przebiegają „teraz”.

Autor opisu może w swojej pracy wykorzystywać środki stylistyczne z języka artystycznego (np. porównania), ale nie mogą one zakłócać precyzji opisu i wyobrażenia o wyglądzie opisywanego elementu / opisywanych elementów.

CHARAKTERYSTYKA

Jest rodzajem opisu połączonego z analizą i oceną. Może dotyczyć postaci rzeczywistej albo literackiej czy filmowej, a także elementów rzeczywistości (np. środowiska, przedmiotów, zjawisk).

Wyróżnia się charakterystykę zewnętrzną i wewnętrzną.

Charakterystyka zewnętrzna powinna zawierać następujące elementy:

- przedstawienie postaci;
- wygląd zewnętrzny (cechy fizyczne, ubiór bądź sposób ubierania się, cechy wyróżniające).

Charakterystyka wewnętrzna powinna obejmować:

- cechy osobowości (temperament);
- charakter;
- życie wewnętrzne (psychika);
- cechy intelektualne i emocjonalne (zainteresowania, uzdolnienia, wiedza, uczuciowość);
- światopogląd, postawę moralną (system wartości).

Osoby przygotowujące się do zdawania egzaminu na poziomie C2 powinny również opanować umiejętność pisania charakterystyki całościowej, częściowej oraz porównawczej.

Charakterystyka całościowa – to jak najpełniejsze przedstawienie danej postaci (środowiska) z uwzględnieniem cech indywidualnych, które wyróżniają opisywaną osobę (środowisko) spośród innych, typowych dla jej otoczenia, ukazując cechy szczególne (znaczące). W charakterystyce całościowej autor może odwoływać się do przeszłości, ukazywać daną postać (środowisko) na tle jej dziejów.

Charakterystyka częściowa – polega na przedstawieniu określonego fragmentu charakteru czy wybranego aspektu życia wewnętrznego danej postaci (środowiska) lub jednego elementu jej osobowości (np.: *Proszę napisać charakterystykę idealnego nauczyciela języka polskiego jako obcego*).

Ta forma może zawierać ocenę postaci (środowiska), wyrażać własny stosunek do niej (krytykę lub pochwałę).

Charakterystyka porównawcza – to zestawienie dwóch (lub więcej) postaci (środowisk), które powinno ukazywać ich cechy wspólne (podobieństwa) i różnice na tle podanej w instrukcji do zadania tzw. podstawy porównawczej, np.: *Proszę porównać życie studentów w Polsce i Pani/Pana kraju*. Podstawą porównania jest wiek (młodzież) i przynależność do grupy społecznej (studenci).

Porównanie może być dokonywane w dwojaki sposób:

- postaci (środowiska) charakteryzowane są oddzielnie i porównywane w zakończeniu tekstu w formie wniosków;
- postaci (środowiska) porównywane są równolegle, a zakończenie stanowi podsumowanie.

OPOWIADANIE

To forma wypowiedzi polegająca na ukazaniu pewnych wydarzeń (zwykle fikcyjnych), przedstawionych chronologicznie, w związku przyczynowo-skutkowym. Opowiadanie składa się z trzech części: wstępu, rozwinięcia i zakończenia.

Struktura opowiadania powinna uwzględniać:

- tzw. motywy statyczne, tj. bohaterów, świat ich otaczający;
- tzw. motywy dynamiczne, tj. zdarzenia;
- czas i przestrzeń przedstawione w opowiadaniu;
- narratora (opowiadający w trzeciej lub pierwszej osobie).

Opowiadanie rekonstruuje przebieg zdarzeń w przeszłości, a czasu teraźniejszego używa się tylko dla uplastycznienia przedstawionej akcji. Opowiadanie może również zawierać dialogi.

Kompozycja opowiadania powinna zaintrygować czytelnika. Ze względu na temat opowiadanie może opierać się na własnych przeżyciach, doświadczeniach, fantazji autora czy obserwacji otoczenia, świata lub na obejrzanym filmie, spektaklu, przeczytanej książce itp.

Uwaga!

Opowiadanie powinno:

- rozwijać temat w ramach własnej koncepcji autora;
- zachowywać przyczynowo-skutkowy tok zdarzeń;
- zachowywać trójdzielną kompozycję oraz określone proporcje między elementami tekstu;
- posiadać urozmaiconą narrację (m.in. elementy opisu, charakterystyki, dialogu, refleksji, komentarza) oraz logiczną puentę.

RELACJA

To rodzaj tekstu przedstawiającego wydarzenia, w których autor uczestniczył osobiście lub poznał z „raportu” bezpośredniego ich uczestnika. Relacja zbliżona jest do sprawozdania czy reportażu. Może zawierać elementy opisu i opowiadania. Relacja nie zawiera elementów fikcyjnych. Jej zaleta to autentyczność, wierność i prawdziwość. Tematem relacji są na ogół jakieś ważne, interesujące wydarzenia (wydarzenia), o którym (o których) autor informuje, ale które także komentuje i ocenia.

RECENZJA

To krytyczne lub sprawozdawcze omówienie i ocena jakiegoś filmu, spektaklu, koncertu, utworu (literackiego, muzycznego, naukowego), wystawy, audycji radiowej, programu telewizyjnego itd.

Celem recenzji jest poinformowanie o ważnym wydarzeniu kulturalnym lub naukowym oraz jego ocena. Ocena dotyczy tego, co najpierw przedstawiono w formie informacyjnej. Recenzja jest gatunkiem subiektywnym, autor kieruje się własnymi kryteriami oceny. Jego opinia musi być jednak uzasadniona, powinna nawiązywać do określonej hierarchii wartości.

Recenzja może mieć charakter:

- informacyjny – jej celem jest głównie poinformowanie o jakimś wydarzeniu kulturalnym lub naukowym (ukazuje jego aspekt problemowy; może zawierać opis, streszczenie, opowiadanie, charakterystykę);
- felietonowy – krótko informuje o wydarzeniu (nie zawiera opisu, streszczenia, opowiadania czy charakterystyki) i przedstawia refleksje nad nim (temat, problem);
- eseistyczny – musi zawierać osobisty stosunek autora do przedmiotu recenzji.

Na każdym poziomie zaawansowania językowego recenzja musi być spójna i logiczna, i posiadać trójdzielną kompozycję:

- w s t ę p: dane autora (reżysera, kompozytora, pisarza itd.) dzieła lub miejsce, czas, dane uczestników recenzowanego wydarzenia;
- r o z w i n i ę c i e: część sprawozdawcza (informacyjna);
- z a k o ń c z e n i e: część krytyczna (subiektywna ocena z jej uzasadnieniem – osobiste spostrzeżenia, uwagi, opinie; piszący poleca (bądź nie) omawiane dzieło, podając przyczyny).

REKLAMA

Tekst reklamowy to tekst o charakterze perswazyjnym; ma za zadanie wywołać określone zachowanie odbiorcy, czyli np. zakup reklamowanego towaru czy usługi. Tekst reklamowy odwołuje się do zmysłów, musi wyróżniać się oryginalnością. Podstawowe elementy tekstu reklamowego to:

- informacja o reklamowanym produkcie (co to jest, czym się wyróżnia, do czego służy);
- informacja o producencie;
- informacja o przydatności (np. co ułatwia, w czym pomaga);
- informacja o tym, czym dany produkt się wyróżnia spośród innych.

Należy pamiętać o adresacie reklamy – inaczej redaguje się tekst do szerokiego grona klientów, a inaczej do wąskiej grupy specjalistów; inaczej do nastolatków, a inaczej do ludzi starszych.

Etapy pisania tekstu reklamowego:

- należy znać dokładnie cechy reklamowanego produktu, a przede wszystkim to, czym się on różni od produktów podobnych do niego;
- należy skoncentrować się na cechach, które są najważniejsze dla czytelnika;
- należy ustalić adresata;
- wymyślić chwyt reklamowy (główny motyw tekstu: np. porównanie z innymi, wymyślenie hasła);
- należy pamiętać o odpowiedniej strukturze językowej tekstu (zdania pojedyncze, nie- zbyt skomplikowany leksykalnie).

ROZPRAWKA

To uproszczona wersja rozprawy naukowej, w której autor rozważa pewne problemy, snuje refleksje, odpowiada na pytania i dowodzi prawdziwości stawianych tez.

Cechy rozprawki:

- logiczność wyводу;
- konsekwencja i precyzja myślowa.

W rozprawce należy najpierw przedstawić problem i wątpliwości z nim związane, a następnie przedstawić:

- tezę, czyli zaproponować określone, uargumentowane jego rozwiązanie (odpowiedź),

lub

- hipotezę, czyli przedstawić swoje przypuszczenia, wątpliwości i argumenty, które mogą pomóc, zdaniem autora, w rozwiązaniu problemu.

W rozprawkach, w których autor nie zgadza się z jakąś opinią (zwykle zawartą w tytule), popartą czyjąś argumentacją, można wykorzystać kontrargumenty, uzasadniające odmienne zdanie autora.

Kompozycyjnie rozprawka składa się z trzech części:

- w s t ę p u (to minimum jeden akapit), w którym należy:
 - postawić tezę lub hipotezę;
 - przedstawić swoje stanowisko broniące lub obalające tezę;
 - zapowiedzieć tok rozumowania;
- r o z w i ę c i a (to najważniejsza część pracy), w której należy przedstawić swoje argumenty w logicznej kolejności (np. od najmocniejszych do najsłabszych lub na odwrót);
- z a k o ń c z e n i a, które stanowi podsumowanie pracy.

ESEJ

To swobodna wypowiedź pisemna na określony temat o charakterze informacyjno-refleksyjnym, forma, w której piszący przedstawia swoje poglądy, rozważania czy refleksje o jakimś zagadnieniu lub problemie sformułowanym w temacie.

Najważniejsze cechy eseju:

- piszący przedstawia swoje subiektywne poglądy (uważam..., sędzę..., wydaje mi się... itp.): opinię, komentarz, interpretację, rozważania, odczucia;
- piszący odwołuje się do posiadanej wiedzy, doświadczeń, własnego systemu wartości;
- esej powinien zawierać argumentację przyczynowo-skutkową (cecha rozprawy czy traktatu), co służy dowodzeniu określonej tezy;

- esej powinien zawierać refleksyjny i emocjonalny stosunek piszącego do zagadnienia przedstawionego w temacie;
- piszący może wykorzystywać różnego rodzaju środki (np. skojarzenia, myśli, obrazy, paradoksy, przykłady, aforyzmy itd.), w tym – środki literackie;
- kompozycja eseju ma charakter luźny, niesystematyczny;
- może otwierać go cytaty, aforyzmy, można go zacząć od postawienia pytania (pytań), na które dalej należy odpowiedzieć;
- w rozwinięciu autor przedstawia swoje refleksje czy poglądy;
- zakończenie nie musi mieć charakteru podsumowania, najczęściej jest to zakończenie otwarte (postawienie pytania, podkreślenie skomplikowanego charakteru problemu, wnioski autora itd.).

Uwaga!

Przy ocenie eseju zwraca się uwagę na:

- formę:
 - ▶ bogactwo języka;
 - ▶ pewną spójność logiczną wyводу – mimo luźnego charakteru kompozycji esej nie może być chaotyczny;
- treść:
 - ▶ umiejętność stawiania hipotez, formułowanie przypuszczeń.

Prezentowane przez autora refleksje, rozważania, poglądy są umiejętnie poparte argumentami, ujawniają jego wiedzę o poruszonym problemie, ujmują problem w różnych aspektach, z różnych punktów widzenia.

TEKST PRZEMÓWIENIA OKOLICZNOŚCIOWEGO

Przemówienie to forma typowa dla wypowiedzi ustnych, ale na ogół przygotowywana wcześniej w formie pisemnej. Przemówienia niespecjalistyczne mają najczęściej charakter okolicznościowy i wygłaszane są zwykle z okazji uroczystości rodzinnych bądź zawodowych (ślub, awans, nagroda, wystąpienia na bankietach w firmie itd.). Wygłaszane są do określonej grupy osób (rodzina, współpracownicy, uczniowie itd.), dlatego muszą zawierać zwrot do adresata z zachowaniem konwencji stylistycznej. Zwrot ten jest powtarzany w trakcie przemówienia.

STRESZCZENIE

To krótkie, zwarte przedstawienie treści określonego tekstu (prasowego, naukowego, literackiego itd.). Zachowuje budowę tekstu właściwego (kolejność fragmentów) oraz kolejność przedstawianych zdarzeń czy poglądów (idei). W streszczeniu należy przedstawić najważniejsze informacje ze streszczanego tekstu. Typowe są tu zdania wielokrotnie złożone, imiesłowo-owe równoważniki zdań, mała liczba przymiotników i imiesłów przymiotnikowych, struktury bierne i zdania z imiesłowami przysłówkowymi.

We wstępie należy umieścić informację o autorze, tytule, temacie streszczanego tekstu. Zasadnicza część streszczenia ma zwykle formę opowiadania i może zawierać uwagi na temat streszczanego tekstu, jeśli jest to uzasadnione sposobem przedstawienia treści. Zakończenie nie zawiera własnych komentarzy, można natomiast powołać się np. na ocenę krytyków.

AUTOBIOGRAFIA

To przedstawienie poszczególnych faktów, etapów własnego życia od momentu narodzin do chwili obecnej. Fakty te należy przedstawiać w porządku chronologicznym. Autobiografia może zawierać elementy opisu lub opowiadania.

5.3. WSKAZÓWKI DLA PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO CZĘŚCI D EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO

Pisanie jest tą sprawnością językową, w której braki zdających w opanowaniu innych, np. poprawności gramatycznej, są szczególnie widoczne. Jednakże odpowiedni, przemyślany tok postępowania zdającego egzamin pomoże mu niewątpliwie w zaliczeniu i tej części egzaminu certyfikатовego. Zdający powinien więc przede wszystkim:

- uważnie przeczytać wszystkie zestawy proponowane w teście egzaminacyjnym i wybrać ten (ze względu na temat i formę), którego napisanie jest dla niego najłatwiejsze;
- pamiętać, że jeśli wybrany zestaw składa się z dwóch zadań, to należy wykonać obydwa;
- przemyśleć temat, sposoby argumentacji, słownictwo itd.;
- przestrzegać przy redakcji zadań określonej w poleceniu liczby słów;
- przed przystąpieniem do pisania sporządzić plan, na podstawie którego będzie pisać tekst;
- po napisaniu tekstu przeczytać go i poprawić zauważone błędy.

Zdający tę część egzaminu powinien pamiętać o racjonalnym gospodarowaniu czasem. Powinien tak planować wykonanie zadania, żeby ostatnie 15 minut zostawić sobie na autokorektę.

Przed przystąpieniem do egzaminu zdający powinien:

- sprawdzić formy wypowiedzi pisemnej, które mogą być testowane na poziomie C2 (zob. *Standardy*);
- dokonać oceny tego, co się umie, a co należy jeszcze wyćwiczyć;
- porozmawiać (jeśli to możliwe) z kimś, kto zdał już egzamin certyfikатовy;
- zapoznać się z opublikowanymi materiałami certyfikатовymi (testy przykładowe, zbiory zadań dla poziomu C2 itd.).

5.4. KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI PISEMNEJ

W celu zminimalizowania tzw. czynnika subiektywnego każda praca jest niezależnie oceniana przez dwóch egzaminatorów, z których każdy dysponuje 20 punktami – po 4 punkty za każde kryterium. Po sprawdzeniu pracy punkty są sumowane i na tej podstawie jest wystawiana ocena.

Prace oceniane są pod względem:

- wykonania zadania (treść, długość, forma, kompozycja) / 8 p.
- poprawności gramatycznej / 8 p.
- słownictwa / 8 p.
- stylu / 8 p.
- ortografii i interpunkcji / 8 p.

Razem: / 40 p.

5.5. PRZYKŁADOWE TEMATY PRAC PISEMNYCH

I. LIST PRYWATNY FORMALNY I NIEFORMALNY

1. W liście do koleżanki/kolegi proszę opisać wystawę, zorganizowaną przez kolejowe Biuro Rzeczy Znalezionych. (150 słów)
2. Jest Pan(i) na półrocznym, zagranicznym stażu zawodowym w firmie o światowej sławie. Proszę napisać do swojego przełożonego z macierzystej firmy list, w którym opisz Pan(i) przebieg stażu. (150 słów)

II. OPIS OSOBY, PRZEDMIOTU, MIEJSCA, KRAJOBRAZU

1. Proszę opisać osobę, której powierzchowność jest zaprzeczeniem jej charakteru. (150 słów)
2. „Gdyby ten przedmiot umiał mówić, opowiedziałby historię naszej rodziny...” – proszę opisać taki przedmiot. (150 słów)
3. „Ten krajobraz miał w sobie coś magicznego/dziwnego i do dziś został mi w pamięci” – opis krajobrazu. (150 słów)
4. „To miejsce było dla mnie w dzieciństwie prawdziwym azylem”. Proszę opisać takie miejsce. (150 słów)

III. OPIS SYTUACJI

1. Proszę opisać sytuację, którą uważa Pan(i) za najzabawniejszą w swoim życiu. (150 słów)
2. Proszę opisać zwyczaj, który uważa Pan(i) za ściśle związany z kulturą Pani/Pana kraju. (120 słów)

IV. CHARAKTERYSTYKA (W TYM: ŚRODOWISKA I ELEMENTÓW RZECZYWISTOŚCI)

1. Proszę napisać charakterystykę swojego środowiska zawodowego/studenckiego. (180 słów)
2. „O tym człowieku można powiedzieć, że ma charyzmę” – proszę napisać charakterystykę takiej osoby. (180 słów)

V. OPOWIADANIE

1. „Dziwnym zrządzeniem losu zamieniłam się / zamieniłem się w...”. Proszę napisać opowiadanie. (250 słów)
2. „To była najbardziej niezwykła podróż mojego życia” – proszę napisać opowiadanie. (250 słów)
3. Proszę napisać opowiadanie inspirowane zdjęciem. (250 słów)

Fot. Mariola Gromala.

VI. RELACJA

1. Proszę napisać do czasopisma „Kosmos i My” relację z podróży międzyplanetarnej, której był(a) Pan(i) uczestnikiem. (200 słów)
2. „Domowi ulubieńcy” – proszę napisać relację z wystawy zwierząt domowych. (200 słów)

VII. RECENZJA

1. Proszę napisać recenzję książki, którą z wielkim trudem doczytał(a) Pan(i) do końca, ponieważ była to obowiązkowa lektura szkolna. (180 słów)
2. Proszę napisać recenzję filmu, który może oglądać cała rodzina, niezależnie od wieku jej członków. (200 słów)

VIII. LIST URZĘDOWY

1. Proszę napisać list do administracji Pani/Pana osiedla/miasta ze skargą na sąsiada, który w swoim mieszkaniu urządził usługowy zakład stolarski. (100 słów)
2. Proszę napisać list do Urzędu Miasta, w którym odwołuje się Pan(i) od decyzji władz miejskich, zakazujących posiadania w mieszkaniu zwierząt domowych. (150 słów)

XI. LIST MOTYWACYJNY

1. Proszę napisać list motywacyjny do firmy, której ogłoszenie o zatrudnieniu znalazł(a) Pan(i) w gazecie. (120 słów)

Poszukujemy pracownika biura obsługi klienta w firmie szkoleniowej.

Wymagania:

- znajomość obsługi komputera
- znajomość jednego języka obcego
- łatwość w nawiązywaniu kontaktów

Atrakcyjne zarobki!

List motywacyjny i CV prosimy przysyłać na adres:

„XYZ”, ul. Polna 12/34, pok. 123;

00-002 Warszawa

Tel.: [022] 123 34 45

2. Proszę napisać list motywacyjny do firmy, której ogłoszenie o zatrudnieniu znalazł(a) Pan(i) w gazecie. (120 słów)

Nowy, ekskluzywny hotel poszukuje pracowników hotelowych (recepcja, pokojowe, administracja) i restauracyjnych (kelnerzy, kucharze).

Wymagania:

- znajomość obsługi komputera i urządzeń technicznych (administracja)
- znajomość języka angielskiego lub innego obcego (obsługa hotelowa i restauracyjna)

Atrakcyjne zarobki!

List motywacyjny i CV prosimy przesyłać na adres: Hotel „Feniks”, ul. Polna 12/34, 00-002 Warszawa
Tel.: [022] 123 34 45

X. REKLAMA

1. Proszę napisać do ogólnokrajowej gazety turystycznej reklamę swojego regionu. (100 słów)
2. Proszę napisać reklamę własnego wynalazku, który według Pani/Pana znacznie ułatwi porządki domowe. (100 słów)

XI. ROZPRAWKA

1. „Naszym życiem tak naprawdę rządzi przypadek” – proszę napisać rozprawkę. (300 słów)
2. „Dom urządzony nowocześnie czy w starym stylu?” – proszę napisać rozprawkę. (300 słów)

XII. ESEJ

1. „Człowiek jest swoim największym zagrożeniem” – proszę napisać esej. (300 słów)
2. „Symbol(e) XX wieku” – proszę napisać esej. (300 słów)

XIII. TEKST PRZEMÓWIENIA OKOLICZNOŚCIOWEGO

1. Proszę napisać tekst przemówienia okolicznościowego, które wygłosi Pan(i) na zjeździe absolwentów swojej szkoły. (120 słów)
2. Proszę napisać tekst przemówienia okolicznościowego, które wygłosi Pan(i) na przyjęciu z okazji 50 rocznicy ślubu swoich dziadków. (120 słów)

XIV. STRESZCZENIE

1. Proszę napisać streszczenie ostatnio przeczytanego artykułu/książki. (150 słów)
2. Proszę napisać streszczenie książki, która była Pana/Pani ulubioną lekturą w dzieciństwie. (150 słów)

XV. AUTOBIOGRAFIA

1. „Jest rok...” – proszę napisać autobiografię. (150 słów)
2. Został(a) Pan(i) laureatem (laureatką) Pokojowej Nagrody Nobla. Proszę napisać swoją autobiografię. (150 słów)

6.1. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH¹

6.1.1. OGÓLNY OPIS UMIEJĘTNOŚCI

Zdający na poziomie C2 powinni posługiwać się językiem polskim w sposób płynny i spontaniczny, pozwalający na całkowicie swobodną komunikację z rodzinnymi użytkownikami języka we wszystkich sytuacjach komunikacyjnych, w szerokim zakresie tematów ogólnych, zawodowych i akademickich. Powinni umieć wyrażać funkcje językowe, przewidziane inwentarzem funkcjonalno-pojęciowym, w odniesieniu do tematów określonych inwentarzem tematycznym, stosując odpowiednie struktury gramatyczne.

Zdający powinni umieć swobodnie i właściwie rozpocząć, prowadzić, zakończyć oraz podsumować rozmowę (także oficjalną), dotyczącą złożonych tematów ogólnych abstrakcyjnych. Powinni umieć prowadzić całkowicie swobodną rozmowę z jedną osobą, a także brać pełny udział w rozmowie wielu rodzimych użytkowników języka (również w sytuacji oficjalnej). Powinni umieć bez najmniejszego problemu i w każdej sytuacji włączyć się do dyskusji i zabierać głos, zajmując odpowiednie stanowisko, przedstawiając przekonujące argumenty, rozwijając różne wątki i tezy.

Powinni umieć prowadzić wszystkie rodzaje rozmów telefonicznych.

Zdający powinni wypowiadać się obszernie i precyzyjnie na wszystkie, nawet nieznanym im tematy, dotyczące różnych dziedzin życia. Powinni tworzyć klarowne, dobrze skonstruowane, płynne wypowiedzi o przejrzystej strukturze, przedstawiając uporządkowaną argumentację, rozwijając poszczególne wątki tematyczne i podsumowując je. Powinni umieć szczegółowo i precyzyjnie relacjonować zdarzenia i tworzyć opisy, a także umieć ciekawie streścić i skomentować obejrzany film, przeczytaną książkę lub skomplikowany tekst prasowy. Powinni umieć przytoczyć czyjąś wypowiedź, skomentować ją i zastosować się do niej.

¹ Zob. Standardy wymagań egzaminacyjnych www.bas.gov.pl/edu/glosnik/egzaminacja.

6. MÓWIENIE

6.1. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH¹

6.1.1. OGÓLNY OPIS UMIEJĘTNOŚCI

Zdający na poziomie C2 powinni posługiwać się językiem polskim w sposób płynny i spontaniczny, pozwalający na całkowicie swobodną komunikację z rodzimymi użytkownikami języka we wszystkich sytuacjach komunikacyjnych, w szerokim zakresie tematów ogólnych, zawodowych i akademickich. Powinni umieć wyrażać funkcje językowe, przewidziane inwentarzem funkcjonalno-pojęciowym, w odniesieniu do tematów określonych inwentarzem tematycznym, stosując odpowiednie struktury gramatyczne.

Zdający powinni umieć swobodnie i właściwie rozpocząć, prowadzić, zakończyć oraz podsumować rozmowę (także oficjalną), dotyczącą złożonych tematów ogólnych abstrakcyjnych. Powinni umieć prowadzić całkowicie swobodną rozmowę z jedną osobą, a także brać pełny udział w rozmowie wielu rodzimych użytkowników języka (również w sytuacji oficjalnej). Powinni umieć bez najmniejszego problemu i w każdej sytuacji włączyć się do dyskusji i zabrać głos, zajmując odpowiednie stanowisko, przedstawiając przekonujące argumenty, rozwijając różne wątki i tezy.

Powinni umieć prowadzić wszystkie rodzaje rozmów telefonicznych.

Zdający powinni wypowiadać się obszernie i precyzyjnie na wszystkie, nawet nieznanym im tematy, dotyczące różnych dziedzin życia. Powinni tworzyć klarowne, dobrze skonstruowane, płynne wypowiedzi o przejrzystej strukturze, przedstawiając uporządkowaną argumentację, rozwijając poszczególne wątki tematyczne i podsumowując je. Powinni umieć szczegółowo i precyzyjnie relacjonować zdarzenia i tworzyć opisy, a także umieć ciekawie streścić i skomentować obejrzany film, przeczytaną książkę lub skomplikowany tekst prasowy. Powinni umieć przytoczyć czyjaś wypowiedź, skomentować ją i ustosunkować się do niej.

¹ Zob. Standardy wymagań egzaminacyjnych: www.buwiwm.edu.pl/certyfikacja.

Zdający powinni umieć wygłosić z właściwą intonacją referat i przemówienie okolicznościowe skierowane do grupy słuchających oraz odpowiedzieć na pytania, także tzw. „trudne” i „zaczepne”, dotyczące swojej wypowiedzi.

Zdający powinni umieć biegle stosować strategie korygujące i ułatwiające wypowiedź. Jeśli zachodzi taka potrzeba, powinni umieć wycofać się ze swojej wypowiedzi, przeformułować jej trudne partie w sposób niezauważalny dla rozmówcy.

W swoich wypowiedziach zdający powinni posługiwać się bogatym strukturalnie i leksykalnie językiem, stosując niuanse znaczeniowe, wyrażenia potoczne i idiomatyczne, emocjonalne, aluzyjne, ironiczne i żartobliwe. Powinni znać i umieć stosować konwencje socjokulturowe rządzące komunikacją ustną w języku polskim, a także używać odmian języka odpowiednio do sytuacji.

Braki zdających w zakresie słownictwa i poprawności gramatycznej mogą pojawiać się jedynie sporadycznie i marginalnie. Wymowa i intonacja zdających może zdradzać ich język rodzimy jedynie jako informacja o ich pochodzeniu, nie może jednak osłabiać płynności i swobody komunikacji.

6.1.2. RODZAJE WYPOWIEDZI

Zdający na poziomie C2 powinni umieć tworzyć następujące rodzaje wypowiedzi ustnej:

- Wypowiedzi monologowe:
 - ▶ wypowiedź na zadany temat (np. interpretacja sentencji, cytatu, fragmentu tekstu, tekstu naukowego; prezentacja własnych zainteresowań, historia własnej rodziny);
 - ▶ opinia na kontrowersyjny temat (także krytyczna, ironiczna, żartobliwa i emocjonalna);
 - ▶ streszczenie i krytyczny (także emocjonalny) komentarz do filmu, książki, artykułu prasowego, tekstu literackiego;
 - ▶ relacja (także emocjonalna i żartobliwa) z wydarzenia;
 - ▶ szczegółowy opis;
 - ▶ referat (wygłoszony po przygotowaniu);
 - ▶ przemówienie okolicznościowe (wygłoszone po przygotowaniu).
- Wypowiedzi dialogowe:
 - ▶ rozmowa telefoniczna (wszystkie rodzaje);
 - ▶ dialog intencjonalny (np. pocieszanie kogoś, reklamacja, protest, skarga itp. – zob. Katalog A);
 - ▶ dialog tematyczny (np. wywiad, wymiana wrażeń z wakacji, rozmowa na temat rodzinnego miasta itp. – zob. Katalog B);
 - ▶ odpowiedzi na pytania dotyczące wygłoszonego referatu.
- Polilogi:
 - ▶ dyskusja;
 - ▶ debata.

6.1.3. ROLA KOMUNIKACYJNE

Zdający na poziomie C2 powinni umieć wchodzić w takie role komunikacyjne, jak:

- nieznamy, znajomy, kolega, przyjaciel;
- członek rodziny;
- turysta;
- uczący, uczący się;
- pracownik, pracodawca / podwładny, przełożony;
- klient, kupujący / sprzedawca, sprzedający;
- lekarz, pacjent;
- petent;
- konsument;
- wynajmujący (samochód, lokal, mieszkanie);
- uprawiający sport;
- widz, czytelnik, słuchacz, kibic sportowy;
- kierowca, właściciel pojazdu;
- uczestnik wypadku drogowego lub kolizji;
- świadek, poszkodowany, ofiara przestępstwa;
- telefonujący.

6.2. BUDOWA CZĘŚCI E EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO – MÓWIENIE

6.2.1. BUDOWA ZESTAWÓW EGZAMINACYJNYCH

W skład części ustnej egzaminu certyfikатовego wchodzi zestaw zadań zawierający:

Zadanie A – wypowiedź na podstawie materiału stymulującego;

Zadanie B – streszczenie tekstu i wyrażenie opinii na jego temat.

Każde z tych zadań wymaga innego przygotowania i uruchomienia różnych strategii². Szczegółowy opis danej formy wypowiedzi oraz sposoby i techniki pracy zostały przedstawione poniżej.

6.2.2. OPIS FORM WYPOWIEDZI USTNEJ

WYPOWIEDŹ NA PODSTAWIE MATERIAŁU STYMULUJĄCEGO (ZADANIE A)

W tej części egzaminu zdający konstruuje swoją wypowiedź na podstawie „materiału stymulującego”. Nie jest to nic innego, jak powiązany ze sobą tematycznie zestaw ilustracji, bardzo krótkich fragmentów tekstu, nagłówków, tytułów, diagramów, tabel czy wykresów.

² Zob. definicje strategii w punkcie 6.4. opracowania, s. 134.

Wszystkie elementy materiału stymulującego są logicznie podporządkowane głównemu problemowi i tak przedstawione, aby u k i e r u n k o w a ć wypowiedź na dany temat, dostarczając tym samym zdającemu „pomysłów” na jego rozwinięcie i prezentację. Dodatkowo, w poleceniu do zadania zdający znajdzie informację (w podpunktach), na jakiej problematyce powinien się skupić.

Należy pamiętać, aby wypowiedź ustna n a w i ą z y w a ła d o większości elementów materiału stymulującego poprzez:

- opis (lecz bez zbędnych szczegółów) pewnych ilustracji;
- wnioskowanie na podstawie przedstawionych tabel, diagramów czy schematów;
- interpretację zamieszczonych nagłówków, haseł czy krótkich fragmentów tekstu.

Niezbędnym elementem w wypowiedzi ustnej w tej części egzaminu jest wyrażenie własnej opinii na poruszony temat.

STRESZCZENIE TEKSTU I WYRAŻENIE OPINII NA TEMAT PROBLEMATYKI W NIM ZAWARTEJ (ZADANIE B)

Streszczenie

W drugiej części egzaminu zdający najpierw dokonuje streszczenia przeczytanego tekstu. Po prezentacji artykułu wyraża swoje zdanie na poruszony w nim temat. Z reguły treść tekstu jest problemowa/kontrowersyjna i przedstawia czyjś/jakiś punkt widzenia na dany/postawiony problem, skłaniając tym samym do zabrania głosu, wyrażenia własnej opinii oraz uzasadnienia jej odpowiednio dobranymi argumentami.

Zadanie B wymaga od zdającego nie tylko odtworzenia i prezentacji zdarzeń i myśli (przedstawienia treści wcześniej przeczytanych), ale także dłuższej, wieloaspektowej wypowiedzi na dany temat, popartej bogatą argumentacją. Argumentując, staje się on twórcą „nowego tekstu”.

Streszczenie to krótkie przedstawienie treści artykułu, książki lub filmu³. Polega ono na znacznym skróceniu tekstu oryginalnego i przekazaniu jednocześnie najważniejszych informacji. Podstawową cechą streszczenia jest obiektywizm, co oznacza, że nie powinno się komentować, oceniać faktów, wydarzeń czy jakości tekstu.

Przygotowanie streszczenia tekstu zazwyczaj odbywa się w kilku etapach, a są nimi:

- dokładna lektura tekstu;
- podział tekstu na logiczne części;
- podkreślenie najważniejszych zdań, słów-kluczy;

³ Definicja zaczerpnięta z: *Polszczyzna na co dzień*, red. Mirosław Bańko, Warszawa 2006, s. 774.

- nadanie tytułów poszczególnym, wyróżnionym wcześniej częściom i tym samym stworzenie planu tekstu, który będzie pomocny przy wypowiedzi⁴.

Wyrażenie opinii / Argumentacja

Argumentacja to wypowiedź mająca na celu przekonanie słuchaczy, aby przyjęli jakąś tezę. Aby tak się stało, należy użyć odpowiednich argumentów. Argument to wypowiedź, która uzasadnia tezę, wykazuje, że jest ona prawdziwa i słuszna oraz w pełni uzasadniona. Argumenty dzielimy na argumenty przemawiające za daną tezą („argumenty za”) lub przeciw niej („argumenty przeciw”).

Argumentować możemy na dwa sposoby: albo przedstawić tylko argumenty broniące naszej tezy, albo też wziąć pod uwagę antytezę (pogląd przeciwny), odrzucić ją i wówczas przedstawić swój własny pogląd. Ważny jest również odpowiedni wybór sposobów argumentacji. Argumenty możemy podzielić na:

- argumenty logiczne – odwołujące się do rozumu; opierające się na zasadach logicznego wnioskowania (najczęściej na dedukcji lub indukcji⁵);
- argumenty rzeczowe – odwołujące się do obiektywnych faktów, danych liczbowych itp.;
- argumenty emocjonalne – odwołujące się do uczuć słuchaczy.

W każdym wypadku argumenty powinny być:

- dostosowane do tematu wypowiedzi;
- przedstawione w sposób uporządkowany (od argumentów najsilniejszych do najsłabszych);
- poparte przykładami.

⁴ Na podst. *ibidem*, s. 774–775.

⁵ **Wnioskowanie dedukcyjne** polega na wyprowadzaniu szczegółowych wniosków z jakiegoś twierdzenia ogólnego; **wnioskowanie indukcyjne** polega na dochodzeniu do pewnych prawd ogólnych na podstawie wielu informacji szczegółowych.

6.3. PRZYKŁADOWE ZADANIA

ZADANIE A: WYPOWIEDŹ NA PODSTAWIE MATERIAŁU STYMULUJĄCEGO

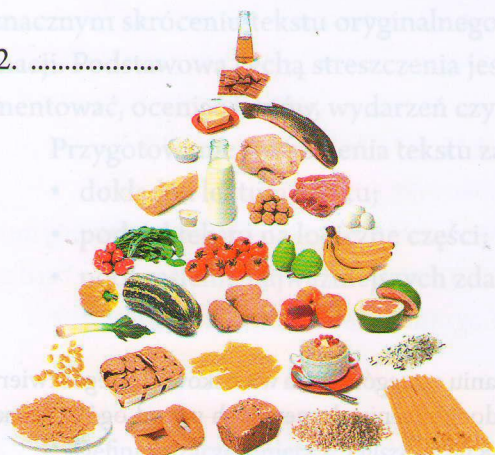
I. Każda z poniższych ilustracji wpisuje się w określoną problematykę. Do zamieszczonych zdjęć (1–9) proszę dopasować właściwy nagłówek (A–I), a następnie dokonać ich opisu w odniesieniu do głównego problemu.

- A. Rozwój urządzeń technicznych
- B. Uzależnienia
- C. Zdrowy tryb życia
- D. Problemy ekologiczne
- E. Sytuacja osób niepełnosprawnych
- F. Przemiany w społeczeństwie
- G. Różne oblicza komputeryzacji
- H. Zagrożenia w sporcie
- I. Odkrycia i wynalazki naukowe

1.

2.

3.

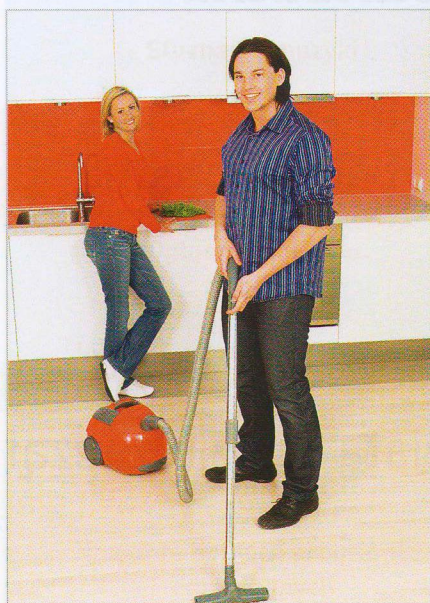
4.

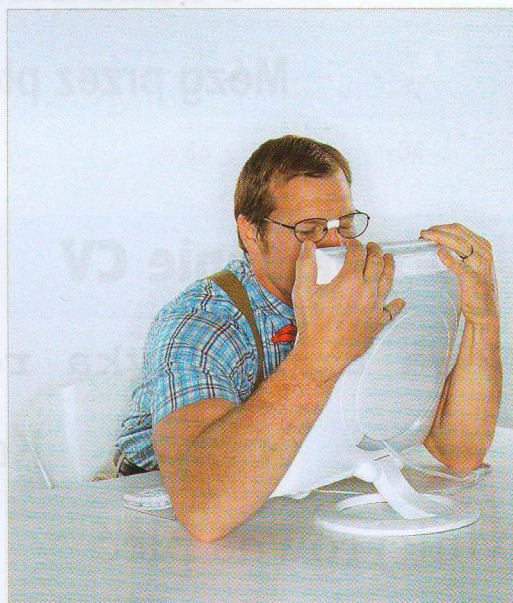
5.

6.

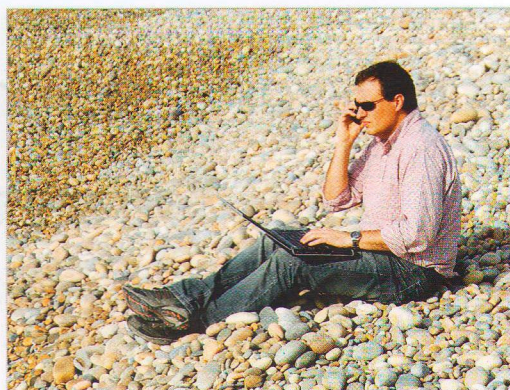
7.

8.

9.

II. Jaka treść kryje się za poniższymi nagłówkami prasowymi? Proszę spróbować przewidzieć, jaka jest zawartość artykułu, któremu dany nagłówek mógłby towarzyszyć.

Eksperyment podzielił świat

Mrowiska się duszą

Warszawa nie da się lubić

Bądź e-kulturalny!

Podatkami w Łakomczucha

Mózg przez płotki

Globalna uczelnia

Pokolenie CV

Nowa arytmetyka rodzinna

Koniec świata już się zaczął

Mniej równa płęć

Handel bezdotykowy

Rachunek za ciepło

Kolarze czy koksiarze?

Rzeczpospolita pątników

Mistrzowie w pampersach

III. Proszę zinterpretować i skomentować podane poniżej dane statystyczne.

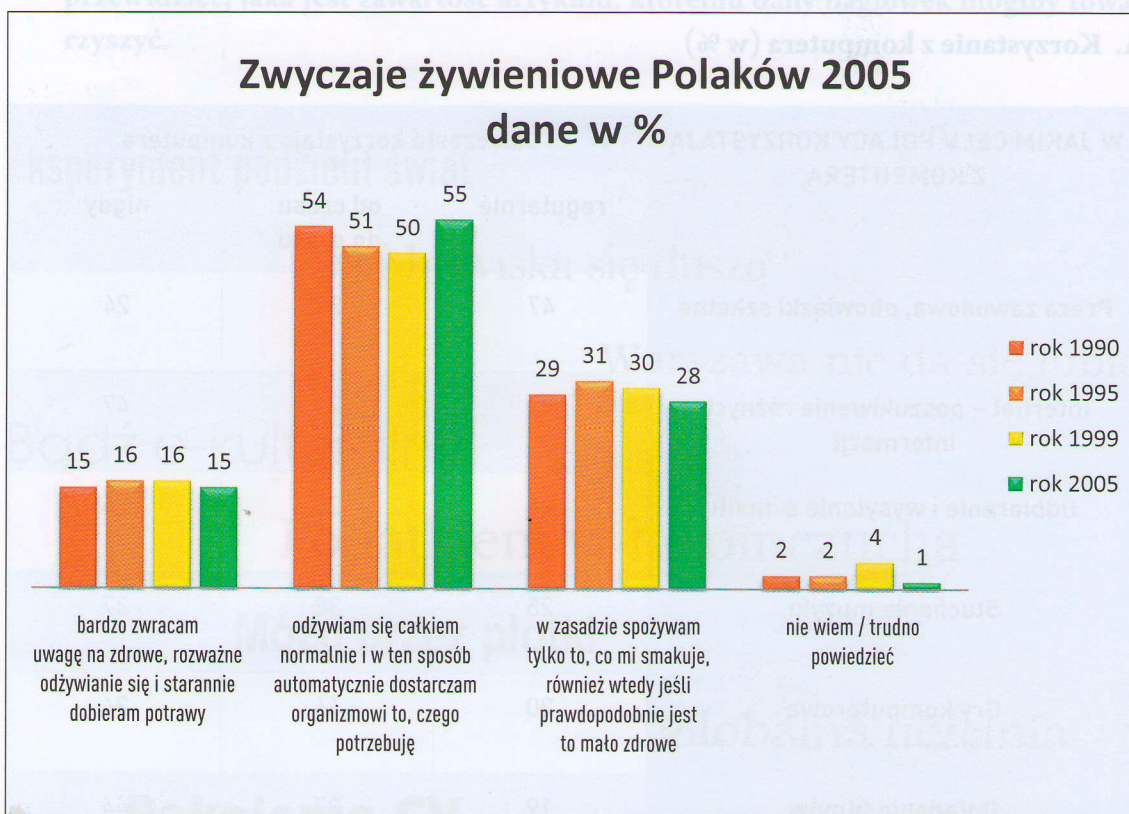
A. Korzystanie z komputera (w %)

W JAKIM CELU POLACY KORZYSTAJĄ Z KOMPUTERA	Jak często korzystają z komputera		
	regularnie	od czasu do czasu	nigdy
Praca zawodowa, obowiązki szkolne	47	29	24
Internet – poszukiwanie różnych informacji	27	25	47
Odbieranie i wysyłanie e-maili	26	20	54
Słuchanie muzyki	25	38	37
Gry komputerowe	20	46	34
Oglądanie filmów	19	37	44
Internet – rozmowy na chacie	12	21	67
Internet – poszukiwanie informacji o kulturze	10	26	64
Nauka za pomocą programów edukacyjnych	9	33	58

Źródło: CBOS

B. Zwyczaje żywieniowe Polaków

Źródło: GfK Polonia

C. Uczestnictwo Polaków w kulturze

RODZAJ ODWIEDZANYCH INSTYTUCJI	Respondenci, którzy korzystali z danej instytucji w ciągu ostatniego roku w %	Średnia liczba odwiedzin danej instytucji w ciągu ostatniego roku
Instytucje kultury wyższej		
Jakakolwiek	18	
Muzeum	12	3,9
Teatr	9	7,0
Wystawy plastyczne, malarskie	6	4,8
Opera/operetka	3	2,7
Filharmonia	3	3,5
Instytucje rozrywkowo-rekreacyjne		
Jakakolwiek	72	
Kawiarnia, restauracja, pub	51	30,3
Festyny	44	3,7
Kino	33	9,2
Dyskoteka / zabawa	27	22,3
Impreza sportowa / mecz	24	14,5
Miejsce rekreacji, uprawiania sportu	20	28,8
Koncert (muzyki innej niż poważna)	16	5,0
Wesołe miasteczko	15	3,1
Centrum rozrywki	11	16,6
Kawiarenka internetowa	8	32,4
Cyrk	5	1,6

Źródło: PENTOR

ZADANIE B: STRESZCZENIE TEKSTU I WYRAŻENIE OPINII NA TEMAT PROBLEMATYKI W NIM ZAWARTEJ

I. Proszę przeczytać tekst i wykonać ćwiczenia zamieszczone poniżej.

Uroda nieszczęścia

Najpierw parę oczywistości – jak wiadomo, odbiorcę mediów przyciągnie przede wszystkim opis wydarzenia niezwykłego, zwłaszcza tragicznego. Rzeczy niezwykle i radosne zarazem, po pierwsze, zdarzają się rzadziej, a po drugie, nie pobudzają wydzielania się adrenalin – no bo co z tego, że śmieciarz z Kioto wygrał milion dolarów albo że w Meksyku urodziły się ośmioraczki?

Pierwszym dostawcą ekscytującego towaru jest telewizja – świadoma oczekiwań widowni spieszy je zaspokoić. I gdzieś tu, w owej gorliwości, przekracza istotną granicę między relacjonowaniem a ekscytowaniem odbiorców. Prawdę mówiąc, słowo „relacjonowanie” jest umowne – w serwisach informacyjnych nie mamy przecież przeglądu wszystkiego, co wydarzyło się na świecie. Po pierwsze, mamy to, co jest sfotografowane; wiadomość o krwawym wydarzeniu bez obrazka nie ma szans. Po drugie, istnieją pewne telewizyjne normy ofiar kwalifikujące wypadek jako godny uwagi – zależne na oko od rasy. Europejczyków wystarczy pięciu, by przyciągnąć kamery, Azjatów – setki, Afrykanów – tysiące. Jednak to krzywdzący pozór. W istocie chodzi o dystans przestrzenno-kulturowy, co odpowiada naszym psychicznym predyspozycjom – boli to, co wydarza się blisko, im rzecz odleglejsza, tym mniej nas dotyka.

Telewizja wie to dobrze, więcej – potrafi przeliczyć na rozmiary nieszczęścia. I przy tych kwalifikujących na ekran rozmiarach ma tendencję do dowartościowywania swych informacji przez pomnażanie liczby ofiar katastrof i wypadków. „Zginęło dwanaście osób, nieoficjalnie mówi się o pięćdziesięciu”; „Jest siedmiu zabitych, zapewne będzie więcej, bo są ciężko ranni” – to stale powracające formuły. Nie dowiadujemy się, ilu ostatecznie ludzi zginęło w karambolu, na zatopionym promie, w wykolejonym pociągu, od wybuchu bomby, bo kiedy ofiary zostaną policzone, to dla telewizji będą odległą zaszłością.

Gorzej jest, gdy telewizja ma szansę pobudzić pewne emocje widowni. Zdarzało się parę lat temu, że ekipa docierała na dymiące pogorzelisko lub na miejsce akcji wylawiania zwłok z rzeki i wtedy serwis informacyjny zaczynał się od czarnych worków leżących na piasku lub od zagładania w twarz ofierze pożaru. Ten sposób żerowania na uczuciach nie rozwinął się w telewizji (przejęły go tabloidy), co nie znaczy, że nic w jej przekazach nie niepokoi.

Jeśli nieszczęście jest wielkie, wstrząsające, narastające w czasie – pokusa, by napięcie zwiększać, zdaje się wzmacniać. Obserwowaliśmy to w czasie relacji z ostatniej powodzi. Utało się wtedy, by pokazywać raczej rozmiary dramatu, jego katastrofalny wymiar niż na przykład samoorganizowanie się do pomocy. Dziennikarzy na ogół nie było przy wlewaniu się wody na ulice, do domów, do obór – przyjeżdżali potem, do ludzi, którzy zaczęli się krzątać przy wywalaniu z mieszkań mułu, wynoszeniu mebli, pierwszych naprawach. Prosił ich o opowiadanie, jak było. A czasem, by wzmocnić wrażenie, dodawali: – *I co, dorobek życia stracony?*

Na podst.: „Gazeta Wyborcza”, 22 października 2004

TELEWIZJA	NIESZCZĘŚCIE

-
-
-
-
-

-
-
-

C. [Telewizja] ma tendencję do dowartościowywania swych informacji przez pomnażanie liczby ofiar katastrof i wypadków.

4. Po kolejnej lekturze tekstu proszę zaproponować jego nowy tytuł.

5. Czy zgadza się Pan/i z opinią, że telewizja „przekracza istotną granicę między relacjonowaniem a ekscytowaniem odbiorców”? Proszę przygotować plan rozbudowanej wypowiedzi, zawierającej wstęp, rozwinięcie i zakończenie.

NOTATKI

II. Proszę przeczytać tekst i wykonać ćwiczenia zamieszczone poniżej.

Niemal 30 lat temu w Holandii zalegalizowano narkotyki miękkie. Skutki tej polityki podsumowuje holenderski psycholog FRANS KOOPMANS.

Na początku lat 70. na rynek holenderski trafiła heroina. To całkowicie zmieniło sytuację w naszym kraju. Wiele osób, które dotychczas zażywały haszysz lub marihuanę, zaczęło eksperymentować z nowym, o wiele groźniejszym narkotykiem. To zaniepokoiło nasz rząd, który powołał specjalną komisję do zbadania tego problemu. W 1976 roku komisja zasugerowała rządowi, by dokonać rozróżnienia między narkotykami o akceptowalnym stopniu ryzyka, takimi jak marihuana czy haszysz, a narkotykami o nieakceptowalnym ryzyku, jak heroina czy kokaina. Tak powstał prawny podział na tzw. narkotyki twarde i miękkie. Oficjalnie narkotyki miękkie są nadal zabronione przez prawo, ale państwo toleruje ich sprzedaż w niewielkich ilościach. Decyzję taką podjęto, ponieważ spodziewano się, że łatwa dostępność narkotyków miękkich spowoduje, iż ludzie przestaną sięgać po narkotyki twarde. Po niemal 30 latach faktycznej legalizacji narkotyków miękkich w Holandii można pokusić się o ocenę skutków tego eksperymentu.

Po pierwsze, wzrosło poparcie dla zażywania narkotyków w społeczeństwie, zwłaszcza wśród młodzieży. Dla wielu stało się to wręcz normą, skoro narkotyk można legalnie, bez problemu, kupić na ulicy.

Po drugie, wcale nie zahamowano wzrostu spożycia narkotyków twardych, wręcz przeciwnie – wzrosła liczba użytkowników narkotyków twardych, jak i miękkich. Największym problemem stała się kokaina oraz używki syntetyczne, np. ecstasy czy amfetamina.

Po trzecie, nie udało się odseparować rynków narkotykowych. Jedną z podstaw holenderskiej polityki było założenie, że ci, którzy zażywają narkotyki miękkie, nie mogą stykać się z uzależnionymi od narkotyków twardych. To było przyczyną tolerowania coffee-shopów. Tymczasem na dyskotekach, imprezach techno czy raveparty nie może być mowy o oddzieleniu rynków. Konsumenci narkotyków miękkich stykają się tam bezpośrednio z użytkownikami narkotyków twardych. Granica między nimi staje się coraz cieńsza. Praktyka naszego ośrodka wskazuje, że 90 proc. osób uzależnionych od narkotyków twardych wcześniej zażywało miękkie.

Po czwarte, rozpoczął się proces stałego podwyższania jakości holenderskiej marihuany. Wyhodowaliśmy tu swoją własną wersję marihuany, tzw. netherweed, która ma niezwykle wysoki udział aktywnych składników wpływających na świadomość. Oficjalnie jest to narkotyk miękki, ale jego moc, a zwłaszcza szkody, jakie powoduje w organizmie, jest porównywalna z narkotykami twardymi.

Po piąte, przestano koncentrować się na działaniach mających na celu wyleczenie z narkomanii, czyli na pomocy ludziom uzależnionym, a skupiono się na zmniejszaniu szkód zażywania narkotyków. Wiele osób straciło w ten sposób szansę wyrwania się z nałogu, ponieważ kiedy zaakceptowaliśmy narkotyki, to tak jakbyśmy zaakceptowali uzależnienie od nich.

Po szóste, dziś okazuje się, że marihuana nie jest wcale narkotykiem o tak niskim ryzyku, jak dotychczas sądzono. Jej zażywanie zaburza działanie pamięci krótkookresowej. To powoduje, że uczniom w szkole jest o wiele trudniej nadążyć za materiałem. Mają kłopoty z koncen-

tracją i uczeniem się. Badania wskazują jednoznacznie, że młodzi ludzie, którzy palą marihuanę, częściej uciekają ze szkoły i częściej mają kłopoty z funkcjonowaniem w społeczeństwie. Używanie marihuany może powodować również zaburzenia psychiczne. Utrudnia prowadzenie samochodu czy pracę przy maszynach w fabryce.

W końcu ma to wpływ na rodzinę. Dziecko, które powinno być otwarte, z którym można szczerze porozmawiać, zaczyna zmieniać swoją osobowość prawie zawsze w sposób negatywny, kiedy używa narkotyków miękkich. Często spotykam się z matkami i ojcami zaniepokojonymi i przestraszonymi, gdy widzą, co się dzieje z ich dzieckiem. Ono już nie odpowiada, nie reaguje, idzie natychmiast do swojego pokoju, izoluje się, pogarsza się w nauce. Są to rezultaty palenia marihuany.

Gdybym więc miał podsumować jednym słowem skutki holenderskiego eksperymentu z tolerowaniem narkotyków miękkich, to powiedziałbym: klęska.

Na podst.: „Ozon”, 14 września 2005

1. Proszę przeczytać tekst, a następnie nadać mu tytuł.

.....

.....

.....

2. Proszę jeszcze raz uważnie przeczytać tekst i wypisać z niego słowa-klucze.

.....

.....

.....

3. Frans Koopmans, podsumowując skutki eksperymentu z tolerowaniem narkotyków miękkich, twierdzi, że była to klęska. Proszę własnymi słowami przytoczyć jego argumenty potwierdzające tę tezę.

Po pierwsze

.....

.....

.....

Po drugie

.....

.....

.....

Po trzecie

Po czwarte

Po piąte

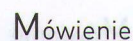
Po szóste

Po siódme

4. Co Pan/i sądzi o podziale na narkotyki twarde i miękkie? Czy problem ten pojawia się w Pana/Pani kraju?

NOTATKI

III. Proszę przeczytać tekst i wykonać ćwiczenia zamieszczone poniżej.

Morze Bałtyckie zamienia się w żywioł nie do opanowania i stopniowo pochłania północne Niemcy, Danię i Holandię. W miejscu starych dobrych Żuław widnieje wielka smutna zatoka. Pod wodą znajdują się Senegal, Paragwaj, Bangladesz oraz dorzecze Amazonki. Części Rosji nie ma już na mapach, a Wielka Brytania przekształca się w archipelag niewielkich wysp. Jednocześnie południowa Europa staje się pustynią... Taką to ponurą wizję świata w 2100 roku snują zwolennicy tezy głoszącej, iż za zmiany klimatyczne odpowiada człowiek. A konkretnie – rozkręcona przez niego przemysłowa machina wysyłająca w powietrze hektolitry trujących wyziewów na skalę niespotykaną dotąd w historii. Przyświeca im zbożny cel, misja słynnego protokołu z Kioto podpisanego przez 141 krajów – chcą zahamować zmiany klimatu, doprowadzając do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, w tym głównie dwutlenku węgla. Są oni przekonani, że jeśli nie narzucimy sobie tych ograniczeń, spowodujemy zniszczenie naszego świata. Wyrazem tego lęku są gigantyczne sumy, jakie bogate kraje przeznaczają na ochronę środowiska przed skutkami destrukcyjnej działalności człowieka. Świat ogarnęła ekologiczna gorączka, eliminująca z publicznego dyskursu proste pytania o jej sens.

Bo czy przypadkiem nie przeceniamy swojej roli w przyrodzie? Istnieją w niej przecież siły znacznie potężniejsze od kominów naszych fabryk. Co w takim razie spowodowało okresowe ocieplenie w VIII wieku na Grenlandii? Nie mogły go wywołać samochody, samoloty czy elektrownie. Kiedy jednak część naukowców zaczęła formułować te wątpliwości, okazało się, że nikt ich nie chce słuchać.

Łamy „Science” i „Nature”, najbardziej prestiżowych czasopism naukowych na świecie, są dla nich zamknięte – poinformował niedawno brytyjski dziennik „Daily Telegraph”, wywołując burzę w środowisku naukowców. Gazeta dowodzi, że rady naukowe obu pism, kwalifikujące nadsyłane artykuły do druku, przyjęły jasną strategię – publikują tylko to, co przemawia za destrukcyjnym wpływem człowieka na klimat.

Przypomina to jako żywo spór między inkwizytorami i Galileuszem oskarżonym o popieranie teorii kopernikańskiej. Po jednej stronie mamy ekologów, instytuty ochrony środowiska i zwolenników protokołu z Kioto, a po drugiej – tych, którym badania naukowe mówią coś zupełnie innego. Stawką w tej grze jest nie byle co, bo klimat naszej planety. I nie tęga wątpliwości, że dzieje się z nim coś niedobrego.

Według raportu ONZ-owskiego Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu w ciągu ostatnich 150 lat na świecie zrobiło się cieplej o 0,8°C. Tylko z pozoru to niewiele. Wzrost temperatury o ułamek stopnia Celsjusza sprawia, że lodowce gwałtownie topnieją, a rośliny zmieniają cykl wegetacji. Rośnie energia w atmosferze i mnożą się anomalie pogodowe. U nas szaleją huragany i powodzie, a bliżej równika – susze, cyklony i tornada. Istny chaos.

Za ten stan rzeczy – według zwolenników tezy o winie człowieka – mają odpowiadać głównie gazy cieplarniane, zwłaszcza dwutlenek węgla i metan, których stężenie w atmosf-

2. W artykule ścierają się dwie tezy dotyczące źródeł ocieplenia klimatycznego. Proszę przeczytać tekst i własnymi słowami sformułować obydwie tezy, popierając je odpowiednimi argumentami.

TEZA 1	
Argumenty	

TEZA 2	
Argumenty	

3. Który z podanych poniżej tytułów najlepiej oddaje treść artykułu? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

RACHUNEK ZA CIEPŁO

KLIMATYCZNY SPISEK

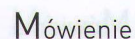
EFEKT CIEPLARNIANY

CIEPŁO? ZIMNO!

LUDZIE GORSI NIŻ NAUTURA

Proszę przygotować plan rozbudowanej wypowiedzi, zawierającej wstęp, rozwinięcie i zakończenie.

[illegible]

6.4. WSKAZÓWKI DLA PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO CZĘŚCI E EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO

Do egzaminu ustnego każdy jest w stanie się przygotować. Należy tylko posłużyć się pewnymi strategiami. Strategia⁶ to wybór określonego sposobu postępowania w celu odniesienia maksymalnej skuteczności. Innymi słowy, to zdolność planowania, wykonania zadania, jego oceny i korekty. Co więc robić, jak postępować, aby jak najlepiej przygotować się do egzaminu? Oto kilka wskazówek.

Przed egzaminem ustnym zdający powinien:

- zapoznać się z formą i zasadami przeprowadzania egzaminu ustnego;
- sprawdzić zakres obowiązującego materiału przy testowaniu wypowiedzi ustnej;
- dokonać bilansu tego, co się już umie, a co należy jeszcze wyćwiczyć;
- porozmawiać (jeśli to możliwe) z kimś, kto zdawał już egzamin certyfikacyjny;
- zapoznać się z przykładowymi zadaniami egzaminacyjnymi;
- wykorzystać każdą okazję do mówienia w języku polskim;
- zgromadzić materiały potrzebne do powtórki i uzupełnienia wiadomości.

Przystępując do egzaminu ustnego zdający powinien:

- zgłosić się na egzamin punktualnie, zgodnie z ogłoszonym harmonogramem;
- wylosować zestaw zadań (jeden z trzech leżących na stole);
- przygotować się do egzaminu, wykorzystując maksymalnie czas na to przeznaczony (ok. 10 minut).

W trakcie egzaminu na poziomie C2, prócz użycia pięknej polszczyzny, wyszukanych i bogatych struktur leksykalno-gramatycznych, od zdającego oczekuje się spójnej i uporządkowanej wypowiedzi. Warto więc, przygotowując się do egzaminu ustnego, pomyśleć o logicznej konstrukcji wypowiedzi, tzn. zaplanować to, co zostanie powiedziane we wstępie, rozwinięciu i zakończeniu.

Przydatne wyrazy i wyrażenia sygnalizujące:

- ✓ **początek:** na początku, najpierw, na wstępie, zacznijmy od;
- ✓ **następstwo:** potem, następnie, później, z kolei, przejdźmy do..., idąc dalej, przechodząc do...;
- ✓ **równoczesność:** tymczasem, w tym samym czasie, wtedy, równocześnie;
- ✓ **uprzedniość:** przedtem, wcześniej, poprzednio, uprzednio, dotychczas;
- ✓ **koniec:** na koniec, w końcu, wreszcie, nareszcie, ostatecznie, na zakończenie, podsumujmy, podsumowując, tyle o...

⁶ Wg Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego 2003, s. 61.

B. Ważne jest również, aby w sposób konsekwentny trzymać się jakiejs zasady, która organizuje wypowiedź ustną, jak np.

- chronologia,
- przeciwstawienie lub podobieństwo,
- argumentowanie i wynikanie,
- hierarchizowanie faktów.

Aby podobać temu zadaniu, należy łączyć zdania za pomocą właściwych wyrażeń spajających.

Przydatne wyrazy i wyrażenia

- ✓ **Przeciwstawność:** jednak, jednakże, wszakże, przeciwnie, inaczej, odwrotnie, z jednej strony... z drugiej strony, za to, natomiast, chociaż,...
- ✓ **Podobieństwo:** również, też, także, zarazem, podobnie, tak samo, nie tylko... lecz także, zarówno, jak i...
- ✓ **Hierarchizacja informacji:**
Najważniejsze informacje: przede wszystkim, w pierwszej kolejności, głównie, zwłaszcza, co istotne, tym bardziej, trzeba wspomnieć o..., nie można pominąć..., koniecznie, ...
Uzupełnienie informacji: poza tym..., ponadto, przy tym, oprócz tego, skądinąd, zresztą, co więcej, na dodatek, ...
- ✓ **Nawiązywanie do informacji:** jak wiadomo, jak wiemy, jak zauważyliśmy, już wspomniane/przytoczone, wcześniej omówione, ...
- ✓ **Argumentacja i wnioskowanie:** weźmy pod uwagę, otóż, skoro, jeżeli, o ile, ...
wnioski końcowe: zatem, toteż, tak więc, w rezultacie, w następstwie, w wyniku, z tego wniosek, że...
- ✓ **Wyliczenia:** a mianowicie, i tak..., następujące, takie jak, ...
- ✓ **Przykłady:** na przykład, przykładowo, ...

Jedną z pułapek, pojawiającą się przy tworzeniu dłuższej wypowiedzi ustnej na dany temat, są powtórzenia. Aby ich uniknąć, dobrze jest używać zaimków, synonimów lub peryfraz (omówień). W trakcie przygotowania do egzaminu można sporządzić listę przydatnych słów z danego zakresu tematycznego, ich synonimów i wyrazów bliskoznacznych.

6.5. PRZYKŁADOWE ZESTAWY ZADAŃ

ZESTAW I

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

- problemów wielkich aglomeracji,
- ich rozwiązań w miastach.

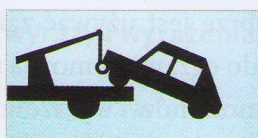
Brak przestrzeni doprowadza ludzi do rozpacz. Miejskie dżungle stają się siedliskiem przestępstw i chorób umysłowych.

MROWISKA SIĘ DUSZA

Jestem z miasta - może już o sobie powiedzieć większość ludzkości.

Tego lata populacja miast sięgnęła 3,3 mld. Urbanizacji nie da się zatrzymać.

Stolica Francji wdraża największy w Europie system rowerowej komunikacji miejskiej. 15 lipca wystartował projekt Velib: na 750 stacjach rowerowych rozrzuconych po całej metropolii pojawiło się 10 648 eleganckich, szarych rowerów. Przez dwa tygodnie z każdego z nich korzystało średnio 30 osób dziennie.

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Prześwietlenie

Na kilka tygodni laboratorium Dr Ireny Eris, dużego producenta kosmetyków, pogrążyło się w chaosie. Sfrustrowana kadra zarządzająca, przestraszeni ludzie, plotki o roszadach i odejściach. Powodem tej nerwowości były badania psychologiczne, które z 50 kluczowych pracowników miały wyłonić kadrę menedżerską. Teoretycznie zadanie się powiodło, bo kadrę wytypowano. Jednak skutkiem badań było też kilka odejść i jedno załamanie nerwowe. Psycholog nie potrafił wskazać zdolności jednego z kierowników, ponieważ – jak twierdził – badany jest „zbyt rozedrgany wewnętrznie”. Dwie osoby, które wypadły słabo, same złożyły wypowiedzenie. Laborantka Monika Rzepka była jedną z 5 osób, którym zaproponowano zmianę stanowiska. – *Nie przypuszczałam, że ktoś na podstawie testu powie mi prosto w oczy, że się do swojej pracy nie nadaję* – opowiada. – *Kolejny wstrząs przeżyłam, gdy profil mojej osobowości trafił na biurko szefa* – wyznaje. Psycholog przeprowadzający testy orzekł, że do pracy naukowej w laboratorium kierować jej nie należy, bo nie jest kreatywna. – *Stwierdził, że nadaję się do pracy odtwórczej. Nie mogłam się z tym zgodzić* – mówi Rzepka. Przekonała pracodawcę, że jest właściwym człowiekiem na właściwym miejscu, i nadal pracuje w laboratorium. Postawiła na swoim, ale dotąd testy wspomina jak najgorszy koszmar. O ile jesteśmy skłonni przyznać psychologowi rację, kiedy opowiada o naszych wadach w cztery oczy, o tyle buntujemy się, gdy widzimy to samo na papierze. Co jednak zrobić, jeśli informacje o słabościach, które skrzętnie staramy się ukryć, trafiają na biurko pracodawcy?

A będą trafiać coraz częściej. Testy badające zawodowe predyspozycje wypełnia coraz więcej osób przyjmowanych do pracy. Dziś wśród firm zatrudniających ponad 250 pracowników już co druga korzysta z testów psychologicznych. Pracodawcy chcą wiedzieć, czego mogą się spodziewać po kandydacie. I mają do tej wiedzy prawo. Sęk w tym, że metody sprawdzania zawodowych predyspozycji coraz mocniej ingerują w prywatność pracowników.

Tak stało się w wypadku firmy Dr Ireny Eris, choć testy wybierano starannie. Pokazują one, z kim badany będzie współpracować, a z kim się pokłóci. Także to, czy jest uczciwy lub skłonny do uzależnień. I właśnie przez tę szczegółową analizę budzą kontrowersje.

Pierwszą część badania zajmują zadania mierzące zdolność logicznego myślenia. Druga część – ta budząca wątpliwości – bada cechy osobowości. Co można wychwycić dzięki takiej analizie? Bardzo wiele. Na przykład skłonność do uzależnień, rygoryzmu, intryganctwa, sadyzmu, masochizmu, dyktatury, agresji i różnych form przemocy, składania obietnic bez pokrycia, kłamstwa.

Czy pracodawca ma prawo do takiej wiedzy o nas? Katarzyna Korpołewska, psycholog doradzająca biznesmenom, twierdzi, że nie. – *Nieetyczne jest badanie skłonności i na ich podstawie podejmowanie decyzji* – ocenia Korpołewska. – *Przecież nawet jeśli ktoś ma skłonności do kradzieży, to nie znaczy, że ukradnie. Każdy z nas walczy z jakimiś złymi predyspozycjami.*

Na podst.: „Ozon”, 27 kwietnia 2005

ZESTAW II

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

- aktualnej sytuacji osób niepełnosprawnych,
- pomocy osobom niepełnosprawnym.

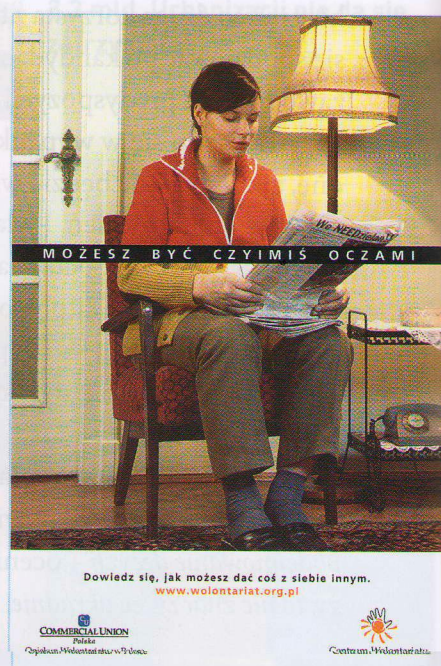

niepełnosprawni – PEŁNOSPRAWNI W PRACY

W Polsce ponad 2,5 mln osób w wieku produkcyjnym to niepełnosprawni. Tylko co piąty z nich jest zatrudniony, a chciałoby znacznie więcej... Niepełnosprawni są zazwyczaj sumiennymi, zmotywowanymi do pracy osobami. Ambicją i zaangażowaniem rekompensują ograniczenia wynikające z niepełnosprawności. Nie brak im wykształcenia i kwalifikacji, często są bardzo utalentowani, a umiejętnościami przewyższają innych pracowników.

Materiał z kampanii informacyjnej
przygotowanej przez
Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji.

Dowiedz się, jak możesz dać coś z siebie innym.
www.wolontariat.org.pl

COMMERCIAL UNION
Polska
Ogólnopolski Wolontariat

Centrum Wolontariatu

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Terror zdrowego odżywiania

W postszlacheckich czy mieszczańskich domach do niedawna panowały surowe obyczaje dotyczące tego, co się je i jak się je. W czasie jedzenia rodzinnego, często była to kolacja, a obowiązkowo niedzielny obiad, po pierwsze nie mówiło się o jedzeniu, po drugie trzeba było zjeść wszystko z talerza, a po trzecie dzieci nie miały głosu. Mieszczaństwo dawno już minęło, ale mamy za to fioła na punkcie jedzenia. Musi być wymyślne, zdrowe, dietetyczne i w bardzo niewielkich ilościach. A mówimy o nim niemal nieustannie.

Rozważmy więc i my. Najpierw jednak wytłumaczmy, czym jest jedzenie wymyślne. Przede wszystkim nazwa. Teoretycznie na nazwę dają się kupić tylko ludzie niedouczeni kulinarnie, ale skoro tak, to dlaczego tyle potraw w restauracjach i w poradnikach kulinarnych ma nazwy własne – i nie mówię tu o wielkiej tradycji, jak boeuf Strogonow, lecz o nowych pomysłach, takich jak na przykład „zrazy Syrenka” lub inne dania, o nazwie związanej z regionem lub miejscowością. Widać ludzie to lubią, gdyż nieuchronną konsekwencją jest rozmowa z kelnerem, który zapewne zagłębi się w tajniki i nieco nas pouczy, a nieco zachęci.

Dania o wymyślnych nazwach muszą mieć jednak coś szczególnego, a ponieważ nie jest łatwo w dziedzinie kuchni o wielkie wynalazki, więc się wyczynia najróżniejsze brewerie. Wspomniane „zrazy Syrenka” – naprawdę spotkałem je w Warszawie – był to zwyczajny kotlet schabowy z boku rozcięty, a w rozcięcie wepchnięto kawałek łososa. Okropne!

Co to znaczy, że mamy jeść rzeczy zdrowe i/ albo dietetyczne? Zdaniem niezliczonych doradców z gazet oraz znajomych i znajomych trzeba koniecznie wiedzieć, co zawiera na przykład cielęcina. Zawiera mianowicie cynk, który ułatwia gojenie się ran. Ranni całego świata, cielęcina was wzywa! Mamy też informację rewelacyjną, że kawa – cytuję: „zmniejsza senność”. Ponieważ we współczesnej kulturze połączeniu uległy dwie manie: do jedzenia wymyślnego i do jedzenia zdrowego, więc jesteśmy w sytuacji beznadziejnej, gdyż szybko się okaże, że niemal wszystko, co lubiliśmy dotychczas, jest niezdrowe lub niedietetyczne. Komentarze są zbędne. Jeżeli ktoś rzeczywiście chce ułokować sens swojego życia w jedzeniu, to wolna droga, ale jest to klasyczne sekciarstwo, którego nie należy – zgodnie z liberalną roztropnością – tolerować, zwłaszcza jeżeli członkowie sekty chcą pozyskiwać drogą natarczywej perswazji następnych zwolenników:

Jedzenie jednak ma być nie tylko wymyślne i zdrowe, ale również ilościowo ograniczone. Niestety zdarza się, że człowiek wpadnie na „nową kuchnię”, czyli dostanie w restauracji na wielkim talerzu z lekka przystrojoną salata z dwa deko mięsa i marzy o tym, kiedy znajdzie się w domu, by dopaść lodówki. Wszystkich więc, którzy ulegli manii kulinarnej, łączą pewne wspólne cechy, które mówią wiele o naszej cywilizacji. Jest to przekonanie, że jedzenie jest ważnym punktem życia, że żyć trzeba zdrowo, a jeść mało. Jest to jedna z najbardziej dogłębných rewolucji obyczajowych, która znacznie bardziej zmieniła nasze życie niż domniemana rewolucja seksualna. Kiedyś ludzie jedli i pili dużo, dobrze i niezdrowo. A żyli krócej. Czy rzeczywiście warto za wszelką cenę żyć dłużej i czy warto mówić nieustannie o jedzeniu, zamiast o książkach, o znajomych lub o polityce (nie w Polsce)?

Na podst.: „Dziennik”, 21–22 lipca 2007

ZESTAW III

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

- różnych sposobów robienia zakupów,
- ich pozytywnych i negatywnych aspektów.

HOMO

JAK CZĘSTO ROBIMY ZAKUPY (ŚREDNIA LICZBA WIZYT W MIESIĄCU)

W HIPERMARKETACH

4

W SKLEPACH MIĘSNYCH

6

W SUPERMARKETACH

7

W DYSKONTACH

7

W KIOSKACH

9

W SKLEPACH OWOCOWO-WARZYWNYCH

9

W PIEKARNIACH

13

W TRADYCYJNYCH SKLEPACH SPOŻYWCZYCH

15

ŹRÓDŁO: AC NIELSEN

ZAKUPENS

KUP PAN CEGŁĘ

Współczesny sprzedawca to mistrz manipulacji. W małym palcu ma techniki wywierania wpływu, umie prawieć komplementy, zawsze powie Ci to, co chcesz usłyszeć.

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Igrzyska genetyków

Jeszcze niedawno wydawało się, że doping genetyczny w sporcie to odległa przyszłość, a pierwsi genogładiatorzy, jeśli w ogóle się pojawiają, będą zdobywać medale najwcześniej na igrzyskach w Pekinie w 2008 r. Dziś nawet eksperci Światowej Agencji Antydopingowej nie wykluczają, że sportowcy ze zmodyfikowanymi genami startowali już w Turynie! Nie ma na to na razie żadnych dowodów, jednak niepokojące jest to, że doping genetyczny przestał być jedynie teoretyczną możliwością. Świadczy o tym e-mail, który policja przypadkowo odkryła w poczcie elektronicznej Thomasa Springsteina, trenera niemieckich lekkoatletów. Trener pisał w nim, że jeszcze przed Bożym Narodzeniem 2005 r. chce otrzymać reboxygen, preparat genetyczny produkowany przez brytyjską firmę Oxford BioMedica.

Reboxygen zwiększa liczbę czerwonych krwinek, dlatego Oxford BioMedica opracowała go jako lek dla chorych na anemię i niewydolność nerek. Ponieważ wzrost liczby erytrocytów zwiększa wydolność organizmu, środek mógłby być stosowany nie tylko przez ludzi chorych, ale również narciarzy, kolarzy i biegaczy długodystansowych. Preparat zawiera gen kodujący erytropoetynę (EPO) i działa jak stosowana od 1988 r. syntetyczna wersja tego hormonu. Ma jednak tę przewagę, że utrzymuje wysoki poziom EPO przez wiele miesięcy i trudniej go wykryć. Alan Kingsman, szef Oxford BioMedica, zapewnia, że nikt jeszcze nie testował tego środka na ludziach, ale pierwszymi ochotnikami już wiele miesięcy temu mogli być sportowcy, pragnący za wszelką cenę zdobywać medale.

Do znalezienia śladów dopingu genetycznego nie wystarczą próbki krwi i moczu. Aby ustalić, czy narciarze lub biegacze stosują syntetyczne geny, trzeba wykonać biopsję mięśni. Tylko w ten sposób można zbadać, czy znajdujące się w nich DNA pochodzi z preparatu genetycznego. A preparaty na wzrost mięśni podobno są już pokątnie produkowane.

Genetycy ostrzegają, że doping genetyczny może być groźniejszy dla zdrowia sportowców niż sterydy anaboliczne. Ryzyko jest jednak nieodłącznym elementem sportu, a doping w niektórych dyscyplinach jest niemal powszechny. Widzowie chcą oglądać na arenach sportowych bijących rekordy gladiatorów, dlatego wielu zawodników jest gotowych sięgnąć po ryzykowne metody dopingu. Doping genetyczny dla wielu sportowców jest jedynie wyrównaniem szans.

Niektórzy rodzice chcą podawać swym dzieciom hormon wzrostu, by były wyższe i lepiej zbudowane, co zwiększy ich szanse w rywalizacji sportowej. Godzą się nawet na zażywanie anabolików, jeśli tylko pomogłoby to ich dzieciom zdobyć w szkole stypendium sportowe. Sondaż przeprowadzony wśród sportowców kandydujących do amerykańskiej kadry olimpijskiej już w 1995 r. ujawnił, że co drugi zawodnik byłby gotów zastosować doping genetyczny. A wtedy terapia genowa dopiero raczkowała. Walkę sędziów ze sportowcami stosującymi doping zawsze wygrywały tajne laboratoria zatrudniające najlepszych naukowców. Jeśli tylko genogładiatorom nie eksplodują mięśnie, ku uciesze widzów będą w stanie pobić każdy rekord w dowolnych warunkach.

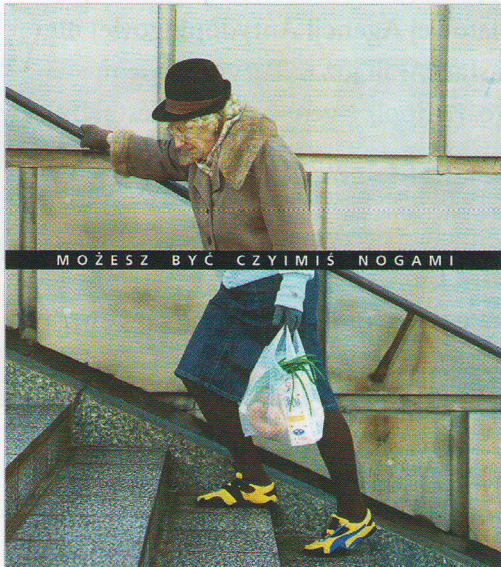
Na podst.: „Wprost”, nr 1211, 26 lutego 2006

ZESTAW IV

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

- udziału Polaków w różnych formach wolontariatu,
- pobudek, jakie nimi kierują przy podejmowaniu tych działań.

MOŻESZ BYĆ CZYMIŚ NOGAMI

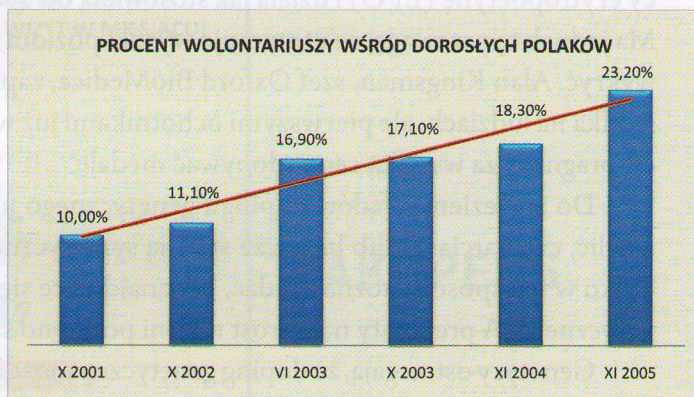
Dowiedz się, jak możesz dać coś z siebie innym.
www.wolontariat.org.pl

COMMERCIAL UNION
Polska
Opiekun Wolontariatu w Polsce

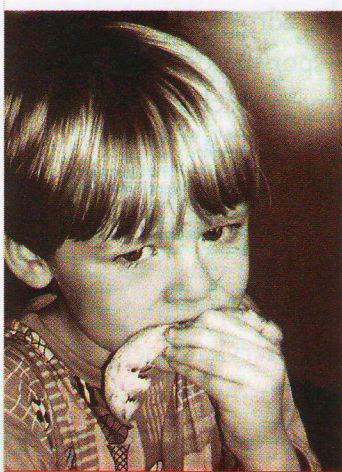
Centrum Wolontariatu

Dlaczego warto zostać wolontariuszem?

Wolontariat jest wspaniałą szansą na zdobycie nowych umiejętności, na poznanie ciekawych ludzi i świata. Może być sposobem na samotność albo twórcze przetrwanie okresu bezrobocia. Pozwala oderwać się od codziennych obowiązków albo przygotować się do przyszłej pracy. Dla jednych jest początkiem kariery zawodowej, dla drugich jej uwieńczeniem. Uwrażliwia na potrzeby drugiego człowieka i tworzy przestrzeń do fundamentalnego wyboru: być czy mieć?

1%

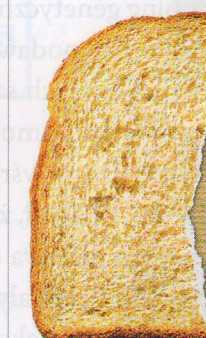

na szlachetny cel
www.pck.org.pl

Logo PCK

Banki Żywności
www.bankizywnosci.pl

Nie zmarnuj okazji, żeby pomóc

świąteczna zbiórka żywności
2-4.XII

Organizator zbiórki:
Federacja Polskich Banków Żywności
Al. Solidarności 101, 00-144 Warszawa

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Nieświęte święta

Jeżeli globalizacja ma swoje święto, to jest nim – czy nam się to podoba, czy nie – Boże Narodzenie. Dzwoneczki, choinki, renifery i promocje w sklepach, bożonarodzeniowe reklamy, piosenki oraz filmy coraz większej liczbie mieszkańców Ziemi przypominają, że zbliżają się święta. Przebierańcy w czerwonych płaszczach pojawiają się już nawet w Pekinie czy Tokio, gdzie chrześcijanie stanowią egzotyczną mniejszość. Takie zglobalizowane Boże Narodzenie nie jest już świętem religijnym.

Wydaje się, że to zwyczaj dawania prezentów przesądził o zwycięstwie Bożego Narodzenia w walce z „konkurentem” – Wielkanocą. W promowaniu Bożego Narodzenia zaczęli mieć interes producenci prezentów, ozdób świątecznych itd. Dzięki reklamie systematycznie podkreślali znaczenie święta i tak narodziło się „szaleństwo świątecznych zakupów”, czyli „nowa świecka tradycja”, którą zaakceptować mógł każdy. Pomogła stała data – 25 grudnia, ułatwiająca planowanie cyklu produkcji i sprzedaży.

Wielkanoc (święto ruchome), uznawana za najważniejsze święto chrześcijańskie, jest dużo trudniejsza do przełknięcia przez biznes czy popkulturę. W Polsce ciekawą próbą przekazania jej sensu do kultury popularnej była decyzja dystrybutora filmu „Pasja”, który wyznaczył datę premiery właśnie na Wielkanoc. Mimo to dziś wielu Polaków zamiast rozmyślać nad Zmartwychwstaniem, woli w tym czasie pojechać na tropikalną wycieczkę.

Od 1989 roku straciło na znaczeniu wiele świąt, które nie odnalazły swego sensu w rynkowej gospodarce. Dzień Kobiet 8 marca jest *passé*, bo przypomina o nierównym statusie płci. W pochody pierwszomajowe bawią się już chyba tylko radykalni działacze lewicowi. Niszowa stała się na powrót górnicza Barbórka, a nikt nie świętuje 22 lipca – w PRL głównego państwowego święta.

Błyskawicznie przyjęły się za to – niemal nieznane przed 1989 rokiem – walentynki, czyli dzień zakochanych. To także święto globalne, a zarazem gotowy przepis na interes. Wycieczka do kina, kolacja, kartka, kwiaty, prezent itd. – gdyby nie święto, niekoniecznie wydalibyśmy pieniądze. Dzięki walentynkom zrobimy to na pewno, i to w ściśle określonym i znanym wiele miesięcy naprzód czasie. A czas to pieniądz.

Bardzo ciekawa walka toczy się między Zaduszkami a Halloween. Te pierwsze mają w naszej kulturze długą tradycję, ale pokolenie najmłodsze, które od 1989 roku może zachwycać się filmami i opowieściami grozy, gotowe jest zaakceptować Halloween – również święto globalne. W listopadzie do mojego mieszkania na stołecznym Mokotowie zapukały dzieci przebrane za zjawy i upiory. Krzyknęły: „He-lo-lin” (bo nie ma jeszcze sensownego odpowiednika angielskiego „trick or treat!”). Potem podsunęły koszyk wypełniony nielicznymi łakociami i monetami.

Minęły dwa miesiące i czekam na przybycie kolędników. W zeszłym roku się nie pokazali. A w tym?

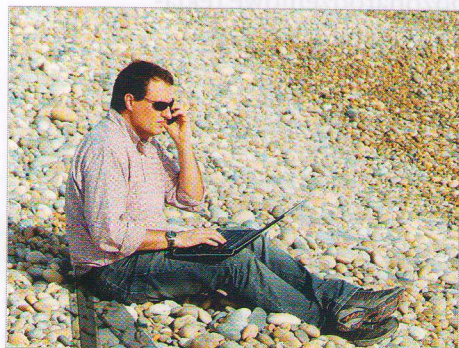
Na podst.: „Gazeta Wyborcza”, 23 grudnia 2004

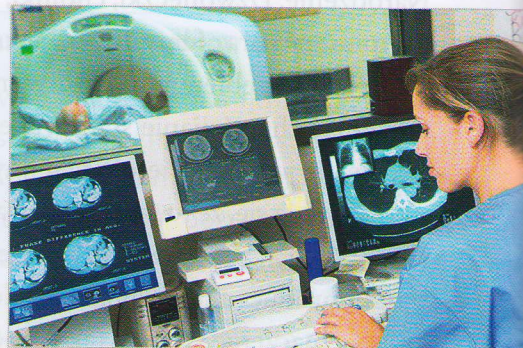
ZESTAW V

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

- korzyści, jakie niosą nowe technologie,
- zagrożeń, jakie powodują.

Internet i komputery nie zabiły książki. Przeciwnie – dały jej drugie życie. Teraz opaste tomy zmieniają się w strumienie bitów.

ELEKTRONICZNA INWIGILACJA!

Postługujesz się kartą kredytową? Twój bank wie o tobie wszystko – w jakiej restauracji jadasz obiady, ile wydajesz na benzynę, jakie czytasz książki. Używasz telefonu komórkowego? Nawet, gdy go wyłączysz, twoje położenie może zostać zlokalizowane z dokładnością do jednego metra. Korzystasz z Internetu? Administrator sieci zna twój najmniejszy ruch – jakie strony odwiedzasz, z kim i o czym rozmawiasz.

Powiedz STOP

cyberprzemocy!

Zrobił mi komórką film i wrzucił go do Internetu...

Cała szkoła się śmiała, myślałam o najgorszym...

Ktoś rozsyła w Sieci kompromitujące Cię materiały? Otrzymujesz obraźliwe i uwłagalne wiadomości? Ktoś grozi Ci: „Mamam lub mamam!”

Jesteś ofiarą lub świadkiem cyberprzemocy? Nie bój się działać!

Poproś o pomoc rodziców, nauczyciela lub inną osobę, której ufasz. Skontaktuj się z: www.dzieckowsieci.pl lub za pośrednictwem komunikatora lub zadzwoń 0 800 100 100. Pamiętaj! Nie jesteś sam!

<Ania> Hej! Jestem Ania. Mam 12 lat. Szukam przyjaciół.

<Wojtek> Cześć Aniu, tu Wojtek też mam 12 lat. Chętnie Cię poznam.

Nigdy nie wiadomo, kto jest po drugiej stronie.

www.dzieckowsieci.pl

W Internecie posługuj się wyłącznie swoim nickiem. Nie podawaj prawdziwego imienia, nazwiska, adresu, numeru telefonu, nazwy szkoły i innych danych osobowych.

Nigdy nie spotykaj się z osobami poznanymi w Internecie bez zgody rodziców. Na pierwsze spotkanie zawsze zabierz ze sobą zaufaną osobę dorosłą.

Jeżeli podczas korzystania z Internetu coś Cię zaniepokoi, natychmiast powiedz o tym rodzicom lub inną zaufaną osobę dorosłą.

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Co masz zrobić dziś, zrób jutro

Ludzie cywilizacji Zachodu notorycznie odkładają wszystko na później. Czynność ta (a raczej brak czynności!) ma swoją naukową nazwę – prokrastynacja. Mówimy o niej wtedy, gdy odkładamy na potem coś, co zgodnie z naszym najgłębszym przekonaniem powinniśmy zrobić natychmiast.

Ten psychiczny stan w ostatnich dekadach przybiera na sile. Jeszcze trzydzieści lat temu przyznawało się do niego tylko 5 proc. ludzi. Dziś jest to ponad 25 proc. Takie są wyniki badań przeprowadzonych na mieszkańcach Kanady i USA. W Polsce podobnych nie prowadzono, ale można się domyślać, że rezultaty byłyby podobne.

Podsumowanie swoich wieloletnich badań nad odwlekaniem opublikował właśnie profesor Uniwersytetu Calgary Piers Steel (w „Psychological Bulletin”). Jak twierdzi, skutki odkładania na później mogą być różnorakie: od psychicznych (brak zadowolenia z siebie) po finansowe (gdy zwlekamy ze złożeniem zeznania podatkowego). Steel uważa, że nie ma żadnych pozytywnych efektów prokrastynacji. Jedyną jej dobrą cechą to ta, że jest uleczalna.

Wśród młodzieży i studentów to zachowanie aż 80 proc. osób. Dlaczego się rozprzestrzenia? Odpowiedź jest prosta: otacza nas coraz więcej pokus. E-maile, gry komputerowe, esemesy, telewizja, iPody. Od tych złodziei czasu i uwagi nie sposób się odizolować. Wszystkie odciągają nas od tego, co powinniśmy zrobić (prokrastynacji jednak nie należy mylić ze zwykłym lenistwem). Choć jest to zachowanie charakterystyczne dla naszej epoki, nie jest zjawiskiem nowym.

Wśród sławnych odwlekaczy można wymienić takich tytanów intelektu, jak św. Augustyn czy Leonardo da Vinci. Ten pierwszy zasłynął ze słów: „Panie Boże, daj mi cnotę czystości, ale jeszcze nie teraz”. Da Vinci z kolei miał wielkie kłopoty ze skończeniem rozpoczętej pracy, rzucał się od jednego zajęcia do drugiego.

U źródeł tego zjawiska widziano cechę uznawaną zazwyczaj za pozytywną, a mianowicie perfekcjonizm. Według popularnych teorii perfekcyjniści mogą odkładać wszystko na później z obawy, by nie stworzyć dzieła niedoskonałego. Steel uważa jednak, że perfekcjonizm związany jest z odwlekaniem tylko w niewielkim stopniu. Perfekcyjniści nie tyle częściej odkładają sprawy na później, ile bardziej z tego powodu cierpią.

Cechą charakteru, która znacznie częściej towarzyszy odwlekaniu, jest impulsywność. To ona czyni nas podatnymi na pokusy, które odwracają naszą uwagę od istotnych zajęć.

Niektóre osoby nie są wcale podatne na odkładanie spraw na później, ale są też tacy, którzy wyjątkowo łatwo popadają w ten nałóg. Istnieje pogląd, że ta skłonność może być dziedziczna – odwlekanie jest genetycznym reliktem z czasów, gdy człowiek żył w rytmie przyrody i nie musiał zmuszać się do żadnych czynności niezwiązanych z bieżącą potrzebą.

Jakkolwiek by było, stan ten można zwalczyć tylko jedną bronią: silną wolą. To tak, jak w tym starym powiedzonku – mówi Steel. – Nieważne czy wierzysz, że ci się uda, czy nie, najprawdopodobniej masz rację.

Na podst.: „Rzeczpospolita”, 2 lutego 2007

PRZYKŁADOWY TEST

I

ZESTAWY EGZAMINACYJNE

A	B
0. reporterka	1. W jakiej formie edukacji twarzą się do samorządów?
1. Mirosław Angielczyk	2. Kto ma być odpowiedzialny za indywidualne traktowanie każdego ucznia?
2. Leszek Krześniak	3. Jaki jest cel terapii?
3. Grazyna Rawska	4. Jakimi warunkami musi spełniać kandydat przyjeżdżający do szkoły?
4. Edward Nartowski	5. Jakimi warunkami musi być spełnione, aby można było przyjąć do szkoły ucznia?
5. Iwona Wawer	

0.	1.	2.	3.	4.	5.

CZĘŚĆ A

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU

Na wypełnienie części A przeznaczono 30 minut.
Po upływie tego czasu podpisane testy zostaną zebrane
i nastąpi przerwa przed dalszą częścią egzaminu.

Liczba punktów / 40

I. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i odpowiadać na pytania zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Przykład:

0. Których książek nie znali niektórzy gimnazjaliści?

a) „Kamienie na szaniec” b) „Syzyfowe prace”

1. W jakiej formie minister edukacji zwraca się do samorządów?

.....

2. Kto ma być odpowiedzialny za indywidualne traktowanie każdego ucznia?

a)

b)

3. Jakie warunki musi spełniać kandydat przyjęty poza limitem miejsc?

.....

4. Ilu uczniów we Wrocławiu nie odpowiedziało na pytanie o lektury?

.....

5. Ilu uczniów może maksymalnie liczyć klasa w szkole wrocławskiej?

.....

6. Jakie warunki muszą być spełnione, aby można było przyjąć dodatkowych uczniów?

.....

7. Ilu uczniów dotyczą tegoroczne problemy?

8. W których regionach uczniowie najlepiej napisali test gimnazjalny?

9. Gdzie najślabiej wypadł test humanistyczny?

10. W których regionach uczniowie najgorzej napisali test matematyczno-przyrodniczy?

II. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę połączyć informacje z dwóch kolumn (A i B) – nazwiska występujących osób z wypowiedzianymi przez nie opiniami. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

A	B
0. reporterka	A. Rośliny zawierają składniki zapobiegające wielu chorobom.
1. Mirosław Angielczyk	B. Fitoterapia ma podstawy naukowe.
2. Leszek Krześniak	C. Rośliny są stosowane w leczeniu od tysięcy lat.
3. Grażyna Rawska	D. Rośliny zawierają takie same aktywne składniki jak leki chemiczne.
4. Jadwiga Nartowska	E. Rośliny służą do wytwarzania leków syntetycznych.
5. Iwona Wawer	F. Parafarmaceutyki można kupić nie tylko w aptece.

0.	1.	2.	3.	4.	5.
C					

III. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę wybrać pięć zdań, które są prawdziwe. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

		Zdania prawdziwe
0.	W rywalizacji wyższych uczelni wygrał Kraków.	X
1.	Uniwersytet Warszawski przegrał rywalizację z Jagiellońskim po raz pierwszy.	
2.	Przez cztery lata Uniwersytet Warszawski wygrywał z Jagiellońskim.	
3.	Rektor Karol Musioł podchodzi z dystansem do wszystkich rankingów.	
4.	Wygranie tego rankingu jest ważne dla rektora UJ.	
5.	UJ i UW nieznacznie wygrały z innymi uczelniami.	
6.	Zdaniem rektora UW, Katarzyny Chałasińskiej-Macukow, poziom najlepszych polskich uczelni powinien być porównywalny z poziomem uczelni zagranicznych.	
7.	UJ i UW wyznaczyły najwyższy poziom dla polskich uczelni.	
8.	UJ i UW tracą dystans do innych polskich uczelni.	
9.	Dla UW ważnym wyzwaniem jest pozycja wśród uczelni europejskich i światowych.	
10.	UW chce powalczyć o pierwsze miejsce na rynku europejskim i światowym.	

nr 14, 15

IV. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Proszę zaznaczyć, które zdania są prawdziwe – P, a które fałszywe – F.

Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

		P	F
0.	Na zgłoszenie kandydatur pozostało bardzo niewiele czasu.	X	
1.	Miasta rywalizują o prawo do utworzenia Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii.		
2.	Obecnie Wrocław ma tylko trzech rywali.		
3.	Wiedeń kandyduje wspólnie z Bratysławą.		
4.	Słowenia kieruje pracami UE.		
5.	Ostateczną decyzję o wyborze miasta podejmie Rada Europy.		
6.	Państwa członkowskie UE nie mogą mieć różnego zdania w sprawie wyboru miasta.		
7.	Liderzy Unii chcą, aby w nowych krajach członkowskich powstawały siedziby nowych instytucji europejskich.		
8.	Wrocław i Budapeszt mają największe szanse w rywalizacji.		
9.	Instytut ma przyczynić się do rozwoju nauki w nowych państwach członkowskich.		
10.	Badania mają być powiązane z praktyką biznesu.		

V. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i uzupełnić puste miejsca w tabeli zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

WYDARZENIE	MIEJSCE	TEMAT/CEL
⁰ Festiwal „Sąsiedzi”	Lublin	⁰ teatr
¹	²	różne religie
³	⁴	trendy w muzyce
⁵	Wrocław	
Konferencja „Transkultura”	⁶	
„Wielka księga Księstwa Litewskiego”	⁷	⁸
Kolekcja judaików	⁹	¹⁰

CZĘŚĆ B

POPRAWNOŚĆ GRAMATYCZNA

Na wypełnienie części B przeznaczono 60 minut.

Po upływie tego czasu podpisane testy zostaną zebrane i nastąpi przerwa przed dalszą częścią egzaminu.

Liczba punktów / 40

I. Proszę uzupełnić tekst odpowiednimi formami wyrazów podanych w nawiasach, zgodnie z podanymi przykładami (odmiana liczebników i rzeczowników).

Uwaga! Liczebniki należy napisać słowami.

..... / 5 p. (5 x 0,5 p.)

Wychowałem się na wsi w tradycyjnej rodzinie kochającej zwierzęta⁰ (zwierzę – l. mn.)
Sam mam czworo⁰ rodzeństwa⁰ (cztery; rodzeństwo), dlatego nigdy nie wyobrażałem sobie życia w pojedynkę.

Dziś jestem właścicielem dużego wiejskiego domu, znanym w okolicy weterynarzem i ojcem¹² (9; dziecko)! Gdy późnym wieczorem wracam z pracy, moim³ (oko) przedstawia się taki widok:⁴⁵ (5; dziewczę) śpi w swoich pokojach,⁶⁷ (3; syn) nie może się oderwać od gry komputerowej, a moja kochana żona drzemie w fotelu z⁸ (niemowlę) w⁹ (ramię – l. mn.) i z¹⁰ (kocię – l. mn.) u boku. Może taki styl życia nie jest dziś w modzie, ale mojej rodzinie on bardzo odpowiada!

II. Proszę uzupełnić luki w dialogu, stosując słowa w nawiasach w odpowiedniej formie, zgodnie z podanymi przykładami (odmiana rzeczowników, przymiotników, imion, nazwisk, form tytułarnych).

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Imieniny Bogdana

Adam: – Nie znam wielu osób⁰ (osoba) z tego grona. Chyba tylko tę kobietę rozmawiającą właśnie z twoją żoną. To chyba lekarka?

Bogdan: – Tak, to osoba z twojej branży. Mogę ci powiedzieć wiele dobrego o pani⁰ doktor⁰ Zofii⁰ Kukule⁰ (pani doktor Zofia Kukula), która od piętnastu lat jest naszym lekarzem rodzinnym.

A: – Czy wśród waszych¹ (przyjaciół) jest jakiś sędzia lub ksiądz?

B: – Tak, zaprosiłem²³ (znajomy sędzia), a także kilku⁴ (ksiądz) – od zwykłego proboszcza do biskupa!

A: – Możesz mi powiedzieć, kim jest mężczyzna, który siedzi przy oknie? Czy to może rektor Szyszko?

B: – Zgadłeś. Z chęcią Cię przedstawię⁵⁶ (Cezary Szyszko) – jednemu długowłosemu polskiemu rektorowi.

A: – Chciałbym jeszcze wiedzieć, czy jest tu obecna wasza znajoma pani adwokat... Warzecha, jeśli się nie mylę? Chciałem ją prosić o poradę prawną.

B: – Nie mogła dzisiaj przyjść, ale jeśli masz pilną sprawę do⁷⁸ (mecenasa Warzecha-Nowicka), najlepiej przekaz ją za pośrednictwem obecnych tu⁹¹⁰ (państwo Nowakowie). Pracują w jej kancelarii.

III. Proszę przekształcić zdania tak, by nie zmieniły sensu, wykorzystując podane w nawiasach słowa, zgodnie z podanym przykładem. **Uwaga!** Nie należy zmieniać formy słów podanych w nawiasach.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Przykład:

0. To jest niezgodne z moim honorem.

(godzi)

To godzi w mój honor.

1. Dlaczego Państwo nie przestrzegają przepisów?

(zgodnie)

2. Twoje zachowanie sprawiło moim rodzicom przykrość.

(dotknięci)

3. Nie możemy zrzucić z siebie odpowiedzialności za ten postępek.

(wziąć)

4. Na wieść o zawieszeniu ich w pracy pracownicy oburzyli się.

(wyraz)

5. To oni są winni bankructwa naszej firmy.

(ciąży)

IV. Proszę uzupełnić fragmenty tekstu pojedynczymi słowami – spójnikami, przymi-
kami lub zaimkami – zgodnie z podanymi przykładami.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Od⁰ Wielkiejnocy panna Izabela często myślała o Wokulskim, **a**⁰ we wszystkich tych medyta-
cjach uderzał ją niezwykley szczegóły: człowiek ten przedstawiał się **jej**⁰ **coraz**⁰ inaczej.
.....¹ niepodobna było określić jednym wyrazem,² nawet
stoma zdaniami. Nie był też³⁴ podobny, a jeżeli
w ogóle można było go⁵⁶ porównywać, to chyba z jakąś
okolicą,⁷⁸ jedzie się cały dzień i⁹ spotyka
się równiny i góry, lasy i łąki, wody i pustynie, wsie i miasta. I gdzie jeszcze,¹⁰
mgieł horyzontu, wynurzają się jakieś niejasne widoki. [...]

Na podst.: Bolesław Prus, *Lalka*

V. Od podanych w nawiasach słów proszę utworzyć rzeczowniki, a następnie wpisać
je w luki w odpowiedniej formie gramatycznej zgodnie z podanymi przykładami.

A.

..... / 2,5 p. (5 x 0,5 p.)

Przykład:

Nasi pradziadkowie nazywali swoich fryzjerów **golibrodami**⁰ (golić / broda).

- Tych, którzy piszą kiepskie wiersze, określimy żartem jako¹
(wiersz / klecić).
- Dziecko nie lubiące jeść nazwiemy² (nie / jadać), a ruchliwe
i niespokojne określimy mianem³ (wiercić / pięta).
- Osobę, od której zależy nasza codzienna egzystencja, nazwiemy z szacunkiem
.....⁴ (chleb / dawać). A o kimś, komu trudno się rozstawać z pieniędzmi,
powiemy z niechęcią, że jest⁵ (dusić / grosz)!

To tylko kilka przykładów świadczących o tym, jak bogaty i wyrazisty jest świat słów.

B.

..... / 2,5 p. (5 x 0,5 p.)

Moja babcia żyła zgodnie z przekonaniem, że obluda⁰ (obludny) nigdy nie wygra z prawdomównością⁰ (prawda / mówić).

Powtarzała, że¹ (skromny) jest godną przeciwniczką² (pyszny), a³ (zły) należy zwalczać jedynie⁴ (dobry). Była charyzmatyczna i silna. Na przekór tym, którzy twierdzą, że⁵ (dobry / dusza) jest przypadłością ludzi słabych.

VI. Proszę uzupełnić luki w tekście imiesłowami oraz czasownikami, wykorzystując podane w nawiasach słowa, zgodnie z podanymi przykładami.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykład:

Interesując się⁰ (interesować się) modą, nie zajmujemy się zwykle historią używanych⁰ (używać) przez nas produktów mody. Rozsmakowawszy się⁰ (rozsmakować się) w historii ubioru, nie oprzemy się pasjonującym⁰ (pasjonować) opowieściom znawców mody. Gdyby ktoś zapragnął⁰ (zapragnąć) wejść na chwilę w ten świat, tekst *Epoka džinsów* przeznaczony jest dla niego.

Epoka džinsów

.....¹ (wejść) do masowej mody światowej w latach 40. i 50. XX wieku, džinsy wcale nie zamierzają z niej wyjść. Trudno dziś nawet wymienić jakikolwiek produkt mody, który by² (odnieść) podobny sukces!

Dżinsy, inaczej farmerki, to typ spodni³ (uszyć) z grubo⁴ (tkąć) płótna bawełnianego. Spodnie te,⁵ (pochodzić) z I połowy XIX wieku i⁶ (przeznaczyć) początkowo dla kalifornijskich poszukiwaczy złota, w latach 70. zeszłego stulecia stały się również przedmiotem kultu polskich nastolatków.

Oto wspomnienia dzisiejszego pięćdziesięciolatka: – „Ileż to razy,⁷
(przechodzić) obok sklepów Peweksu*, marzyliśmy, by ONE wreszcie⁸
(być) NASZE! I,⁹ (wpatrywać się) w nie, obmyślaliśmy strategię
zakupu tych niebotycznie wtedy drogich spodni. Uwierzcie, w¹⁰
(zetrzeć) na kolanach spodniach z napisem LEVIS STRAUSS czuliśmy się lepiej niż arysto-
kraci w smokingach!”

* PEWEX (skrót od: Przedsiębiorstwo Eksportu Wewnętrznego) – sieć istniejących w okresie PRL sklepów,
w których można było kupić za dewizy produkty zachodnioeuropejskie, niedostępne w innych sklepach.

**VII. Proszę uzupełnić luki w tekście prefiksami z ramki, zgodnie z podanym przykła-
dem. Uwaga! Trzy prefiksy są zbędne, a niektórych można użyć dwukrotnie.**

..... / 5 p. (10 × 0,5 p.)

przy-; wy-; **prze-**; bez-; anty-; na-; do; niedo; od; roz; nad

Oto historia pewnego mężczyzny (nazwijmy go Iksem), która pokazuje, że zakochanemu nikt
nie jest w stanie **przemówić**⁰ do rozsądku.

Iks wiódł monotony żywot, dopóki nie spotkał Aliny. Wszyscy mówią, że to właśnie ta ko-
bieta ____ wiodła¹ go do zguby. Najpierw długo ____ wodziła² go obietnicą małżeństwa, sta-
wiając przy tym twardy warunek, by ____ wiozł³ ją z Polski, najlepiej do jakiegoś ciepłego
kraju. Gdy te wieści ____ niosły się⁴ po okolicy, przyjaciele próbowali ____ wieść⁵ go od tego
zamiaru. Niestety, do ____ gorączkowanego⁶ Iksa nie trafiały rozsądne argumenty. W koń-
cu ____ sprzedał⁷ cały majątek, by kupić Alinie domek w Monako. Nie minął rok, gdy Alina
____ cieszyła się⁸ życiem z Iksem i znalazła sobie innego partnera, z którym mieszka gdzieś
na północy Norwegii. A co z Iksem? Po roku życia z Aliną ____ chodzi⁹ teraz do siebie pod
opieką specjalistów. Za kurację ____ depresyjną¹⁰ płacą jego rodzice.

VIII. Proszę przekształcić zdania w formie osobowej na zdania w formie bezosobowej, używając czasowników podanych w nawiasach, zgodnie z podanymi przykładami.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Przykłady:

a. Czuję się tu dobrze. (być) <u>Jest mi tu dobrze.</u>	Czułem się tu dobrze. (być) <u>Było mi tu dobrze.</u>	Czy będę czuł się tu dobrze? (być) <u>Czy będzie mi tu dobrze?</u>
b. Jestem bardzo głodna. (chcieć) <u>Bardzo chce mi się jeść.</u>	b. Po tej kolacji od razu byłam głodna! (chcieć) <u>Po tej kolacji od razu chciało mi się jeść!</u>	b. Po takiej kolacji zaraz będę głodna. (chcieć) <u>Po takiej kolacji zaraz będzie mi się chciało jeść.</u>

1. Wczoraj matka odczuwała bóle w kościach. **(łamać)**

.....

2. Ojciec miał duszności. **(być)**

.....

3. Dzisiaj oboje mają zawroty głowy. **(kręcić)**

.....

4. Na nic nie mają ochoty. **(chcieć)**

.....

5. Poczują się lepiej dopiero po burzy. **(zrobić)**

.....

CZĘŚĆ C

ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO

Na wypełnienie części C przeznaczono 45 minut.

Po upływie tego czasu podpisane testy zostaną zebrane i nastąpi przerwa przed dalszą częścią egzaminu.

Liczba punktów / 40

I. Proszę uważnie przeczytać fragmenty tekstów, a następnie zaznaczyć właściwą odpowiedź zgodnie z podanym przykładem.

..... / 5 p. (10 x 0,5 p.)

- 0.** Jeśli polskie siatkarki wygrają dziś z Tajlandią, niemal na pewno wywalczą awans na igrzyska olimpijskie. W środę polski zespół łatwo uporał się z Koreankami, dzięki czemu ma już nad piątą w tabeli Tajlandią dwa punkty przewagi. Jeśli Polki pokonają ten zespół, niemal na pewno znajdą się w czołowej trójce turnieju i pojadą na olimpiadę

Na podst.: „Gazeta Wyborcza”, nr 119, 23.05.2008 r.

0. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) tajlandzkie siatkarki pokonały koreański zespół.
- b) polski zespół walczy o udział w olimpiadzie.**
- c) Koreanki mają dwa punkty przewagi nad Polkami.

1. Polskę zasypują plastiki, zużyty sprzęt elektroniczny, aluminiowe puszki i tekturowe kartony. Zalegają na składowiskach, lecz także w lasach i przydrożnych rowach. Na wysypiska trafia 97% odpadów komunalnych (tych z gospodarstw domowych) i 70% odpadów z przemysłu i handlu. W miastach i niektórych gminach wiejskich coraz częściej pojawiają się pojemniki do segregacji odpadów, co ma ułatwić utylizację śmieci – ale efekty są wciąż mizerne.

Na podst.: „Polityka”, nr 7, 16.02.2008 r.

1. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) w Polsce segregacja śmieci nie przynosi rezultatów.
- b) ponad 50% odpadów trafia do przydrożnych rowów.
- c) nie wszystkie odpady składowane są na wysypiskach.

2. Widok pięknego futra na wystawie eleganckiego sklepu nie kojarzy się z zabijaniem zwierząt. Często za to słyhać argument, że futra są szyte ze skór zwierząt specjalnie hodowanych. Ale czy to coś zmienia? Według danych organizacji broniących praw zwierząt, uszycie jednego futra kosztuje życie: 40 do 60 norek, 14 rysiów, 12 wilków, 110 wiewiórek, 130–200 szynszyli, 6 ocelotów, 18–42 lisów. W 1999 r. na świecie wyhodowano i zabito 25 mln 746 tys. norek. Giną zwierzęta specjalnie hodowane, ale i te żyjące na swobodzie, jak foki, których zabija się kilkadziesiąt tysięcy rocznie. Z próżności i ludzkiej chciwości wymiera rzadki gatunek antylop tybetańskich, które od 1972 r. są pod całkowitą ochroną.

Na podst.: „Mój Pies”, nr 1, styczeń 2003 r.

2. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) futra są szyte tylko ze skór zwierząt hodowlanych.
- b) noszenie futer to przyczyna śmierci zwierząt nie tylko hodowlanych.
- c) organizacje broniące praw zwierząt walczą o ochronę fok i antylop.

3. Gwizdek – mały, niepozorny przedmiot, ale na jego donośny i przenikliwy dźwięk (do 115 dB) zrywają się z trybun tysiące kibiców, a piłkarze stają jak zaczarowani. Bez niego nikt nie zwróciłby uwagi na sędziego. Pierwszy taki przedmiot użyty przez arbitra został wyprodukowany w 1868 roku przez Anglika Josepha Hudsona. Jednak dopiero w 1884 r. sędzia z Nowej Zelandii zatrzymał grę na boisku. Wynalazek jest jednak znacznie starszy niż piłka nożna. Wykopaliska archeologiczne dowodzą, że gwizdki ustne znane już były we wczesnym paleolicie.

Na podst.: „Angora”, nr 420, 18.05.2008 r.

3. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) w XIX w. gwizdek zrewolucjonizował piłkę nożną.
- b) właściwości gwizdka oczarowują piłkarzy.
- c) w paleolicie ludzie umieli posługiwać się gwizdkiem.

4. Gospodarce najbardziej brakuje inżynierów – taki wniosek płynie z badania przeprowadzonego przez TNS OBOP. Za rok deficyt specjalistów technicznych wyniesie już 55 tys., a w 2011 r. zabraknie 76 tys. inżynierów. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego chce zachęcić młodzież do studiów technicznych m.in. wysokimi stypendiami. Na finansową gratyfikację mogą też liczyć pracodawcy, którzy zaczną współpracować z uczelniami. Do 2013 r. uczelnie dostaną na ten cel aż 1 mld euro.

Na podst.: „Polityka”, nr 14, 5.04.2008 r.

4. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) inżynier to zawód poszukiwany na rynku pracy.
- b) inżynier to zawód nieprzydatny na rynku pracy.
- b) inżynier to zawód bardzo dobrze opłacany.

5. Czesław Miłosz uznał swego czasu, że polska proza jest niedojrzała artystycznie i nie stać jej na egzystencjalną głębię. Literatura dla najmłodszych zdaje się to potwierdzać: nasza klasyka dziecięca to przede wszystkim utwory poetyckie. I są one znakomite, czego dowód znajdziemy w kolejnym tomie, zawierającym „Bajki wierszem”. Proza może zestarzeć się szybko, już po kilku latach, zwłaszcza jeśli autor chce używać języka młodych i popada w sztuczną manierę.

Na podst.: „Polityka”, nr 14, 5.05.2008 r.

5. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) język utworów poetyckich szybko się starzeje.
- b) najlepsze polskie utwory dla dzieci są pisane wierszem.
- c) język młodzieży popada w sztuczną manierę.

6. Nerdycki – to najszybciej rozwijający się język na Starym Kontynencie. Mimo że mało kto słyszał o takiej właśnie mowie, niemalże każdy z nas postuguje się nią na co dzień. Jak to możliwe? Nerdycki (z ang. nerd – fan nowych technologii) to zbiór neologizmów i akronimów (skrótowców) związanych z nowymi technologiami lub gadżetami. Chodzi tu o takie słowa, jak np. googlowanie, czyli korzystanie z wyszukiwarki internetowej Google. Nerdycki rozwija się na tyle szybko, że w ubiegłym roku do jego słownika trafiło kolejnych 100 słów, podczas gdy w oksfordzkim słowniku języka angielskiego przybyło zaledwie 30 wyrazów.

Na podst.: „Angora”, nr 18, 04.05.2008 r.

6. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) nowe języki potrzebują nowych technologii.
- b) język nerdycki wzbogaca język angielski.
- c) język nerdycki to „język” technologiczny.

7. Polacy, podobnie jak większość mieszkańców UE, odnoszą się dość sceptycznie do genetycznie modyfikowanej żywności. Fakt ten był zapewne jedną z głównych przyczyn niechęci polityków do genetycznie zmodyfikowanych organizmów (w skrócie GMO, od ang. *Genetical Modified Organisms*). Dzięki takiej postawie można było zarobić dodatkowe punkty w sondażach. Drugi powód to ochrona eksporterów polskiej żywności, która ma opinię zdrowej i ekologicznej. Ale czy uprawy genetycznie zmodyfikowanych roślin rzeczywiście stanowią zagrożenie dla rodzimego rolnictwa?

Na podst.: „Polityka”, nr 6, 9.02.2008 r.

7. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) żywność modyfikowana genetycznie nie króluje na polskich stołach.
- b) polskie rolnictwo zagraża żywności modyfikowanej genetycznie.
- c) ochrona eksporterów żywności daje Polakom dodatkowe punkty w UE.

8. Na giełdach gwałtowne spadki, dolar słaby jak nigdy, funt sięgnął dna. Tymczasem złoty nie zważa na rynkowe zawirowania, wypowiedzi polityków i lamenty eksporterów. W ostatnich latach umocnił się wobec wszystkich walut Unii. Choć tak silna waluta nie wszystkim służy, to przecież potwierdza, że Polska nie zmarnowała minionych 18 lat.

Na podst.: „Polityka”, nr 7, 16.02.2008 r.

8. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) złotówka wiruje na giełdzie.
- b) eksporterzy nie są zadowoleni z silnej złotówki.
- c) waluty europejskie są silniejsze od złotówki.

9. Mikroskopijne, bardzo krótkie skurcze twarzy bezbłędnie zdradzają wypowiedziane kłamstwo – twierdzą kanadyjscy naukowcy. Każdy z nas posiada bowiem mięśnie, których świadomie nie kontroluje, a które nie drgną bez prawdziwych emocji. Podczas eksperymentalnych badań okazało się, że nikt nie potrafił ich ukryć. Zdradzało je np. drobne mrugnięcie powieką czy delikatny uśmiech w kąciку ust, nawet wtedy, kiedy cała twarz pozostawała poważna. Przy czym odczucia takie jak szczęście były trudniejsze do ukrycia niż strach czy wstręt. Naukowcy wyróżnili nawet „błyski emocji” pojawiające się na twarzach uczestników badań krótko, od 1/5 do 1/25 sekundy.

Na podst.: „Angora”, nr 20, 18.05.2008 r.

9. Ten tekst informuje o tym, że:

- a) emocje wywołują kurcze mięśni twarzy.
- b) poważna twarz świadczy o braku emocji.
- c) uśmiech świadczy o ukrywaniu kłamstwa.

10. Szesnastu najlepszych żużlowców świata – w tym czterech reprezentantów Polski – wystąpi w Grand Prix Europy na stadionie w Lesznie. Wśród faworytów są Tomasz Gollob i Krzysztof Kasprzak.

Żużlowy indywidualny mistrz świata jest wyłaniany podczas cyklu 11 imprez. Ta w Lesznie, którą obejrzą 23 tys. widzów, jest druga z kolei – to Grand Prix Europy (w odróżnieniu od Grand Prix Polski, które zostanie rozegrane we wrześniu w Bydgoszczy).

Na podst.: „Gazeta Wyborcza”, nr 109, 10–11 maja 2008 r.

10. Ten tekst informuje o tym, że

- a) w Lesznie po raz drugi odbędą się żużlowe mistrzostwa Polski.
- b) polscy żużlowcy stają do rywalizacji o tytuł mistrza świata.
- c) w Lesznie rozstrzygnie się walka o tytuł mistrza świata.

II. Proszę dopasować tytuły do odpowiednich fragmentów tekstów, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Tytuły		Fragmenty tekstów	
0.	Dłużniku, bój się biura	A	Media niemal codziennie przynoszą informacje o zatrzymanych nietrzeźwych kierowcach albo o wypadkach, do których doprowadzili.
1.	Kraina króla Artura	B	Znany biznesmen, syn profesora, sam niedoszły fizyk jądrowy, zasypuje zagraniczne rynki narzędziami do pobierania krwi. A wartość jego firmy w ciągu jednego dnia wzrosła do ponad miliarda złotych.
2.	Politycy od kuchni	C	Największe polskie firmy tworzą bazę danych nieuczciwych dłużników. Biada tym, którzy trafią do rejestrów biur informacji gospodarczej.
3.	Czujny kanarek	D	Dla wielu młodych ludzi na całym świecie historia ma głównie postać... gier komputerowych. To one kształtują wiedzę i wyobraźnię. Na dobre i na złe.
4.	Na podwójnym gazie	E	Nie płacisz kontrahentom? Zalegasz z czynszem? Nie regulujesz rachunków za telefon, gaz, energię? Uważaj, możesz mieć kłopoty. Twoje długi przestały być twoją tajemnicą.
5.	Dacza polska. Daczowanie	F	Angielskie legendy to mieszanka opowieści prawdziwych i zmyślonych o dzielnych władcach walczących z najeźdźcami, a także między sobą. Opowieści te są wciąż atrakcyjne, z czego korzysta przemysł turystyczny.

6.	Sukces wykłuty	G	WXVIII i XIX wieku górnicy wykorzystywali te ptaki jako swoiste detektory zagrożenia. Wykazując niezwykłą wrażliwość na gazy ulatniające się w kopalniach, swoim zachowaniem sygnalizowały, że pora uciekać z zagrożonego miejsca.
7.	Nowy powrót do przeszłości	H	W sieci rozwija się życie kulturalne, biznes obraca coraz większymi pieniędzmi, kwitną cybermitości. Również w Polsce dochodzi do głosu pokolenie, dla którego świat Internetu jest równie naturalny jak dla ich rodziców radio i telewizja. Nietatwo się z takimi dogadać.
8.	Natarcie cyfrowych tu-byłców	I	Język potoczny miesza mity, legendy i baśnie. Ale to nie przeszkadza. Z paszportem w kieszeni ruszamy śladami legend Europy.
9.	Oko w kieszeni	J	Serwują nie tylko ustawy, mogą podać także golonkę. Wśród nich jest kilku restauratorów i hotelarzy. Kto chce, może porównać, w której roli sprawdzają się lepiej.
10.	Poznaj klechdy Starego Świata	K	Nikt nie podliczył dokładnie, ile Polacy mają drugich domów, zwanych letniakami. Według Głównego Urzędu Statystycznego na każde 100 gospodarstw domowych 1,6 posiada własne domki letniskowe.

Na podst. tekstów z: „Polityka” nr 49/2006, 25/2003 i 33/2003

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E										

III. Proszę dopasować tytuły do odpowiednich podtytułów, zgodnie z podanym przykładem.

..... / 10 p. (10 x 1 p.)

Tytuły		Podtytuły	
0.	Rzędy długich rzęs	A	Edukacja dla maluchów
1.	Telewizor, a może projektor?	B	Filizanka marzeń
2.	Bobo się nie wymiga	C	Monopolista Petrolot
3.	Czy jesteś lewouszny?	D	Popatrz, zanim pooglądasz
4.	Pułapka w spadku	E	Dobre na każdą okazję
5.	Jesteśmy mocarstwem herbacianym	F	Bardzo brudne interesy
6.	Zawód mediator	G	Możesz odziedziczyć pokaźny dług
7.	Królu zbawco, zostań sprzedawcą	H	Teza mistrza marketingu
8.	Biznes na wysypisku	I	Jak kuszą pracodawcy
9.	Duch marki	J	Robota przy strajku
10.	Podcinanie skrzydeł	K	Co stychać?

Na podst. tekstów z: „Polityka”, nr 7/2008, 15/2008 i 17/2008

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E										

IV. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – uzupełnić luki w tekście, wybierając najlepszą spośród podanych możliwości.

..... / 10 p. (10 × 1 p.)

Karta debetowa – używajmy jej bezpiecznie i oszczędnie

Plastikowa karta zamiast [...d...]⁰ banknotów? Oczywiście. Dziś banki do każdego konta wydają kartę debetową. Warto mieć ją w portfelu!

Jeszcze dziesięć lat temu w polskich sklepach kartami płacili przeważnie zagraniczni turyści. My regulowaliśmy rachunki tradycyjnie – [.....]¹. Używanie karty było rzadkością, bo banki do konta wydawały zazwyczaj tylko чеки. To już przeszłość. Dziś, płacąc za zakupy, często wyciągamy z portfela plastikowy [.....]². Karty bankowe w ostatnich latach zrobiły u nas [.....]³ karierę. Nic dziwnego, zapewniają przecież i wygodę, i większe bezpieczeństwo. Są chronione kodem PIN, który zabezpiecza dostęp do naszych pieniędzy osobom [.....]⁴.

Powszechnie używane są obecnie dwa rodzaje kart: debetowe (potocznie nazywane bankomatowymi) oraz kredytowe. Jedną i drugą kartą możemy płacić za zakupy, jednak to zupełnie różne [.....]⁵. Banki najczęściej wydają karty z określonym limitem wydatków, np. dziennym, tygodniowym, miesięcznym. Oznacza to, że swoją kartą możemy posługiwać się tylko do wysokości [.....]⁶ limitu. [.....] Limit to także dodatkowe zabezpieczenie.

Kartę otrzymuje się w banku automatycznie – do tego celu wystarczy dowód osobisty i [.....]⁷, że co miesiąc będzie wpływać na nasze konto określona kwota. Przy pierwszej wizycie w banku klient na ogół otwiera rachunek, przy drugiej dostaje kartę. [.....]⁸

Banki zwykle wydają karty bezpłatnie. Czasem opłata jest [.....]⁹, czasem wyszczególniona. Co więcej, niektóre banki deklarują, że jeśli miesięcznie dokona się kartą zakupów na jakąś określoną kwotę, bank nie pobierze [.....]⁹ za posiadanie karty. Gdy płacimy kartą w sklepie, nie jesteśmy obciążani prowizją, gdyż [.....]¹⁰ finansuje bank w porozumieniu z placówką handlową. Klient uiszcza tylko kwotę, która widnieje na rachunku. Inaczej ma się sprawa w wypadku wypłat z bankomatu. Banki z reguły nie pobierają prowizji, kiedy korzystamy z urządzeń swojego banku lub sieci, z którymi ma podpisaną umowę. Ale jeśli wypłaca się z „cudzego” banku, to należy liczyć się z prowizją nie mniejszą niż 4 lub 5 zł. Te stawki każdy bank ustala sam.

Na podst.: „Tina”, nr 43, 24.10.2007 r.

0.	a) sterty	b) garści	c) kieszeni	d) pliku
1.	a) banknotami	b) gotówką	c) sumą	d) przelewami
2.	a) kartonik	b) czek	c) pieniądź	d) produkt
3.	a) błyszczącą	b) przetłomową	c) zawrotną	d) niezrozumiałą
4.	a) niepowołanym	b) niechcianym	c) nieproszonym	d) obcym
5.	a) wyroby	b) propozycje	c) artykuły	d) produkty
6.	a) zaznanego	b) przyznanego	c) uznanego	d) wyznanego
7.	a) decyzja	b) deklaracja	c) zapewnienie	d) obietnica
8.	a) zakryta	b) skryta	c) ukryta	d) przykryta
9.	a) opłaty	b) wypłaty	c) zapłaty	d) spłaty
10.	a) sprzedaż	b) operację	c) zabieg	d) transakcję

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
d *										

V. Z poniższego artykułu usunięto kilka fragmentów. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – wstawić je w miejsce luk tak, aby powstał spójny tekst.

..... / 5 p. (5 x 1 p.)

Robota na medal

Polak żąda podwyżek, ale i pracuje coraz lepiej. [0 C]

Polska to kraj paradoksów. Żadne państwo w Europie nie zafundowało sobie w tym roku czterech dni z rzędu słodkiego lenistwa. [1] Czyżbyśmy wciąż traktowali pracę jak dopust boży, starając się zarabiać na jak najlepsze życie jak najmniejszym kosztem? Bynajmniej.

[2.....] Już trzy lata temu, jak wynika z danych GUS, spędzaliśmy w pracy ponad 42 godziny tygodniowo. Więcej niż uchodzący za wzór pracowitości Japończycy czy Niemcy. W zeszłym roku jeszcze podkreściliśmy tempo. Jak szacuje instytut badawczy Conference Board, nasz średni czas pracy wzrósł o prawie 5 proc. Obowiązki zawodowe pochłaniają nam już 9,2 godziny dziennie i ponad 45 godzin tygodniowo. Aż trudno uwierzyć, ale dane OECD potwierdzają, że na świecie więcej niż Polacy pracują tylko mieszkańcy Korei Południowej. [3.....] A jeśli już jest – to zwykle z ich winy.

Pracujący na swoim, zwłaszcza w małych firmach, to najbardziej zmotywowana grupa ludzi, mająca świadomość, że nic im nie spadnie z nieba. [4.....] Wśród właścicieli firm prawie 60 proc. deklaruje, że w ciągu pięciu ostatnich lat wydłużyli czas pracy od 20 do nawet ponad 50 proc. W innych grupach zawodowych (pracownicy umysłowi, handlowcy, robotnicy) tak znaczący wzrost był udziałem co trzeciego zatrudnionego.

Jest jednak grupa osób, która nawet właściciele firm bije na głowę. [5.....] Nie wszyscy rzecz jasna, bo duża ich część chce głównie korzystać z życia i pracę traktuje jako środek do tego celu, nie przesadzając z zaangażowaniem. Ale jak wynika z sondażu, aż 80 proc. tych, którym zależy na karierze, twierdzi, że ich czas pracy wydłużył się w ostatnich dwóch latach o ponad 20 proc., a nierzadko o połowę. To głównie młodzież ze średnim przynajmniej wykształceniem, z dużych miast, która zwykle przechodzi ze stażu na normalny etat, a potem awansuje w strukturze firmy, co z natury rzeczy oznacza więcej obowiązków.

Na podst.: „Newsweek”, nr 19, 11.05. 2008 r.

- A. Coraz więcej rodaków przesiaduje w pracy po godzinach, bierze tydzień, dwa tygodnie urlopu i narzeka na kryzys życia rodzinnego z powodu nadmiaru obowiązków.
- B. To rozpoczynający karierę młodzi ludzie (18–24 lata).
- C. **Znów stajemy się krajem przodowników pracy, zmuszeni do tego przez rynek.**
- D. Dlatego praktycznie nie liczą czasu pracy, co potwierdzają wyniki sondaży.
- E. A duża część Polaków już wypatruje kolejnego święta i następnej kilkudniowej laby.
- F. Okazuje się też, że mitem jest niska wydajność, na którą zwykli narzekać pracodawcy.

0.	1.	2.	3.	4.	5.
 C					

CZĘŚĆ D

PISANIE

Na wypełnienie części D przeznaczono 90 minut.
Po upływie tego czasu podpisane testy zostaną zebrane
i nastąpi przerwa przed dalszą częścią egzaminu.

Liczba punktów / 40

Proszę wybrać jeden z 4 zestawów i wykonać zadania. W zestawach I–III należy wykonać obydwa polecenia (a i b); w zestawie IV tylko jedno polecenie.

Zestaw I

- a. Chce Pan(i) podjąć pracę jako wolontariusz/wolontariuszka w schronisku dla zwierząt. Proszę napisać list motywacyjny do kierownika schroniska. (100 słów)
- b. „Moja największa wpadka towarzyska (gafa)”. Proszę napisać opowiadanie. (300 słów)

Zestaw II

- a. Proszę napisać sprawozdanie z konkursu „Najdziwniejsze hobby”. (100 słów)
- b. Czy kryzys instytucji małżeństwa we współczesnym świecie jest zjawiskiem trwałym? Proszę napisać rozprawkę. (300 słów)

Zestaw III

- a. „Samochód przyszłości” – proszę opisać taki pojazd. (100 słów)
- b. „Moja rodzina”. Proszę napisać utrzymaną w konwencji satyrycznej charakterystykę swojej rodziny. (300 słów)

Zestaw IV

Proszę napisać w wybranej przez siebie formie tekst na temat zainspirowany treścią poniższego obrazka. Proszę również nadać mu tytuł.

(400 słów)

Fot. Mariola Gromala.

KARTA OCENY WYPOWIEDZI PISEMNEJ

Oceniane będą:		Egzaminator A	Egzaminator B	
1.	Wykonanie zadania (treść, długość, forma, kompozycja)	 / 4 p.	 / 4 p.	 / 8 p.
2.	Poprawność gramatyczna	 / 4 p.	 / 4 p.	 / 8 p.
3.	Słownictwo	 / 4 p.	 / 4 p.	 / 8 p.
4.	Styl	 / 4 p.	 / 4 p.	 / 8 p.
5.	Ortografia i interpunkcja	 / 4 p.	 / 4 p.	 / 8 p.
RAZEM		 / 20 p.	 / 20 p.	 / 40 p.

This image shows a full page of a document template designed for handwriting practice. It features approximately 20 horizontal rows. Each row is defined by two parallel blue dashed lines, creating a series of uniform channels for letter height. The background is plain white, and there are no margins, text, or other markings present.

CZĘŚĆ E

MÓWIENIE

Na część E przeznaczono ok. 20 minut.

Liczba punktów / 40

KARTA OCENY WYPOWIEDZI USTNEJ

Kryteria oceny	Egzaminator A	Egzaminator B	
Wykonanie zadań:			
• Zadanie A (wypowiedź na podstawie materiału stymulującego)	 / 5 p.	 / 5 p.	 / 10 p.
• Zadanie B (streszczenie tekstu i wyrażenie opinii na temat problematyki w nim zawartej)	 / 5 p.	 / 5 p.	 / 10 p.
Poprawność językowa:			
• Poprawność gramatyczna	 / 4 p.	 / 4 p.	 / 8 p.
• Słownictwo i styl	 / 4 p.	 / 4 p.	 / 8 p.
• Wymowa i intonacja	 / 2 p.	 / 2 p.	 / 4 p.
RAZEM	 / 20 p.	 / 20 p.	 / 40 p.

ZESTAW I

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

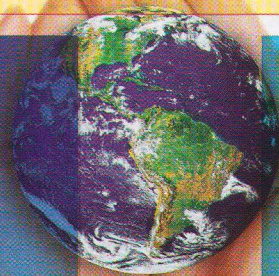
- zagrożeń środowiska naturalnego,
- poszukiwania nowych rozwiązań ekologicznych.

SALON RECYKLINGU

Międzynarodowe Targi Poznańskie już po raz czwarty organizują Salon Recyklingu. Jest to wydzielona tematycznie i przestrzennie ekspozycja specjalna. Taka formuła znacznie ułatwia zwiedzającym wyszukanie interesującej ich oferty w bogatej ekspozycji POLEKO.

Tematyka salonu obejmuje przemysłowe przetwarzanie odpadów, gromadzenie i wstępne przetwarzanie odpadów, a także organizacje odzysku.

Nie ma wątpliwości – Ziemia nie podgrzała się sama. To działalności człowieka zawdzięczamy wzrost temperatury oceanów i ocieplenie klimatu w ciągu ostatniego półwiecza.

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Do kogo należą firmowe maile?

Czy pracodawca może kontrolować korespondencję elektroniczną pracowników, bo służy to zapewnieniu „pełnego wykorzystania czasu pracy”? Zdaniem Ministerstwa Pracy – tak. Ale czy przypadkiem ministerialni urzędnicy nie zapominają, że tak szeroko zakrojona kontrola – by nie powiedzieć: szpiegowanie – godzi w podstawowe prawo pracowników do ochrony ich prywatności?

Oczywiście, pracodawca powinien mieć wgląd w korespondencję zatrudnionych, na przykład wtedy, gdy istnieje podejrzenie, że mogą się oni dopuszczać jakichś naruszeń zasad obowiązujących w firmie. Jest też prawdą, że pisanie e-maili może rzeczywiście odciągać ludzi od zadań, które powinni wykonywać. Podobnie zresztą jak rozmowy przez komunikatory internetowe, czatowanie, czytanie stron WWW, oglądanie filmów na YouTube, poszukiwanie znajomych w Naszej-Klasie.pl czy namiętna gra w pasjansa. Nikt chyba nie zaprzeczy, że komputer, szczególnie po podłączeniu go do Internetu, bardzo skutecznie pożera nasz czas. Pracodawca ma więc pełne prawo walczyć o czas swoich pracowników. Ale nigdy nie powinien tego robić kosztem ich prywatności.

Można oczywiście argumentować – jak robi to Ministerstwo Pracy – że firmowe komputery czy konta pocztowe są własnością pracodawcy i mają służyć wyłącznie pracy. Jednak także w firmie jest czas na odpoczynek czy nawet rozrywkę. Większość pracowników robi sobie przecież przerwy na rozmowę, czytanie gazety czy picie kawy. I jeśli pracodawca się na to zgadza, to powinien również zaakceptować korzystanie z poczty elektronicznej do celów prywatnych. A następnie zagwarantować swoim pracownikom prywatność, nawet jeśli czasami utrudnia to nadzorowanie ich wydajności.

Bo pełne i doskonałe wykorzystanie czasu pracy jest fikcją, a do tego zupełnie niehumanitarną. Nadzorowanie korespondencji elektronicznej jest dużym krokiem w stronę realizacji tej fikcji. Zróbmy prosty eksperyment myślowy: czy zaakceptowalibyśmy podsłuchiwanie rozmów na korytarzu biurowym bądź instalowanie kamer umożliwiających nieustanne obserwowanie pracowników? Są oczywiście zawody, gdzie taki nadzór jest rzeczywiście niezbędny, jednak w większości wypadków uznalibyśmy takie metody za drakońskie.

Pytanie więc, czemu – jak twierdzi Rzecznik Praw Obywatelskich – w ten sposób zachowuje się aż dwóch na trzech pracodawców? Odpowiedź jest prosta: nadzór elektroniczny jest prosty i tani, a zarazem niewidoczny. A przez to wszystkich zawodzi zdrowy rozsądek – nadzorowani nie zdają sobie sprawy, jak wiele inni mogą o nich wiedzieć, a nadzorujący nie czują, że robią coś niestosownego.

W Polsce pilnie potrzebujemy regulacji zapewniających równowagę między potrzebami pracodawców a prawami pracowników. A punktem wyjścia do stworzenia takich przepisów powinny być wyraźnie określone reguły nadzoru, ale też akceptacja istnienia sfery prywatnej w miejscu pracy. Jeśli ta kwestia nie zostanie uregulowana, wówczas pracodawcy będą coraz dalej wkraczać w życie swoich pracowników. Przykłady już są. W Stanach Zjednoczonych zdarzało się na przykład, że właściciele przedsiębiorstw chcieli w imię wzrostu wydajności pracy wpływać nawet na to, jak ich pracownicy się odżywiają. Także w Polsce, według najnowszego raportu organizacji pozarządowej „Privacy International”, prawo nie chroni wystarczająco prywatności obywateli. Najwyższy już czas zacząć o tym głośno mówić.

Na podst.: „Dziennik”, 4 stycznia 2008

ZESTAW II

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

- przyczyn wypadków drogowych,
- sposobów zapobiegania wypadkom.

Myślałem, że zdążę na żółtym...

To były tylko trzy browary!

Rozmawiałem z nią...
nie zauważyłem przejścia...

Jechałam 20 godzin bez przerwy,
spieszyłam się, żeby zobaczyć dzieci...

**STO LAT!!
STO LAT!!**

**NAWET TYLE NIE WYSTARCZY,
ŻEBY ZAPŁAĆ ZA ŻYCIE INNYCH.**

PIŁEŚ? NIE JEDŹ!

WŁĄCZ MYŚLENIE

Autorem kreacji jest Fabryka Komunikacji Społecznej

Nie z powodu AIDS, raka czy innych chorób, ale w wyniku wypadków drogowych ginie najwięcej młodych ludzi pomiędzy 15. a 19. rokiem życia. Dotyczy to większości krajów świata – czytamy na łamach najnowszego numeru tygodnika „Lancet”. Dane pochodzą z raportu WHO „Młodość i bezpieczeństwo na drogach”, opublikowanego z okazji rozpoczynającego się 23 kwietnia pierwszego Światowego **Tygodnia Bezpieczeństwa na Drogach**, organizowanego pod egidą ONZ. Z danych wynika, że dla młodych ludzi w wieku od 15 do 19 lat najbardziej prawdopodobną przyczyną nagłej śmierci jest uczestnictwo w wypadku drogowym. Przy tym, większość ofiar z tego zakresu wiekowego jest płci męskiej. Dla osób w wieku 10-14 lat i 20-24 lat jest to druga najczęstsza przyczyna nagłego zgonu, a dla dzieci w wieku 5-9 lat – trzecia.

PAP

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Nowa arytmetyka rodzinna

Rodziny binuklearne, single, rodzinne patchworki, DINKS-y, rodziny typu LAT, rodzina nomadyczna, związki partnerskie... Jeszcze kilkanaście lat temu większości tych słów na próżno szukalibyśmy w słownikach pojęć socjologicznych. Dziś nowe formy życia rodzinnego nikogo nie szokują, nikt ich nie potępia.

W nowoczesnych apartamentowcach nie słychać płaczu maluchów, nikt nie wychodzi z wózkami na spacer, nie robi z dziećmi babek w piaskownicy. Ich mieszkańcy pracują całymi dniami w dużych korporacjach, późną nocą ustawiają samochody w ogrzewanych garażach, hodują rasowe koty, a tradycyjną rodzinę zastępują im grupy przyjaciół, z którymi spędzają święta i weekendy. A każdy z tych przyjaciół żyje w innej rodzinnej konstelacji.

„Żyjemy w świecie niezwykłym, jedynym w swoim rodzaju w ludzkiej historii. W świecie, który nasi przodkowie ledwo mogliby sobie wyobrazić. Zachodzące przemiany zmieniły podstawowe aspekty ludzkiego istnienia – od długości życia aż do rodzajów pracy, naszego sposobu myślenia i odczuwania. Tak więc formy rodzinne, które istniały i miały sens w 1800 czy 1900, a nawet w 1950 roku, mają słaby związek z naszym obecnym sposobem życia” – pisze w *Spółeczeństwie ryzyka* Ulrich Beck, profesor socjologii na uniwersytecie w Monachium i w London School of Economics.

I pewnie dlatego współczesna rodzina zmienia się szybciej niż poglądy partyjnych liderów. Ci, którzy zdecydowaliby się wyruszyć na poszukiwanie w Polsce tradycyjnych rodzin, gdzie przed telewizorem siedzą mama i tata, a dzieci bawią się w swoich pokojach, mogą przeżyć szok. Takie rodziny stanowią zaledwie 56 procent (w 1970 roku niemal 70 procent) wszystkich. Reszta to wariacje na ich temat: 22 procent to małżeństwa bezdzietne (według GUS), 0,8 procent partnerzy bez dzieci, 1,1 proc. partnerzy z dziećmi, 20 proc. samotni rodzice. A do tego jeszcze wdowcy, rozwodnicy i single. A jeśli dorzucimy coraz powszechniejszą modę na późne macierzyństwo po 30. roku życia (10 proc. wszystkich dzieci rodzą w Polsce kobiety po trzydziestce), decyzje o tym, by wychowywać tylko jedno dziecko, zwiększającą się liczbę rozwodów (wzrost o 57 proc. w ciągu trzech ostatnich lat) otrzymamy miszmasz, w którym zdolni są rozeznaczyć tylko profesjonaliści.

Jedni widzą w tym postępujący kryzys rodziny. Jako jedynacy nie uczymy się współpracy, altruizmu, odpowiedzialności za kogoś innego. A żyjąc tylko z mamą lub tatą, odpada cały system połączeń rodzinnych: zamiast dwóch babci, dwóch dziadków, zastępu ciotek, wujków i kuzynów dostajemy zaledwie połowę tego. – Sieć rodzinna to wielki kapitał, do którego możemy odwołać się w sytuacjach kryzysowych – mówi dr Piotr Szukalski, demograf z Uniwersytetu Łódzkiego. Inni natomiast postrzegają te zmiany jako transformację rodziny, dostosowywanie się ludzi do współczesnego świata, w którym dzieci to potężny wydatek, rynek pracy wymusza długi okres kształcenia, a szefowie wymagają dyspozycyjności. – Mówiąc o kryzysie rodziny, ulegamy iluzji, że istnieje jakiś idealny wzorzec, niezmienny przez wieki w swej postaci – tłumaczy dr Anna Giza-Poleszczuk, socjolog z Uniwersytetu Warszawskiego. Tymczasem rodzina zawsze była zmieniającym się tworem. Jak jest naprawdę?

Na podst.: „Newsweek”, nr 36/2006

ZESTAW III

A. Na podstawie przedstawionego materiału proszę przygotować się do wypowiedzi na temat:

- problemów polskiej edukacji,
- ich przyczyn i przewidywanych skutków.

WTOREK
8.45–14.30 lekcje w szkole
14.40–15.30 kółko archeologiczne
15.40–16.20 obiad w domu
17.00–18.30 zajęcia dodatkowe: judo
19.00.– 20.30 odrabianie lekcji
W sumie: 9,5 godziny zajęć
Kasia Nowak 10-latką oprócz zajęć judo ma także lekcje angielskiego, jeździ konno i trenuje skoki do wody.

UCZEŃ TOTALNIE ZAROBIONY

Koniec świata beztróskiego dzieciństwa! Dziś w szkole od pierwszej klasy dziecko czeka ciężka praca, zajęcia od rana do wieczora, stres – **prolog wyścigu szczurów**.

Polska szkoła staje się coraz bardziej wymagająca. Nauczyciele zadają najwięcej prac domowych spośród wszystkich belfrów na świecie.

„Newsweek”

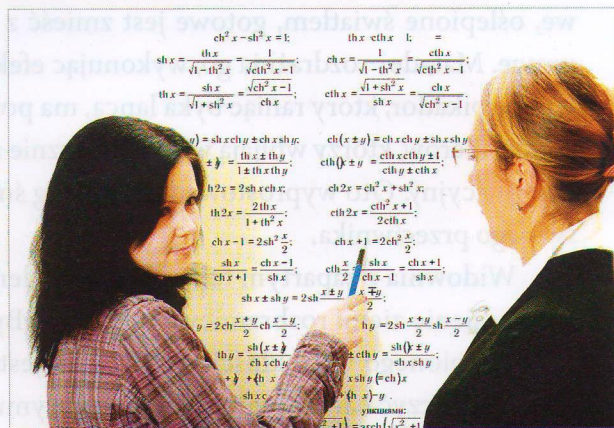
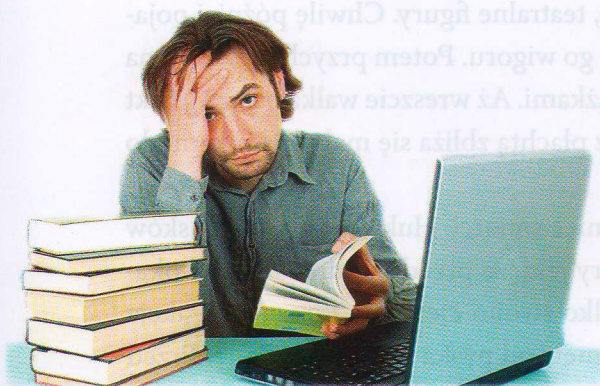

ZA DUŻO! ZA SZYBKO!

POKOLENIE CV

Wymagania rosną...

Trzy fakultety, perfekcyjna znajomość języków obcych, nienaganna prezentacja? Masz szczęście, człowieku, możesz odbierać telefony w call center lub roznosić pizzę.

B. Proszę przeczytać tekst, streścić go i wyrazić swoją opinię na temat problematyki w nim zawartej.

Śmierć w estetycznej aureoli

W nowym sezonie walk byków Hiszpania znów, jak co roku, podzieliła się na przeciwników i obrońców tradycyjnej korridy. Znosi się na to, że zwycięstwo odniosą ci ostatni, niepoprawni politycznie. Na nic się zdała decyzja władz Madrytu o ogłoszeniu miasta przeciwnikiem korridy. Nic też nie wskórała grupa parlamentarzystów europejskich, która domagała się od Komisji zakazania krwawego spektaklu na terytorium całej Unii.

Głośniejsze niż argumenty obrońców praw zwierząt słychać Platformę Obrony Walki Byków, która stara się przywrócić świetność tego widowiska i wyciszyć protesty moralistów. Ta organizacja przekonuje, że *fiesta nacional* jest nierozłączną częścią tożsamości narodowej, nie mówiąc o biznesie zapewniającym 200 tysięcy miejsc pracy i przynoszącym dochód 4 miliardów dolarów.

W obronie korridy wystąpił nawet Mario Vargas Llosa, jeden z czołowych twórców literatury iberoamerykańskiej, od wielu lat typowany na laureata literackiej Nagrody Nobla. Llosa stanął na czele hiszpańskich i latynoamerykańskich intelektualistów, którzy wystosowali do UNESCO petycję o zaliczenie korridy do dziedzictwa kultury światowej, co miałoby raz na zawsze zamknąć usta obrońcom praw zwierząt. „Korrida, wprowadzająca nas w atmosferę magii, przypomina, jak bardzo niepewna jest egzystencja” – napisał pisarz w uzasadnieniu.

Istotnie, to widowisko ma dla ludzi o gorącym południowym temperamentem wymiar symboliczny. Niezmieniona od wieków liturgia to, ich zdaniem, szlachetna walka, w której człowiek musi wykazać przewagę nad dzikim zwierzęciem. Prawdziwi jej miłośnicy nie myślą o reklamach, pamiątkach, turystach, których bulwersuje krwawy obrządek, ani nawet o kilkunastu tysiącach byków uśmiercanych co roku na światowych arenach albo o kilkudziesięciu rannych toreadorach.

Bohaterem spektaklu jest ogromny i szybki byk z ostro zakończonymi rogami. Naprzeciw niego staje matador – uosobienie męstwa i zręczności. Najpierw powietrze przecina ostry sygnał klarnetu i na arenę wpada z impetem prawie siedemsetkilogramowe zwierzę. Nerwowe, oślepięte światłem, gotowe jest zmieść z powierzchni ziemi wszystko, co zwróci jego uwagę. Matador rozdrażnia go, wykonując efektowne, teatralne figury. Chwilę później pojawia się pikador, który raniąc byka lancą, ma pozbawić go wigoru. Potem przychodzi kolej na banderillerów, którzy wbijają w byka włócznie ze wstążkami. Aż wreszcie walka osiąga punkt kulminacyjny. Oto wyprostowany jak posąg śmiałek z płachtą zbliża się małymi krokami do swojego przeciwnika.

Widownia z zapartym tchem śledzi szaleńczy taniec śmierci. Huk rzęsistych oklasków jak trzęsienie ziemi rozbrzmiewa po arenie. Byk, który jeszcze przed kwadransem był okazem oślepiętego wściekłością zwierzęcia, jest już tylko swoim cieniem. Teraz jedna akcja musi zakończyć cały rytuał. Matador zatrzymuje się metr od pyska toczącego pianę. Przed

egzekucją ruchami mulety zmusza byka do opuszczenia łba, bo tylko wówczas cios będzie ostateczny.

Akt finałowy to tylko sekunda. Ruch płachty i wbicie klingi głęboko między łopatki, w miejsce niewiele większe od monety, są idealnie ze sobą zgrane. Cios w rdzeń kręgowy jest bezbłędny. Byk tkwi jeszcze przez chwilę w bezruchu. Następnie wykonuje kilka kroków, obija się o barierę, wydaje przeciągły ryk i z głuchym odgłosem wali się na ziemię.

Okrutne? Hiszpański poeta García Lorca uważał, że korrida jest niepowtarzalnym spektaklem, gdzie każdego popołudnia można oglądać śmierć w estetycznej aureoli. Tworzy rytuał, który jest jedyną tragedią kultywowaną w hiperwrażliwych na poprawność polityczną czasach.

Na podst.: „Newsweek”, nr 32/07

Dr Anna Butcher – absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Podyplomowego Studium Nauczania Języka Polskiego jako Obcego Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1980 roku związana z UMCS, pracuje jako starszy wykładowca w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców. W roku 1992 uzyskała doktorat w UMCS za pracę *Składnia wypowiedzi emocjonalnych*. W roku akademickim 1996/97 prowadziła lektorat języka polskiego w Lehigh Haven University w Pensylwanii (USA). Wykładowca podopiecznych Polaki język wywodzi dla cudzoziemców (1998) i *Blżej Polski* (2003). Kierownik podyplomowych studiów metodycznych: nauczania języka polskiego jako obcego. Członek Zespołu Autorów Zadań i Egzaminatorów przy Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Dla Celuję w C2 przygotowała wszystkie zadania testowe z rozumienia ze słuchu.

Dr Iwona Janowska – asystent w Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świdzie Uniwersytetu Jagiellońskiego, absolwentka filologii romańskiej UJ (1996 r.). Doktorat na Wydziale Filologicznym UJ z dziedziny literatury i języków obcych (1999 r.). Wieloletnia stypendystka rządu francuskiego. Jest autorką wielu artykułów z zakresu metodyki nauczania języków obcych, programów nauczania języka francuskiego w liceach, zbiorów zadań. Brała udział w tworzeniu standardów wymagań egzaminacyjnych i informacyjnych z języków obcych. Prowadziła zajęcia z dydaktyki dla nauczycieli języka francuskiego na studiach podyplomowych, szkolenia dla kandydatów na egzaminatorów obcych języków. Od 2006 roku prowadzi zajęcia z metodyki nauczania języka polskiego i francuskiego na studiach magisterskich. Od 2009 roku jest sekretarzem Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. W swojej pracy badawczej zajmuje się zastosowaniem podejścia zadaniowego w nauczaniu języków obcych. Dla Celuję w C2 przygotowała wszystkie zadania testowe z mówienia.

Grażyna Przechodzka – absolwentka filologii słowiańskiej Państwowego Uniwersytetu w Simferopolu (Krym, Rosja) oraz Podyplomowego Studium Nauczania Języka Polskiego jako Obcego Uniwersytetu Warszawskiego. Wykładowca w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od 2000 roku członek Zespołu Autorów Zadań i Egzaminatorów, działającego przy Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Od roku 2005 koordynator prac Zespołu.

Autorka publikacji poświęconych nauczaniu języka polskiego grup wschodniosłowiańskich oraz certyfikacji języka polskiego jako obcego. Prowadzi zajęcia z metodyki nauczania języka polskiego na studiach podyplomowych w UMCS oraz na kursach metodycznych, organizowanych przez Centralny

O AUTORKACH

Dr Anna Butcher – absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Podyplomowego Studium Nauczania Języka Polskiego jako Obcego Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1980 roku związana z UMCS, pracuje jako starszy wykładowca w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców. W roku 1992 uzyskała doktorat w UMCS za pracę Składnia wypowiedzi emocjonalnych. W roku akademickim 1996/97 prowadziła lektorat języka polskiego w Lock Haven University w Pensylwanii (USA). Współautorka podręczników Polski język biznesu dla cudzoziemców (1998) i Bliżej Polski (2003). Kierownik podyplomowych studiów metodyki nauczania języka polskiego jako obcego. Członek Zespołu Autorów Zadań i Egzaminatorów przy Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Dla *Celuję w C2* przygotowała wszystkie zadania testowe z rozumienia ze słuchu.

Dr Iwona Janowska – adiunkt w Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie Uniwersytetu Jagiellońskiego, absolwentka filologii romańskiej UJ (1996 r.). Doktorat na Wydziale Filologicznym UJ z dydaktyki języków obcych (2000 r.). Wielokrotna stypendystka rządu francuskiego. Jest autorką wielu artykułów z zakresu metodyki nauczania języków obcych, programu nauczania języka francuskiego w liceum oraz zbiorów zadań. Brała udział w tworzeniu standardów wymagań egzaminacyjnych i informatora nowej matury z języków obcych. Prowadziła zajęcia z dydaktyki dla nauczycieli języka francuskiego na studiach podyplomowych, szkolenia dla kandydatów na egzaminatorów okręgowych komisji egzaminacyjnych. Od 2006 roku prowadzi zajęcia z metodyki nauczania języka polskiego jako obcego na studiach magisterskich. Od 2009 roku jest sekretarzem Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. W swojej pracy badawczej zajmuje się zastosowaniem podejścia zadaniowego w nauczaniu/uczeniu się języków obcych. Dla *Celuję w C2* przygotowała wszystkie zadania testowe z mówienia.

Grażyna Przechodzka – absolwentka filologii słowiańskiej Państwowego Uniwersytetu w Simferopolu (Krym, Rosja) oraz Podyplomowego Studium Nauczania Języka Polskiego jako Obcego Uniwersytetu Warszawskiego. Wykładowca w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od 2000 roku członek Zespołu Autorów Zadań i Egzaminatorów, działającego przy Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Od roku 2005 koordynator prac Zespołu.

Autorka publikacji poświęconych nauczaniu języka polskiego grup wschodniosłowiańskich oraz certyfikacji języka polskiego jako obcego. Prowadzi zajęcia z metodyki nauczania języka polskiego na studiach podyplomowych w UMCS oraz na kursach metodycznych, organizowanych przez Centralny

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie dla nauczycieli języka polskiego szkół polskich i polonijnych na Wschodzie. Od 2006 r. kierownik kursu dla kandydatów na lektorów w zagranicznych ośrodkach akademickich. Dla *Celuję* w C2 przygotowała wszystkie zadania testowe z rozumienia tekstu pisanego i pisanie.

Prof. dr hab. Grażyna Zarzycka pracuje w Katedrze Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej Uniwersytetu Łódzkiego, jest dyrektorem Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UŁ. Od ponad 20 lat bada uwarunkowania procesu nauczania języka polskiego jako obcego, w tym przede wszystkim socjologiczne i psychologiczne aspekty pobytu cudzoziemców w Polsce oraz związki między językiem a kulturą. Promuje podejście interkulturowe i lingwakulturowe w nauczaniu. Jest autorką wielu artykułów oraz monografii: *Dialog międzykulturowy. Teoria oraz opis zachowań społeczno-językowych cudzoziemców przyswajających język polski*, Wydawnictwo UŁ, 2000; *Dyskurs prasowy o cudzoziemcach. Na podstawie tekstów o Łódzkiej Wieży Babel i osobach czarnoskórych*, Wydawnictwo UŁ, 2006. Od 1999 roku czynnie związana – jako autorka i weryfikatorka zadań oraz egzaminatorka – z certyfikacją języka polskiego jako obcego. Dla *Celuję* w C2 przygotowała wszystkie zadania testowe z poprawności gramatycznej.

Dr Anna Butcher – absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Podypłomowego Studium Nauczania Języka Polskiego jako Obcego Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1980 roku związana z UMCS, pracuje jako starszy wykładowca w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców. W roku 1992 uzyskała doktorat w UMCS za pracę zbadaną wypowiadania emocjonalnych. W roku akademickim 1996/97 prowadziła lektorat języka polskiego w Lock Haven University w Pensylwanii (USA). Współautorka podręczników Polskiej Język Biznesu dla cudzoziemców (1998) i Bliżej Polski (2003). Kierownik podypłomowych studiów metodyki nauczania języka polskiego jako obcego. Członek Zespołu Autorów Zadań i Egzaminatorów przy Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Dla *Celuję* w C2 przygotowała wszystkie zadania testowe z rozumienia ze słuchu.

Dr Iwona Janowska – adiunkt w Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie Uniwersytetu Jagiellońskiego, absolwentka filologii romańskiej UJ (1996 r.). Doktorat na Wydziale Filologicznym UJ z dydaktyki języków obcych (2000 r.). Wieloletnia stypendystka rządu francuskiego. Jest autorką wielu artykułów z zakresu metodyki nauczania języków obcych, programu nauczania języka francuskiego w liceum oraz zbiorów zadań. Brała udział w tworzeniu standardów wymagań egzaminacyjnych i informatorów nowej matury z języków obcych. Prowadziła zajęcia z dydaktyki dla nauczycieli języka francuskiego na studiach podypłomowych, szkolenia dla kandydatów na egzaminatorów odczytów egzaminacyjnych. Od 2006 roku prowadzi zajęcia z metodyki nauczania języka polskiego jako obcego na studiach magisterskich. Od 2009 roku jest sekretarzem Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. W swojej pracy badawczej zajmuje się zastosowaniem podejścia zadaniowego w nauczaniu/uczeniu się języków obcych. Dla *Celuję* w C2 przygotowała wszystkie zadania testowe z mówienia.

Grażyna Przechodźka – absolwentka filologii słowiańskiej Państwowego Uniwersytetu w Simferopolu (Krym, Rosja) oraz Podypłomowego Studium Nauczania Języka Polskiego jako Obcego Uniwersytetu Warszawskiego. Wykłada w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od 2000 roku członek Zespołu Autorów Zadań i Egzaminatorów, działającego przy Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Od roku 2005 koordynator prac Zespołu.

Autorka publikacji poświęconych nauczaniu języka polskiego grup wschodniośłowiańskich oraz certyfikacji języka polskiego jako obcego. Prowadzi zajęcia z metodyki nauczania języka polskiego na studiach podypłomowych w UMCS oraz na kursach metodycznych, organizowanych przez Centrum

PODRĘCZNIKI W SERII JĘZYK POLSKI DLA CUDZOZIEMCÓW
pod redakcją Władysława Miodunki

podręczniki kursowe

A1 Władysław Miodunka
CZEŚĆ, JAK SIĘ MASZ? CZĘŚĆ I
SPOTKAMY SIĘ W POLSCE **CD**

A2 Władysław Miodunka
CZEŚĆ, JAK SIĘ MASZ? CZĘŚĆ II
SPOTKAMY SIĘ W EUROPIE **CD**

A1 Marta Pančíková, Wiesław Stefańczyk
A2 **PO TAMTEJ STRONIE TATR**
UČEBNICA POLŠTINY PRE SLOVÁKOV

B1 Ewa Lipińska
Z POLSKIM NA TY
PODRĘCZNIK JĘZYKA POLSKIEGO
DLA ŚREDNIO ZAAWANSOWANYCH **2 CD**

B2 Ewa Lipińska, Elżbieta Grażyna Dąmbska
KIEDYŚ WRÓCISZ TU... CZĘŚĆ I
GDZIE NADWIŚLAŃSKI BRZEG **CD**

C1 Ewa Lipińska, Elżbieta Grażyna Dąmbska
KIEDYŚ WRÓCISZ TU... CZĘŚĆ II
BY SZUKAĆ SWOICH DRÓG I GWIAZD **CD**

części systemu języka

A1 Magdalena Szelc-Mays, Elżbieta Rybicka
A2 **SŁOWA I SŁÓWKA**
PODRĘCZNIK DO NAUCZANIA SŁOWNICTWA
I GRAMATYKI DLA POCZĄTKUJĄCYCH

B2 Stanisław Mędak
C1 **CO Z CZYM?**
ĆWICZENIA SKŁADNIOWE
Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA OBCOKRAJOWCÓW

A2 Magdalena Szelc-Mays
B1 **NOWE SŁOWA – STARE RZECZY**

B1 Ewa Lipińska
B2 **NIE MA RÓŻY BEZ KOLCÓW**
ĆWICZENIA ORTOGRAFICZNE
DLA OBCOKRAJOWCÓW
Wydanie II, poprawione i uzupełnione

B2 Piotr Garncarek
CZAS NA CZASOWNIK

B2 Stanisław Mędak
C1 **LICZEBNIK TEŻ SIĘ LICZY!**
C2 **GRAMATYKA LICZEBNIKA Z ĆWICZENIAMI**

A1 Józef Pyzik
A2 **PRZYGODA Z GRAMATYKĄ**
FLEKSJA I SŁOWOTWÓRSTWO IMION
ĆWICZENIA FUNKCJONALNO-GRAMATYCZNE
DLA CUDZOZIEMCÓW

B2 Józef Pyzik
C1 **IŚĆ CZY JECHAĆ?**
ĆWICZENIA GRAMATYCZNO-SEMANTYCZNE
Z CZASOWNIKAMI RUCHU

B1 Anna Pięcińska
B2 **CO RAZ WEJDZIE DO GŁOWY –**
C1 **JUŻ Z NIEJ NIE WYLECI**
CZYLI FRAZEOLOGIA PROSTA I PRZYJEMNA

B1 Przemysław Gębał
B2 **OD SŁOWA DO SŁOWA**
TOCZY SIĘ ROZMOWA
REPETYTORIUM LEKSYKALNE Z JĘZYKA POLSKIEGO
JAKO OBCEGO DLA POZIOMÓW B1 I B2

sprawności

A1 Danuta Gałyga
A2 **ACH, TEN JĘZYK POLSKI!** **CD**
ĆWICZENIA KOMUNIKACYJNE DLA POCZĄTKUJĄCYCH

B1 Magdalena Szelc-Mays
B2 **COŚ WAM POWIEM...** **CD**
ĆWICZENIA KOMUNIKACYJNE
DLA ŚREDNIO ZAAWANSOWANYCH

B2 Ewa Lipińska
C1 **KSIĘŻYC W BUTONIERCE**
C2 **ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE SPRAWNOŚĆ** **CD**
ROZUMIENIA ZE SŁUCHU

C1 Ewa Lipińska
C2 **LEKTURY PODRĘCZNE**
ANTOLOGIA TEKSTÓW SATYRYCZNYCH
DLA CUDZOZIEMCÓW, KTÓRZY DOBRZE
ZNAJĄ JĘZYK POLSKI

B2 Anna Seretny
C1 **KTO CZYTA – NIE BŁĄDZI**
ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE SPRAWNOŚĆ CZYTANIA

C1 Anna Seretny
PER ASPERA AD ASTRA
ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE SPRAWNOŚĆ CZYTANIA

C2 Bogusław Kubiak
NA ŁAMACH PRASY CZĘŚĆ I
ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE SPRAWNOŚĆ CZYTANIA
Dodatek – strategie egzaminacyjne

C2 Bogusław Kubiak
NA ŁAMACH PRASY CZĘŚĆ II
ĆWICZENIA ROZWIJAJĄCE SPRAWNOŚĆ CZYTANIA

zbiory zadań do egzaminów certyfikатовych

B1 Aleksandra Achtelik, Wioletta Hajduk-Gawron,
Agnieszka Madeja, Magdalena Świątek
BĄDŹ NA B1
ZBIÓR ZADAŃ Z JĘZYKA POLSKIEGO ORAZ
PRZYKŁADOWE TESTY CERTYFIKATOWE **2 CD**
DLA POZIOMU PODSTAWOWEGO

B2 Ewa Lipińska
UMIESZ? ZDASZ! **2 CD**
MATERIAŁY PRZYGOTOWUJĄCE DO EGZAMINU
CERTYFIKATOWEGO Z JĘZYKA POLSKIEGO
JAKO OBCEGO NA POZIOMIE
ŚREDNIM OGÓLNYM

C2 Anna Butcher, Iwona Janowska,
Grażyna Przechodzka, Grażyna Zarzycka
CELUJĘ W C2
ZBIÓR ZADAŃ DLA KANDYDATÓW DO EGZAMINU
CERTYFIKATOWEGO Z JĘZYKA POLSKIEGO JAKO
OBCEGO NA POZIOMIE ZAAWANSOWANYM **CD**

PODRĘCZNIKI W SERII JĘZYK POLSKI DLA CUDZOZIEMCÓW
pod redakcją Władysława Miodunka

słowniki

- A1 Anna Seretny
A2 **A CO TO TAKIEGO?**
OBRAZKOWY SŁOWNIK JĘZYKA POLSKIEGO

- C1 Zofia Kurzowa
C2 **ILUSTROWANY SŁOWNIK**
PODSTAWOWY JĘZYKA POLSKIEGO

- A2 Stanisław Mędak
B1 **PRAKTYCZNY SŁOWNIK ŁĄCZLIWOŚCI**
B2 **SKŁADNIOWEJ CZASOWNIKÓW POLSKICH**
C1
C2

- A2 Stanisław Mędak
B1 **SŁOWNIK FORM KONIUGACYJNYCH**
B2 **CZASOWNIKÓW POLSKICH**
C1
C2

- A2 Stanisław Mędak
B1 **SŁOWNIK ODMIANY RZECZOWNIKÓW**
B2 **POLSKICH**
C1
C2

języki specjalistyczne

- B1 Marzena Kowalska
B2 **O BIZNESIE PO POLSKU**
WPROWADZENIE DO JĘZYKA BIZNESU

podręczniki dla dzieci

- A1 Magdalena Szalc-Mays
A2 **TĄCE MALOWANE.**
B1 **PODRĘCZNIK DLA DZIECI W WIEKU**
B2 **PRZEDSZKOLNYM I WCZESNOSZKOLNYM**

metodyka nauczania języka polskiego jako obcego

- KULTURA W NAUCZANIU JĘZYKA POLSKIEGO**
JAKO OBCEGO. STAN OBECNY – PROGRAMY
NAUCZANIA – POMOCE DYDAKTYCZNE
Red. Władysław Miodunka

- PRZEWODNIK PO EGZAMINACH**
CERTYFIKATOWYCH
Red. i oprac. Anna Seretny, Ewa Lipińska

- Ewa Lipińska, Anna Seretny
ABC METODYKI NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO
JAKO OBCEGO

- Z ZAGADNIENI DYDAKTYKI JĘZYKA POLSKIEGO**
JAKO OBCEGO
Red. Ewa Lipińska, Anna Seretny

- OD MEDIÓW PRZEKAZU DO MEDIÓW**
UCZESTNICZENIA. TRANSMISJA I NAUCZANIE
JĘZYKÓW MNIEJSZOŚCIOWYCH
Red. Robert Dębski

- Urszula Marzec
OBRAZ POLONISTYKI WŁOSKIEJ
W ŚWIELE BADAŃ ANKIETOWYCH

- NOWA GENERACJA W GLOTTODYDAKTYCE**
POLONISTYCZNEJ
Red. Władysław Miodunka

Podręczniki do nauczania języka polskiego jako obcego są opracowywane przez zespół autorów związanych z Katedrą Języka Polskiego jako Obcego Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz z innymi ośrodkami kształcenia obcokrajowców uczelni polskich jak UW, UŁ, UMCS, KUL, UŚ, UWŕ.

Na stronie www.universitas.com.pl znajdują Państwo więcej informacji o podręcznikach do nauczania języka polskiego jako obcego. Można tam także zamówić bezpłatny katalog „Podręczniki do nauczania języka polskiego jako obcego”.

NAJNOWSZA ELEKTRONICZNA WERSJA SŁOWNIKA

NOWY SŁOWNIK

FUNDACJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ NA DVD

THE NEW KOSCIUSZKO FOUNDATION DICTIONARY ON DVD

POLSKO-ANGIELSKI POLISH-ENGLISH
ANGIELSKO-POLSKI ENGLISH-POLISH

OPIS PROGRAMU:

- pełna zawartość wersji drukowanej
- 140.000 haseł, 400.000 znaczeń i blisko 100.000 idiomów oraz utartych zwrotów
- nagrania wymowy wszystkich podstawowych form języka angielskiego i języka polskiego
- wzory korespondencji w języku polskim i angielskim
- połączenia międzyhasłowe

A TAKŻE:

- współpraca z edytorami tekstu w środowisku Windows i Macintosh
- instalacja bezpośrednio na twardym dysku
- możliwość zakupienia wersji wielostanowiskowej

FEATURES:

- Full content of the printed version
140,000 entries, 400,000 meanings, nearly 100,000 idioms and common phrases
- Recordings of all basic English and Polish wordforms
- Letter templates in both Polish and English
- Cross-references

PLUS:

- Interoperability with word processors for Windows and Macintosh
- Direct installation to hard drive
- Multi-user licenses available for purchase

Nowy
słownik Fundacji
Kościuszkowskiej

WYDAWNICTWO
UNIVERSITAS

Odpowiedzi na Państwa pytania udziela:

TaWiPN Universitas

ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków,

tel. +48 124232605, fax +48 124220441

box@universitas.com.pl www.universitas.com.pl

TOWARZYSTWO AUTORÓW I WYDAWCÓW
PRAC NAUKOWYCH
UNIVERSITAS

www.universitas.com.pl

REDAKCJA

ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków
tel./fax 012 423 26 05 / 012 423 26 14 / 012 423 26 28
red@universitas.com.pl
promocja@universitas.com.pl

DYSTRYBUCJA oraz KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

ul. Żmujdzka 6B, 31-426 Kraków
ksiegarnia@universitas.com.pl
tel. 012 413 91 36 / 012 413 92 70
fax 012 413 91 25

ZAMÓW NASZ BEZPŁATNY KATALOG

tel. 012 423 26 05 / 012 413 92 70

Publikacja *Celuję w C2* jest przeznaczona dla osób przygotowujących się do zdawania egzaminu certyfikowanego z języka polskiego jako obcego na poziomie zaawansowanym C2. Może ona także stanowić zbiór materiałów pomocnych dla nauczycieli i studentów języka polskiego jako obcego w kształceniu językowym.

Książka składa się z dwóch części. Pierwsza część publikacji to ćwiczenia powtórzeniowe z poszczególnych sprawności językowych testowanych podczas egzaminu. Drugą część stanowią przykładowy test pisemny oraz zestawy do egzaminu ustnego. Pozwalają one na zweryfikowanie swoich umiejętności i ustalenie poziomu zaawansowania językowego.

Prezentowany zbiór:

- pozwala na zapoznanie się z typami zadań egzaminacyjnych przewidzianych dla poziomu C2;
- umożliwia przyswojenie technik wykonywania poszczególnych typów zadań;
- uczy zarządzania czasem podczas egzaminu, a także pozwala na opanowanie strategii egzaminacyjnych;
- uzmysławia braki w zakresie poszczególnych sprawności.

www.universitas.com.pl

ISBN 97883-242-1208-8

9 788324 212088